LV 2020

21

Īpašais ziņojums

Valsts atbalsta finanšu iestādēm ES kontrole: vajadzīga atbilstības pārbaude

CURIA RATIONUM

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

Saturs

	Punkts
Kopsavilkums	I-X
Ievads	01-16
Valsts atbalsta kontrole saskaņā ar LESD	01-02
Pārbaude ES tiesās	03-06
Valsts atbalsts finanšu iestādēm globālās finanšu krīzes laikā un pēc tās	07-14
Valsts atbalsts finanšu iestādēm — valsts atbalsta noteikumi	15-16
Revīzijas tvērums un pieeja	17-20
Apsvērumi	21-70
Mērķu sasniegšana, riska novērtēšana un izvērtējumi	21-30
Mērķu noteikšana un darbības rezultātu novērtēšana	22-25
Riska novērtēšana	26-27
Ietekmes novērtējumi un izvērtējumi	28-30
Pārvaldības struktūras, ētikas satvars un resursi	31-36
Pārvaldības struktūras	32
Ētikas satvars	33-34
Cilvēkresursi un IT resursi	35-36
Valsts atbalsta kontroles satvars un valsts atbalsta noteikumi	37-50
Valsts atbalsta kontroles procesuālais satvars	38-42
Valsts atbalsta noteikumi	43-50
Valsts atbalsta kontroles īstenošana	51-70
Iekšējo procesu un procedūru ievērošana	52-63
Lēmumi par valsts atbalstu finanšu iestādēm pēc būtības	64-70
Secinājumi un ieteikumi	71-74
Glosārijs	

Saīsinājumu saraksts

Komisijas atbildes

Revīzijas darba grupa

Laika skala

Kopsavilkums

I Valsts atbalsts var izkropļot konkurenci, dodot atbalsta saņēmējiem priekšrocības salīdzinājumā ar konkurentiem. Saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību valsts atbalsts ir aizliegts, ja vien tas nav pamatots skaidri noteiktos izņēmuma gadījumos. Eiropas Komisijai jānodrošina, lai šis princips tiktu ievērots.

II Kad sākās 2007.–2008. gada globālā finanšu krīze, valdības iejaukšanās tika uzskatīta par nepieciešamu, lai ierobežotu banku radītos draudus finanšu stabilitātei. Kopš tā laika ES ir ieviesusi būtiskas reformas finanšu nozares regulējumā, lai banku glābšana turpmāk nebūtu vajadzīga. Tomēr joprojām ir gadījumi, kad bankas saņem nodokļu maksātāju naudu. Saskaņā ar noteikumiem, kas tika pieņemti krīzes laikā un pēdējoreiz grozīti 2013. gadā, Komisija atbild par šādu pasākumu saderības ar ES iekšējo tirgu novērtēšanu.

III Revīzijas mērķis bija izvērtēt, vai Komisija revidētajā periodā ir pienācīgi veikusi finanšu iestādēm piešķirtā valsts atbalsta kontroli, lai nodrošinātu, ka atbalsts ir ārkārtējs un nepārsniedz nepieciešamo minimumu. Mēs konstatējām, ka Komisijas rīcībā bija piemēroti resursi un instrumenti, lai tā varētu veikt valsts atbalsta kontroli, bet Komisija ne vienmēr spēja izmantot šos resursus un instrumentus pilnībā efektīvi.

IV Mūsu revīzija aptvēra laikposmu no 2013. gada augusta, kad stājās spēkā pašreizējie Komisijas noteikumi par valsts atbalstu finanšu nozarei, līdz 2018. gada beigām. Mēs pārbaudījām iekšējās kontroles sistēmas aspektus (it īpaši to, kā Konkurences ģenerāldirektorāts bija vērtējis darbības rezultātus), organizatorisko struktūru, tostarp resursus, un valsts atbalsta kontroles (tiesisko) regulējumu, ietverot attiecīgos valsts atbalsta noteikumus. Turklāt mēs pārbaudījām, kā Komisija ir īstenojusi valsts atbalsta kontroli, kā arī to, vai tā ir ievērojusi iekšējos procesus un procedūras.

V Mēs konstatējām, ka Konkurences ģenerāldirektorāts bija pietiekami skaidri izvirzījis mērķus valsts atbalsta kontroles veikšanai un apzinājis ar to sasniegšanu saistītos riskus. Atbilstoši prasībām tas bija noteicis rādītājus savu darbības rezultātu novērtēšanai, bet tie pilnībā neaptvēra Komisijas darbības rezultātus, veicot finanšu iestādēm piešķirtā valsts atbalsta kontroli. Turklāt tas nebija oficiāli izvērtējis krīzes noteikumu piemērošanas efektivitāti laikposmā, ko aptvēra mūsu revīzija.

VI Komisijai bija finanšu iestādēm piešķirtā valsts atbalsta kontrolei atbilstoša organizatoriskā struktūra, kas ļāva nodrošināt pienācīgu informācijas plūsmu un

pārvaldības pārraudzību. Komisija bija izveidojusi stingru ētikas satvaru, un Konkurences ģenerāldirektorāts veicināja spēcīgu ētikas kultūru, tostarp apņemšanos ievērot augstākos profesionālos standartus. Finanšu iestādēm piešķirtā valsts atbalsta kontrolei Komisija bija atvēlējusi pietiekamus personālresursus. Komisijai bija vajadzīgās pilnvaras, lai veiktu efektīvu un produktīvu valsts atbalsta kontroli. Tādējādi Komisijai bija līdzekļi, lai nodrošinātu, ka tās lēmumi pamatojas uz pareizu informāciju.

VII Komisijas noteikumi par valsts atbalsta kontroli finanšu nozarē kopumā bija labi izstrādāti un skaidri. Tā kā ekonomikas situācija 2010., 2011. un 2013. gadā uzlabojās, Komisija bija pārskatījusi un pielāgojusi savus paziņojumus, bet vēlāk vairs nebija to darījusi. Mēs novērojām, ka revīzijas periodā un līdz pat Covid-19 uzliesmojumam uzlabojās reālā tirgus situācija un ka bija mainījies regulējums, tomēr, kas attiecas tieši uz piemērojamajiem valsts atbalsta noteikumiem, tie nebija mainīti kopš 2013. gada.

VIII Komisijas darbības lietu izmeklēšanā lielākoties atbilda iekšējiem procesiem. Komisija bija ļoti stingri novērtējusi pārstrukturēšanas plānus, pieprasījusi detalizētu informāciju un rūpīgi to pārbaudījusi. Tomēr tā neapstrīdēja dalībvalstu iesniegumus, kuros tika apgalvots, ka katrā atsevišķā gadījumā pastāvēja nosacījumi valsts atbalsta ārkārtējai apstiprināšanai. Tāpat Komisija bija saskaņojusi konkurences traucējumu ierobežošanai paredzētus pasākumus, bet nebija analizējusi to ietekmi publicētajos lēmumos.

IX Tāpēc, iespējams, būtu jāapsver iespēja racionalizēt Komisijas valsts atbalsta kontroli finanšu nozarē. Pamatojoties uz šajā ziņojumā minētajiem apsvērumiem, mēs sniedzam Komisijai šādus ieteikumus:

- izvērtēt, vai valsts atbalsta noteikumi joprojām ir atbilstoši, un vajadzības gadījumā veikt korektīvus pasākumus;
- turpināt uzlabot atbilstību iekšējiem procesiem un labākajai praksei;
- uzlabot darbības rezultātu novērtēšanu.

X Šī lietderības revīzija ir daļa no Eiropas Revīzijas palātas darba finanšu un ekonomikas pārvaldības jomā. šis ziņojums papildina jau publicētos ERP ziņojumus par finanšu uzraudzību un konkurences politiku un var dot ieguldījumu diskusijās par ES banku sektora rehabilitāciju. Lēmums veikt šo revīziju tika pieņemts, redzot, ka desmit gadus pēc finanšu krīzes sākuma ES banku sektors joprojām ir nozīmīgs valsts atbalsta saņēmējs, kaut gan ES ir pielikusi ievērojamas pūles, cenšoties panākt, lai banku glābšana nebūtu vajadzīga. Mūsu revīzijas darbs tika pabeigts pirms Covid-19 uzliesmojuma, un šajā ziņojumā nav ņemtas vērā jaunās norises un politikas

izmaiņas, kas radās, reaģējot uz pandēmiju. Tomēr no tā izriet secinājumi, kas joprojām ir aktuāli: a) ir svarīgi nodrošināt, lai atbalsts krīzes seku mazināšanai attiektos tikai uz krīzes radītiem zaudējumiem, un b) pēc tam, kad krīze atkāpsies, ir atkārtoti jāizvērtē krīzes noteikumu izmantošana. Noteikumi par valsts atbalstu bankām, kuri bija šīs revīzijas priekšmets, joprojām ir piemērojami papildus iniciatīvām, ko Komisija piemēro kopš revīzijas beigām, piemēram, papildus pagaidu regulējuma ieviešanai.

Ievads

Valsts atbalsta kontrole saskaņā ar LESD

01 Valsts atbalsta kontrole, kas ir Eiropas Komisijas ekskluzīvā kompetencē, ir vērsta uz iekšējā tirgus integritātes nodrošināšanu, aizsargājot konkurenci no dalībvalstu radītiem tirgus traucējumiem. Uzņēmumi, kas saņem atbalstu no valdības, gūst priekšrocības salīdzinājumā ar konkurentiem. Saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību (LESD) valsts atbalsts principā ir aizliegts, ja vien tas nav pamatots ar vispārējiem ekonomikas attīstības apsvērumiem vai skaidri noteiktos izņēmuma gadījumos, piemēram, lai novērstu nopietnus traucējumus kādas dalībvalsts tautsaimniecībā, kā noteikts LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktā (sk. ***1. izcēlumu***).

1. izcēlums

LESD 107. pants (bijušais Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. pants)

1. Ja vien Līgumi neparedz ko citu, ar iekšējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.

3. Turpmāk norādīto var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu:

b) atbalstu, kas veicina kāda svarīga projekta īstenojumu visas Eiropas interesēs vai novērš nopietnus traucējumus kādas dalībvalsts tautsaimniecībā;

02 Eiropas Komisija ir atbildīga par to, lai nodrošinātu šā aizlieguma ievērošanu un atkāpju efektīvu un vienotu piemērošanu visā ES. LESD 107. panta 3. punkta piemērošanā Komisijai ir plaša rīcības brīvība[1], ko tā var īstenot, pieņemot pamatnostādnes, kurās noteikts, kā Komisija novērtē pasākumu saderību. Saderības

[1] Sk. C-290/07 P Komisija/*Scott*, EU:C:2010:480, 64.–66. punkts.

novērtējumam jābalstās uz pareizu ekonomiskuma principu piemērošanu. Šajā saistībā Komisijas 2012. gada 8. maija paziņojumā par ES valsts atbalsta modernizāciju ir norādīts, ka pašreizējo noteikumu sarežģītība rada problēmas, veicot valsts atbalsta kontroli, un izteikts aicinājums noteikt un definēt vienotus principus, lai nodrošinātu pamatnostādņu saskaņotību un vienlīdzīgu attieksmi pret pasākumiem un ekonomikas nozarēm[2]. Komisijai nav rīcības brīvības, lai novērtētu, vai kāds dalībvalsts pasākums ir valsts atbalsts, izņemot sarežģītu ekonomisko novērtējumu, ko Komisija var veikt, piemēram, lai noteiktu, vai pasākums sniedz priekšrocības atbalsta saņēmējam.

Pārbaude ES tiesās

03 Komisijas lēmumus par valsts atbalstu un to pieņemšanas procedūras var apstrīdēt ES tiesās saskaņā ar LESD un ES tiesu judikatūrā minētajiem nosacījumiem. Ja ir pamats uzskatīt, ka ar kādu ES tiesību aktu tiek pārkāpti ES Līgumi, ar to piemērošanu saistīti sekundārie tiesību akti vai pamattiesības, Tiesai var lūgt to atcelt. Saskaņā ar LESD 263. panta otro daļu anulēšanas prasību var iesniegt priviliģēti prasītāji, piemēram, dalībvalstis un ES iestādes, kam nav jāpierāda interese celt prasību. Saskaņā ar LESD 263. panta ceturto daļu fiziskas personas vai uzņēmumi arī var lūgt, lai Tiesa anulē ES tiesību aktus, kas šīs personas vai uzņēmumus skar tieši un individuāli.

04 Tādējādi dalībvalstis un atbalsta saņēmēji var apstrīdēt lēmumus par valsts atbalstu. Konkurenti var celt prasību par savu procesuālo tiesību pārkāpumu gadījumos, kad tie uzskata, ka Komisijai būtu bijusi jāsāk formāla izmeklēšana. Konkurenti ir tiesīgi apstrīdēt lēmumus par valsts atbalstu pēc būtības tikai tad, ja tie var pierādīt, ka atbalsta piešķiršana ir būtiski ietekmējusi to stāvokli tirgū un to gadījums ir uzskatāms par īpašu. Citu fizisku personu vai uzņēmumu (tostarp akcionāru un obligāciju turētāju, kam veikta iekšēja rekapitalizācija) prasības parasti nav pieņemamas, izņemot gadījumus, kad šīs personas vai uzņēmumi var pierādīt, ka lēmums par valsts atbalstu tos skar tieši un individuāli.

05 Tvēruma ziņā valsts atbalsta lēmumu satura būtības pārbaude ES tiesās atšķiras. Lai novērtētu, vai pasākums ir atbalsts LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, Vispārējai tiesai jāveic visaptveroša pārbaude par to, vai pasākums ietilpst minētā panta

---

[2] Sk. Komisijas paziņojuma Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “ES valsts atbalsta modernizācija (VAM)" 6. punktu, COM(2012) 209 final, https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0209:FIN:LV:PDF

piemērošanas jomā. Taču pārbaude ir ierobežotāka, ja Komisijas vērtējumi pēc rakstura ir tehniski vai sarežģīti.

06 Attiecībā uz saderības lēmumiem saskaņā ar LESD 107. panta 3. punktu, kura piemērošanā Komisijai ir plaša rīcības brīvība, pārbaude tiesā aprobežojas ar pārbaudi par to, vai ir ievērotas procesuālās normas un izpildīts pienākums norādīt pamatojumu, vai faktu materiāli ir precīzi, kā arī vai nav pieļautas kļūdas tiesību piemērošanā un vai nepastāv acīmredzamas kļūdas faktu vērtējumā vai pilnvaru nepareiza izmantošana. Turklāt Komisijai jārīkojas konsekventi. Konkrētāk, Tiesa ir apstiprinājusi, ka attiecībā uz Komisijas vērtējumu par to, vai atbalsta piešķiršana izraisa nopietnus traucējumus tautsaimniecībā, pārbaude ES tiesās ir tikai acīmredzamu kļūdu pārbaude, kā minēts iepriekš[3].

Valsts atbalsts finanšu iestādēm globālās finanšu krīzes laikā un pēc tās

07 2007.–2008. gada globālā finanšu krīze izraisīja nepieredzētu valsts atbalsta pieaugumu finanšu iestādēm turpmākajos gados. Valsts iejaukšanās tika uzskatīta par nepieciešamu, lai ierobežotu banku radītos draudus finanšu stabilitātei. Tā arī tika uzskatīta par izšķirošu sistēmisku banku un valsts parāda krīžu risināšanai vairākās ES valstīs. Nodokļu maksātāju naudas izlietojums banku glābšanai finanšu krīzes laikā ievērojami pārsniedza valsts atbalstu citām nozarēm. ES banku sektors, kas saskaņā ar Eiropas Banku federācijas sniegto informāciju 2017. gadā veidoja 4 % no ES dalībvalstu kopējā IKP[4], joprojām saņem ievērojamu valsts atbalstu. ***1. attēlā*** ir parādītas laikposmā no 2008. līdz 2018. gadam apstiprinātās valsts atbalsta summas. Kopumā apstiprinātā valsts atbalsta apjoms finanšu nozarē ir stabilizējies.

---

[3] Sk. apvienotās lietas C-57/00 P un C-61/00 P, 99. un 100. punkts.

[4] *Banking in Europe*: *EBF Facts & Figures 2018*, 12. lpp., https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/09/Banking-in-Europe-2018-EBF-Facts-and-Figures.pdf

1. attēls. Apstiprinātais valsts atbalsts, 2008.–2017. gads

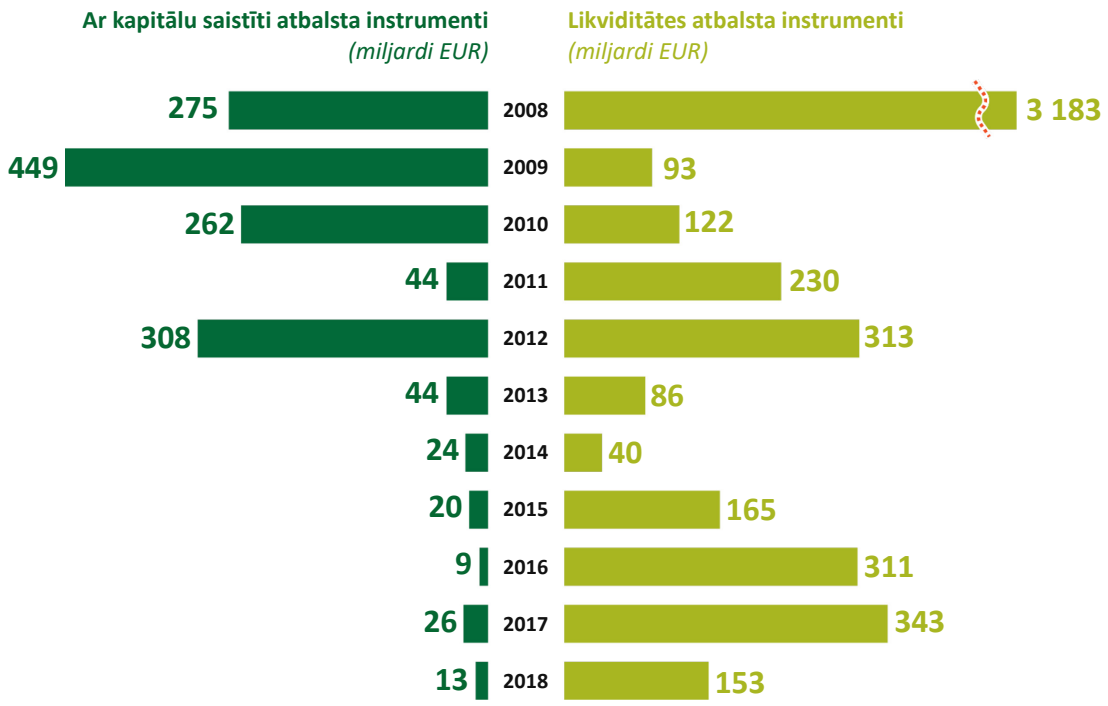

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Komisijas sagatavoto rezultātu pārskatu.

08 Mazāka vajadzība pēc valdības iejaukšanās ES banku sektorā pēdējos gados ir ietekmējusi Komisijas valsts atbalsta kontroles pasākumus. Atbalsta summu samazinājums atspoguļojas to gadījumu skaitā, kas Komisijai bija jāizmeklē. Komisija laikā no 2009. līdz 2012. gadam pieņēma vidēji 57,5 lēmumus gadā. Šis skaits samazinājās līdz astoņiem lēmumiem 2016. gadā, 21 lēmumam 2017. gadā un sešiem lēmumiem 2018. gadā. Revīzijas laikā Komisija prognozēja, ka nākotnē atbalsts vēl vairāk samazināsies.

09 Finanšu krīzes rezultātā ES pieņēma vairākus pasākumus, lai nodrošinātu finanšu sektora stabilitāti. Eiropadome 2009. gada martā vienojās par to, ka jāuzlabo ES finanšu iestāžu regulēšana un uzraudzība Eiropas Savienībā, pamatojoties uz "*de Larosière* ziņojumu"[5], kurā ieteikts izveidot Eiropas Sistēmisko risku kolēģiju (ESRK), kas būtu atbildīga par makroprudenciālo uzraudzību (plašāku informāciju sk. ***2. izcēlumā***).

[5] Finanšu uzraudzības jautājumu augsta līmeņa darba grupas ziņojums, Brisele, 2009. gada 25. februāris, https://ec.europa.eu/economy_finance/publications/pages/publication14 527_en.pdf

2. izcēlums

Sistēmiskā riska uzraudzība ES finanšu nozarē pēc globālās finanšu krīzes

Eiropas Sistēmisko risku kolēģija, kas tika izveidota 2010. gadā, ir atbildīga par sistēmisko risku uzraudzību un novērtēšanu, lai ierobežotu sistēmisko elementu darbības traucējumu risku un palielinātu finanšu sistēmas noturību pret satricinājumiem, tādējādi mazinot negatīvo ietekmi uz iekšējo tirgu un reālo ekonomiku.

Ja ESRK konstatē risku, kas varētu nopietni apdraudēt finanšu tirgu pienācīgu darbību un integritāti vai visas Savienības finanšu sistēmas vai tās daļas stabilitāti, tai nekavējoties jābrīdina Padome par šādu situāciju.

Ja ESRK uzskata, ka var rasties ārkārtas situācija, tai jāsazinās ar Padomi un jāsniedz situācijas novērtējums. Pēc tam Padome vērtē, vai jāpieņem Eiropas uzraudzības iestādēm adresēts lēmums, ar ko nosaka ārkārtas situāciju.

10 Pēckrīzes posmā veiktā atjaunošana lika pārskatīt arī ES mikroprudenciālās uzraudzības sistēmu — izveidot ES mēroga krīzes pārvaldības sistēmu un veicināt kopēju uzraudzības pieeju. Lai nodrošinātu iestādēm visaptverošus un efektīvus mehānismus grūtībās nonākušu banku problēmu risināšanai valstu līmenī un sadarbības mehānismus pārrobežu banku bankrotu novēršanai, 2014. gada pavasarī tika pieņemta Banku atveseļošanas un noregulējuma direktīva (BAND). Līdz šim jaunais režīms ir piemērots tikai dažos gadījumos. Pārskatot BAND un VNM regulas īstenošanu, Komisija konstatēja dažas nepilnības, it īpaši attiecīgo dalībnieku darbību saskaņošanā, taču uzskatīja, ka ir pāragri izstrādāt un pieņemt likumdošanas iniciatīvas[6].

11 BAND tika pieņemta, lai turpmāk izvairītos no banku glābšanas un aizsargātu nodokļu maksātājus Eiropas Savienībā[7], un tā neskar kāda pasākuma atbilstību

---

[6] KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI par Direktīvas 2014/59/ES (Banku atveseļošanas un noregulējuma direktīva) un Regulas 806/2014 (Vienotā noregulējuma mehānisma regula) piemērošanu un pārskatīšanu, 5. lpp., http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2019/EN/COM-2019–213-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF

[7] Eiropas Komisija, "Jauni krīzes pārvarēšanas pasākumi, kas paredzēti, lai turpmāk izvairītos no banku glābšanas", 2012. gada jūnijs, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/IP_12_570
Sk. arī Eiropadomes secinājumu (Brisele, 2012. gada 12. un 13. decembris) 11. punktu.

ES līgumiem saskaņā ar ES valsts atbalsta noteikumiem. Saskaņā ar BAND gadījumā, ja bankai ir vajadzīgs ārkārtas publiskais atbalsts, to uzskata par tādu, kas kļūst vai, iespējams, kļūs maksātnespējīga – šo lēmumu pieņem uzraudzības vai noregulējuma iestādes, izņemot īpašos apstākļos, kuri noteikti Direktīvā, – un ir jālikvidē, piemērojot parasto maksātnespējas procedūru, vai izņēmuma gadījumos ir jānoregulē. Turklāt BAND tikai ar stingriem nosacījumiem pieļauj valdības atbalsta izmantošanu noregulējumā. Plašāku informāciju sk. ***3. izcēlumā***.

3. izcēlums

Ārkārtas atbalsta piešķiršanas nosacījumi saskaņā ar BAND

Dalībvalstu atbalsts maksātspējīgām iestādēm — piesardzības pasākumi (BAND 32. panta 4. punkta d) apakšpunkts):

- piešķir, lai novērstu nopietnus traucējumus kādas dalībvalsts ekonomikā un saglabātu finanšu stabilitāti,
- piešķir tikai maksātspējīgām iestādēm,
- pasākumiem ir piesardzības un pagaidu raksturs,
- pasākumi ir samērīgi, lai novērstu nopietnu traucējumu sekas, un
- tie netiek izmantoti, lai kompensētu zaudējumus, kas iestādei radušies vai varētu rasties tuvākajā laikā.

Atbalsts maksātnespējīgām iestādēm — noregulējuma fonds un alternatīvi finansēšanas mehānismi (BAND 44. panta 5. punkts un 101. pants):

- zaudējumus nevar nodot citiem kreditoriem,
- zaudējumi, kuru apmērs nav mazāks par 8 % no kopējām saistībām, tostarp pašu kapitāla, jau ir absorbēti un
- noregulējuma fonda nodrošinātais finansējums ir ierobežots līdz 5 % no kopējām saistībām, ieskaitot pašu kapitālu vai noregulējuma fondam pieejamos līdzekļus un summu, ko var iegūt ar *ex-post* iemaksu palīdzību trīs gados.

Atbalsts maksātnespējīgām iestādēm — valdības finanšu stabilizācijas instrumenti (BAND 56. pants):

- izmanto kā pēdējo līdzekli pēc tam, kad ir novērtēti un maksimāli iespējamā apjomā izmantoti pārējie noregulējuma instrumenti, vienlaikus saglabājot finanšu stabilitāti.

12 Vēl viena reakcija uz finanšu krīzi bija banku savienības izveidošana. Lai arī pašreizējā situācijā tā joprojām ir nepilnīga, institucionālā integrācija starp eurozonas dalībvalstīm ir kļuvusi vēl ciešāka[8]. Ir izveidoti pirmie divi banku savienības pīlāri — vienotais uzraudzības mehānisms (VUM) un vienotais noregulējuma mehānisms (VNM). Trešais pīlārs – kopīga noguldījumu aizsardzības sistēma – vēl nav izveidots. Turklāt Komisija uzskata, ka ir vajadzīgi turpmāki pasākumi, lai novērstu atlikušos banku sektora riskus (it īpaši tos, kas saistīti ar ienākumus nenesošiem aizdevumiem vai iniciatīvām, kas palīdz bankām dažādot ieguldījumus valsts obligācijās)[9].

13 Kopš globālās finanšu krīzes ES ekonomikas stāvoklis bija ievērojami uzlabojies, un līdz Covid-19 uzliesmojumam tas joprojām bija kopumā labvēlīgs. Pastāv plaša vienprātība, ka bankas Eiropā ir kļuvušas noturīgākas — to sekmēja pēc finanšu krīzes veiktie pasākumi. Tomēr to pelnītspēja joprojām ir zema. Eiropā ir pārāk daudz banku, un valstu līmenī Eiropas banku sektors pēc krīzes ir sadrumstalotāks nekā pirms krīzes[10]. Dažās valstīs joprojām pastāv mantotas problēmas. Ienākumus nenesošu

---

[8] Vispārīgu pārskatu sk. KOMISIJAS ZIŅOJUMA EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI par Direktīvas 2014/59/ES (Banku atveseļošanas un noregulējuma direktīva) un Regulas 806/2014 (Vienotā noregulējuma mehānisma regula) piemērošanu un pārskatīšanu ievadā, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/190 430-report-bank-recovery-resolution_en.pdf

[9] Eiropas Komisija, Par banku savienības izveides pabeigšanu, https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/banking-union/what-banking-union_en#completing-the-banking-union

[10] Sk., piemēram, *Mario Draghi* priekšvārdu ECB gada pārskatam par uzraudzības darbību 2018. gadā, https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/publications/annual-report/html/ssm.ar2018~927cb99de4.lv.html#toc1

aizdevumu (INA) noregulēšanā ir gūti panākumi, taču pašreizējais INA līmenis Eiropas Savienībā joprojām ir augstāks nekā citās lielākajās attīstītajās valstīs[11]. Turklāt INA apjoms var atkal palielināties, ja neizdosies mazināt Covid-19 uzliesmojuma ietekmi uz ekonomiku.

14 Jāņem vērā, ka Komisijas kā par valsts atbalsta kontroli atbildīgās iestādes lomu finanšu nozarē nevar aplūkot izolēti. Komisija ir tikai viens svarīgs ķēdes posms. Šajā ķēdē ietilpst arī dalībvalstis, kuras nolemj atbalstīt kādu banku, banku vadība, ārējie revidenti, banku uzraugi un noregulējuma iestādes, kam ir savi uzdevumi. Varētu gadīties, ka valsts atbalsta kontrole tiek izmantota, ja jaunizveidotā sistēma nedarbojas, kā paredzēts. Iepriekšējos ERP īpašajos ziņojumos, kas publicēti 2017. gadā[12] un 2018. gada janvārī[13], mēs esam apzinājuši nepilnības noregulējuma sagatavošanā (VNV) un dažas krīzes vadības sistēmas izstrādes nepilnības un neefektīvas īstenošanas pazīmes (ECB). Turklāt joprojām pastāv bažas, ka banku sektors varētu vēl nebūt gatavs jaunajiem, stingrākajiem noteikumiem. Tādējādi Komisijas loma joprojām ir vienlaikus ļoti būtiska un sarežģīta.

Ziņojumā par 2019. gada *EUROFI* FINANŠU FORUMU ir sniegts detalizēts pārskats par publiskā un privātā sektora pārstāvju paustajiem viedokļiem par jaunākajām regulatīvajām norisēm finanšu nozarē un par to, kā uzlabot ES finanšu tirgus darbību, http://helsinki2019.eurofi.net

[11] Ienākumus nenesošu aizdevumu (INA) apjoms (658 miljardi EUR) un īpatsvars (3,2 %) 2018. gada 4. ceturksnī bija sasniedzis zemāko līmeni, bet izkliede ES/EEZ valstīs bija saglabājusies augsta (0,45–41,2 %). Sk. EBI risku infopaneļa 2018. gada 4. ceturkšņa datus, https://eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10 180/2 666 948/5836f313-b390–4f24–99bf-815fc036a7ce/EBA%20Dashboard%20-%20Q4 %202 018.pdf

[12] Īpašais ziņojums Nr. 23/2017 "Vienotā noregulējuma valde: ir sākts darbs pie sarežģītā banku savienības uzdevuma, tomēr vēl ļoti daudz jāpaveic", https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR17_23/SR_SRB-BU_LV.pdf

[13] Īpašais ziņojums Nr. 02/2018 "Eiropas Centrālās bankas darbības efektivitāte, īstenojot banku krīzes vadību", https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_02/SR_SSM2_LV.pdf

Valsts atbalsts finanšu iestādēm — valsts atbalsta noteikumi

15 Komisijas uzdevums LESD 107. un 108. panta īstenošanā ir saglabāt konkurenci iekšējā tirgū un vienlīdzīgus konkurences apstākļus Eiropas Savienībā. Finanšu krīzes laikā valsts atbalsta regulējums tika pielāgots, lai koncentrētos uz finanšu stabilitāti kā galveno mērķi banku sektorā, vienlaikus cenšoties nodrošināt, lai atbalsts un konkurences traucējumi starp bankām un dalībvalstīs tiktu ierobežoti līdz nepieciešamajam minimumam. Konkurences traucējumi bija jāierobežo, lai nodrošinātu, ka valsts atbalsts neiznīcina vienlīdzīgus konkurences apstākļus starp atbalsta saņēmējiem, to konkurentiem un spēcīgākiem uzņēmumiem, un vienlaikus lai samazinātu arī nodokļu maksātāju naudas daudzumu, kas nonāk maksātnespējīgās finanšu iestādēs[14]. Komisija izstrādāja īpašus valsts atbalsta noteikumus par 107. panta 3. punkta piemērošanu finanšu iestāžu atbalsta pasākumiem saistībā ar krīzi (turpmāk "krīzes noteikumi"), kas tika grozīti 2010., 2011. un 2013. gadā (sk. ***4. izcēlumu***). Ar 2013. gada Banku darbības paziņojumu tika atcelts 2008. gada Banku darbības paziņojums un pielāgots un papildināts Samazinātas vērtības aktīvu paziņojums un Pārstrukturēšanas paziņojums[15].

---

[14] Komisijas tīmekļa vietne "*Competition policy and economic recovery, Tackling the financial crisis, State aid*", https://ec.europa.eu/competition/recovery/financial_sector.html (pēdējoreiz atjaunināta: 16.4.2012.).

[15] Sk. 2013. gada Banku darbības paziņojuma 7. iedaļu.

4. izcēlums

Komisijas paziņojumi finanšu iestādēm

Komisijas paziņojums — Valsts atbalsta noteikumu piemērošana pasākumiem, kas veikti attiecībā uz finanšu iestādēm saistībā ar pašreizējo globālo finanšu krīzi, 2008. gada 13. oktobris (sk. IP/08/1495)

Komisijas paziņojums — Finanšu iestāžu rekapitalizācija pašreizējās finanšu krīzes apstākļos — atbalsta ierobežošana līdz nepieciešamajam minimumam un aizsardzības līdzekļi pret pārmērīgiem konkurences traucējumiem, 2008. gada 5. decembris (sk. IP/08/1901)

Komisijas paziņojums par samazinātas vērtības aktīviem piemērojamo režīmu Kopienas banku nozarē, 2009. gada 25. februāris (sk. IP/09/322)

Komisijas paziņojums — Valsts atbalsta pasākumu Kopienas pagaidu shēma, lai veicinātu piekļuvi finansējumam pašreizējās finanšu un ekonomiskās krīzes apstākļos, pieņemts 2008. gada 17. decembrī (sk. IP/08/1993), grozīts 2009. gada 25. februārī

Komisijas paziņojums par finanšu nozares dzīvotspējas atjaunošanu un tās pārstrukturēšanas pasākumu novērtējumu pašreizējās krīzes apstākļos atbilstīgi valsts atbalsta noteikumiem, 2009. gada 23. jūlijs (sk. IP/09/1180)

Komisijas paziņojums par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu no 2011. gada 1. janvāra atbalsta pasākumiem banku labā saistībā ar finanšu krīzi (sk. IP/10/1636)

Komisijas paziņojums par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu no 2012. gada 1. janvāra atbalsta pasākumiem banku labā saistībā ar finanšu krīzi (sk. IP/11/1488)

Komisijas paziņojums par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu no 2013. gada 1. augusta atbalsta pasākumiem banku labā saistībā ar finanšu krīzi (sk. IP/13/672)

16 Komisija 2020. gada 19. martā pieņēma pagaidu regulējumu, lai ļautu dalībvalstīm turpināt atbalstīt ekonomiku Covid-19 uzliesmojuma situācijā[16]. Attiecībā uz bankām paziņojumā teikts, ka atbalsts nebanku finanšu iestādēm netiks uzskatīts par (netiešu) atbalstu bankām un ka atbalsta pasākumi bankām, lai kompensētu tiešos zaudējumus, kas radušies Covid-19 uzliesmojuma rezultātā, tiktu uzskatīti par pasākumiem saskaņā ar LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunktu un netiktu novērtēti saskaņā ar pastāvošajiem noteikumiem. Par visiem pasākumiem, kas neietilpst paziņojuma tvērumā vai uz ko neattiecas LESD 107. panta 2. punkta b) apakšpunkts, jāpaziņo Komisijai, un tos novērtē saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem, ko piemēro banku sektoram. Tādējādi valsts atbalsta noteikumi, kas bija šīs revīzijas priekšmets, joprojām ir piemērojami.

[16] KOMISIJAS PAZIŅOJUMS "Pagaidu regulējums valsts atbalsta pasākumiem, ar ko atbalsta ekonomiku pašreizējā Covid-19 uzliesmojuma situācijā" (2020/C 91 I/01), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52 020XC0320(03)

Revīzijas tvērums un pieeja

17 Mēs iepriekš esam veikuši revīzijas par konkurences politiku, tostarp valsts atbalsta kontroli, bet līdz šim nebijām veikuši īpašas lietderības revīzijas par ES konkurences politikas īstenošanu finanšu iestādēm piešķirtā valsts atbalsta jomā. Mēs nolēmām veikt šo revīziju, ņemot vērā ES banku sektora jauno tiesisko regulējumu un tirgus norises.

18 Revīzija aptvēra laikposmu no 2013. gada augusta līdz 2018. gada beigām. Mēs vērtējām, vai Komisija ir pienācīgi pārvaldījusi finanšu iestādēm piešķirtā valsts atbalsta kontroli, lai nodrošinātu, ka atbalsts ir ārkārtējs un nepārsniedz nepieciešamo minimumu. Īpašu uzmanību pievēršot COMP ĢD, mēs uzdevām divus jautājumus.

- Vai Komisijas rīcībā bija piemēroti instrumenti un resursi, lai veiktu valsts atbalsta kontroli?
- Vai Komisija ir īstenojusi valsts atbalsta kontroli, lai nodrošinātu, ka atbalsts ir ārkārtējs un nepārsniedz nepieciešamo minimumu?

19 Vērtējot mērķu sasniegšanu, mēs pievērsām uzmanību COMP ĢD mērķu noteikšanas un riska novērtēšanas procesam, darbības rezultātu novērtēšanas sistēmas piemērotībai un tam, vai COMP ĢD bija veicis *ex post* novērtējumus un ietekmes novērtējumus. Mēs analizējām COMP ĢD organizatorisko struktūru (tostarp iekšējo kontroli un izmantoto resursu piemērotību), kā arī COMP ĢD ētikas satvaru. Turklāt mēs analizējām, vai Komisijai bija vajadzīgās juridiskās pilnvaras un vai procesuālais satvars un iekšējie procesi veicināja efektīvu un pārredzamu praksi. Mēs pārbaudījām, vai valsts atbalsta noteikumi bankām bija balstīti uz *ex ante* novērtējumiem, vai spēkā esošie noteikumi atbilda mērķim un vai tie atspoguļoja tirgus un regulatīvo situāciju.

Lai novērtētu, vai Komisija ir efektīvi veikusi valsts atbalsta kontroli, mēs pārbaudījām visu valsts atbalsta procedūru un arī pārbaudījām, vai Komisijas procesi un procedūras nodrošināja, ka tās lēmumi ir pamatoti[17].

---

[17] Lietderības revīzija ir neatkarīga, objektīva un uzticama pārbaude par to, vai uzņēmumi, sistēmas, darbības, programmas, pasākumi vai organizācijas darbojas saskaņā ar saimnieciskuma, lietderības un efektivitātes principu un vai ir iespējami uzlabojumi

20 *Ex ante* valsts atbalsta kontrole, ko veic publiska iestāde, ir raksturīga vienīgi Eiropas Savienībai. Tāpēc mēs izmantojām ES dokumentus, lai noteiktu mūsu revīzijas standartus. Ieguvām revīzijas pierādījumus, pārbaudot COMP ĢD iesniegtos dokumentus un izjautājot darbiniekus. Mēs izmantojām ekspertu grupu, lai apspriestu mūsu darba galvenos rezultātus.

(300. *ISSAI*). Eiropas Savienības Tiesa (EST) interpretē ES tiesību aktus tā, lai nodrošinātu, ka tos visās ES valstīs piemēro vienādi, un izskata juridiskus strīdus starp valstu valdībām un ES iestādēm. Noteiktos apstākļos šajā tiesā var vērsties arī privātpersonas, uzņēmumi un organizācijas, iesniedzot prasību pret ES iestādi, kas, viņuprāt, pārkāpusi viņu tiesības.

Apsvērumi

Mērķu sasniegšana, riska novērtēšana un izvērtējumi

21 Saskaņā ar Komisijas iekšējās kontroles sistēmu ir jānosaka mērķi un jānovērtē ar tiem saistītie riski un darbības rezultāti. Tiesību aktu un ar izdevumiem nesaistītu darbību ietekmes novērtējumi un izvērtējumi, ja vien netiek piemēroti izņēmumi, ir prasība, kas izvirzīta saskaņā ar Komisijas labāka regulējuma pamatnostādņu vadošajiem principiem, lai novērtētu ES intervences rezultātus un analizētu alternatīvas un ar tām saistīto ietekmi uz jaunām iniciatīvām.

Mērķu noteikšana un darbības rezultātu novērtēšana

22 **COMP ĢD bija noteicis mērķus ar pietiekamu skaidrību, lai saskaņā ar Komisijas iekšējās kontroles sistēmu apzinātu un novērtētu saistītos riskus[18].** Visām svarīgākajām darbībām ir jānosaka atjaunināti mērķi un pamatuzdevumi, turklāt visos līmeņos — līdz pat atsevišķiem darbiniekiem uzticētiem pienākumiem un uzdevumiem. Pamatuzdevumi jāsaskaņo ar Komisijas pienākumiem, kas noteikti Līgumos, un tās politiskajiem mērķiem. Atbilstoši prasībām COMP ĢD stratēģiskajā plānā 2016.–2020. gadam bija noteicis mērķus pietiekami skaidri, lai apzinātu ar to sasniegšanu saistītos riskus, un sīkāk precizējis un atjauninājis šos mērķus (gada) pārvaldības plānos (GPP).

23 **Atbilstoši prasībām COMP ĢD bija noteicis koprezultāta un tiešo rezultātu rādītājus. Tomēr ar izmantotajiem rādītājiem netiek novērtēta COMP ĢD darbību ietekme, daļēji tādu faktoru dēļ, kuri ir ārpus COMP ĢD kontroles.** Darbības rezultātu rādītāju nolūks ir dot iespēju uzraudzīt virzību uz mērķu sasniegšanu[19]. COMP ĢD ziņoja par mērķu sasniegšanu gada darbības pārskatos (GDP). ***5. izcēlumā*** ir sniegts pārskats par šajā punktā minētajiem attiecīgajiem mērķiem un rādītājiem.

---

[18] KOMISĀRA G. ETINGERA PAZIŅOJUMS KOMISIJAI "Iekšējās kontroles sistēmas pārskatīšana" (turpmāk "Iekšējās kontroles sistēma"), 6. princips, https://ec.europa.eu/budget/library/biblio/documents/control/C_2017_2373_Revision_ICF_en.pdf

[19] Iekšējās kontroles sistēma — uzraudzība, 6. princips.

5. izcēlums

Attiecīgie mērķi un rādītāji (no COMP ĢD gada pārvaldības plāniem[20])

Konkrētais mērķis Nr. 7: precīzāk virzīt izaugsmi veicinošu atbalstu (izmantots no 2013. līdz 2015. gadam).

- **Koprezultāta rādītājs Nr. 2:** finanšu nozarei piešķirtā krīzes atbalsta kopējais apjoms, ko faktiski izmantojušas dalībvalstis un kas izteikts procentos no ES28 IKP 2013. gadā.

Konkrētais mērķis Nr. 9: nodrošināt stabilitāti un veicināt konkurenci banku sektorā (ieviests 2016. gadā).

- **Koprezultāta rādītājs Nr. 1 (2016. gads):** katrā stresa testā, ko veic VUM vai EBI, aprēķina attiecību starp a) valsts atbalstu un fonda atbalstu testa izlasē iekļautajām bankām, lai segtu stresa testā konstatēto kapitāla deficītu, un b) kopējo kapitāla deficītu, kas konstatēts stresa testā attiecīgajā novērošanas dienā.

- **Koprezultāta rādītājs Nr. 2 (2016. gads):** attiecība starp a) valsts atbalstu visām ES bankām ar kapitālu **saistītu** instrumentu veidā un b) visu ES banku kopējo kapitālu un rezervēm.

- **Tiešo rezultātu rādītājs (kopš 2017. gada): Komisijas lēmumu pieņemšana.**

Konkrētais mērķis Nr. 12: saglabāt ES konkurences tiesību aktu saskaņotību ar tirgus situāciju un mūsdienu ekonomisko un juridisko domāšanu.

- **Koprezultāta rādītājs:** apspriešanās ar ieinteresētajām personām par jauniem noteikumiem (Eirobarometra aptauja, 2014. gads).

24 Tomēr izmantotie rezultātu rādītāji atspoguļo ārējus faktorus un trūkst skaidras cēloņsakarības ar Komisijas valsts atbalsta kontroles darbībām. Piemēram, attiecībā uz mērķi "precīzāk virzīt izaugsmi veicinošu atbalstu" izmantotais rezultātu rādītājs

[20] Sk. COMP ĢD 2013.–2018. gada GPP.

“atbalsta apjoms procentos no IKP”[21] atspoguļo to, ka pēdējos gados atbalsta vajadzība ir bijusi mazāka un IKP ir palielinājies. Rezultātu rādītāji, kas izmantoti, lai novērtētu, kā Komisija sasniedz mērķi “nodrošināt stabilitāti un veicināt konkurenci banku sektorā”, atspoguļo banku pastiprināto noturību kopumā, un daļēji to ir sekmējusi nodokļu maksātāju naudas izmantošana, nevis Komisijas darbības[22]. Turklāt mērķa saglabāt ES konkurences tiesību aktu atbilstību tirgus situācijai rezultātu rādītājs apliecina ieinteresēto personu apmierinātību ar iesaistes līmeni apspriešanā[23], bet neparāda, vai noteikumi bija saskaņoti ar tirgus situāciju.

25 **Ar Komisijas darbības rezultātu rādītājiem nevērtēja pārstrukturēšanas izdošanos vai lēmumu par valsts atbalstu ietekmi uz ES banku tirgiem.** Komisija nebija definējusi darbības rezultātu rādītājus, kas apliecinātu, ka pārstrukturēšana ir izdevusies, bet tas ir būtiski, ņemot vērā vairākus gadījumus, kad vēlāk bija izrādījies, ka bankas nav dzīvotspējīgas[24]. Nebija arī rādītāju, lai novērtētu Komisijas apstiprinātā valsts atbalsta ietekmi uz iekšējā tirgus integritāti kopumā un konkrēti uz ES banku pārrobežu darbību.

---

[21] Sk., piemēram, COMP ĢD 2013.–2015. gada GPP.

[22] Sk. COMP ĢD 2016. gada GPP konkrēto mērķi Nr. 9, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/comp_mp_2016_en.pdf

[23] Sk. Eirobarometra 2014. gada standartaptaujas kvalitatīvā pētījuma “Konkurences ĢD ieinteresēto personu apsekojums” apkopoto ziņojumu, 27. lpp.: “Konkurences ĢD rīkotās apspriešanās par jauniem noteikumiem dalībnieku apmierinātības līmenis kopumā bija augsts, lai gan daži dalībnieki uzskatīja, ka viņu viedoklis ne vienmēr tiek ņemts vērā”, http://ec.europa.eu/competition/publications/reports/surveys_en.html

[24] Komisijas prasībai iesniegt pārstrukturēšanas plānus un to *ex ante* novērtējumu ir mērķis nodrošināt, ka dzīvotspēju var atjaunot pieņemamā termiņā un uz stabila un ilgtspējīga pamata (2013. gada Banku darbības paziņojuma 8. punkts). Tomēr vairākām mūsu izlasē iekļautajām saņēmējbankām pēc tam, kad Komisija tās bija atzinusi par dzīvotspējīgām, bija nepieciešama valdības papildu iejaukšanās (papildu likviditāte vai pašu kapitāls). Vienai bankai pēc divām secīgām rekapitalizācijām bija vajadzīgs papildu atbalsts, lai veiktu tās likvidāciju (piecu gadu pārstrukturēšanas perioda trešajā gadā). Joprojām augstais INA līmenis un valsts parāda risks ir papildu iemesli, kas liek apšaubīt pārstrukturēšanas izdošanos.

Riska novērtēšana

26 **COMP ĢD bija apzinājis ar mērķu sasniegšanu saistītos riskus un noteicis, kā šie riski jāpārvalda.** Komisijas iekšējās kontroles sistēmas elementi ir arī riska novērtēšana un riska pārvaldība[25]. COMP ĢD riska novērtēšanas process pamatojās uz Komisijas riska novērtēšanas procesu un atbilda tam. COMP ĢD bija apzinājis un novērtējis riskus augšupējā pasākumā, kurā bija iesaistītas struktūrvienības, kas atbild par konkurences politikas īstenošanu, koordinācijas struktūrvienības un citas horizontālās struktūrvienības.

27 **Tomēr COMP ĢD risku novērtējumā nebija iekļauti ne riski, kas apdraud ar valsts atbalsta kontroli finanšu nozarē saistīto mērķu sasniegšanu, ne risks, ka atbalsta noteikumi vairs neatbildīs tirgus situācijai.** COMP ĢD risku novērtējums neaptvēra potenciālos riskus, kas varētu apdraudēt to mērķu sasniegšanu, kuri noteikti konkrēti valsts atbalsta kontrolei finanšu nozarē. Turklāt, lai nodrošinātu ES konkurences tiesību aktu efektīvu piemērošanu, ir būtiski saglabāt valsts atbalsta noteikumu saskaņotību ar tirgus situāciju[26]. Mūsuprāt, tas ir īpaši svarīgi attiecībā uz noteikumiem, kas paredzēti rīcībai ārkārtas apstākļos, ko izraisījusi globālā finanšu krīze[27]. Tomēr Komisija nebija klasificējusi risku, ka krīzes noteikumi vairs neatspoguļo tirgus situāciju, kā vienu no galvenajiem riskiem, kas apdraud valsts atbalsta aizlieguma efektīvu izpildi.

Ietekmes novērtējumi un izvērtējumi

28 **Saskaņā ar Komisijas labāka regulējuma pamatnostādnēm, lai atbalstītu politikas veidošanu, ir jāveic ietekmes novērtējums, vācot un analizējot pierādījumus.** Saskaņā ar pamatnostādnēm politikas sagatavošana ir jāatbalsta gan ar izvērtējumiem, gan ietekmes novērtējumiem. Abos gadījumos tiek pētīts, kā tiek risinātas vai kā būtu jārisina problēmas, lai sasniegtu vēlamos mērķus[28]. Komisija

---

[25] Iekšējās kontroles sistēma, 7. princips.

[26] COMP ĢD stratēģiskais plāns 2016.–2020. gadam, 39. lpp.

[27] 2008. gada Banku darbības paziņojumā ir uzsvērts, ka Līguma 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu var piemērot vienīgi neapšaubāmos ārkārtas apstākļos (sk. ***44***. punktu).

[28] Labāka regulējuma pamatnostādnes, 3.3. iedaļa, 8. lpp.

izmanto izvērtējumus, lai noteiktu, vai ES politika vai tiesību akti joprojām ir pamatoti vai ir jāgroza, vai arī to piemērošana vienkārši jāpārtrauc. Labāka regulējuma principos arī uzsvērts, ka politikas pareiza īstenošana ietver arī tās praktiskās piemērošanas uzraudzību. Tas vajadzīgs, lai nodrošinātu, ka tā sasniedz paredzētos rezultātus, un — ja tas nav noticis vai bijušas neparedzētas sekas — varētu veikt korektīvus pasākumus.

29 Komisijas dienestu darba dokumentā[29] un Eiropas Parlamenta pasūtītā ārējā pētījumā[30] tika aplūkots, vai krīzes noteikumi 2011. gadā ir sasnieguši mērķus. COMP ĢD dienesti secināja, ka piešķirtais valsts atbalsts un Komisijas veiktā valsts atbalsta kontrole krīzes laikā ir veicinājusi iekšējā tirgus saglabāšanu. Autori konstatēja, ka ir radušies dažādi konkurences traucējumi, bet secināja, ka

- Komisija ir efektīvi izmantojusi koordinācijas instrumentu, kas ir ļāvis ievērot konsekventu attieksmi pret visām dalībvalstīm un bankām, un
- efektīvākais līdzeklis, kas Komisijai ir ļāvis līdz minimumam samazināt konkurences traucējumu risku, ir bijušas tālejošas pārstrukturēšanas saistības.

Attiecībā uz laika posmu līdz 2011. gadam EP pētījumā tika konstatēts, ka ievērojama daļa finanšu krīzes apkarošanas pasākumu ir bijuši ārpus valsts atbalsta noteikumu tvēruma un ka valsts atbalsta ietekmi ir grūti nošķirt no citu faktoru ietekmes. Autori secināja, ka

- Komisijai nav izdevies saglabāt konsekventu pieeju visām valstīm un uzņēmumiem un

---

[29] Komisijas dienestu darba dokuments *"The effects of temporary State aid rules adopted in the context of the financial and economic crisis"*, Brisele, 5.10.2011., SEC(2011) 1126 final, https://ec.europa.eu/competition/publications/reports/working_paper_en.pdf

[30] Eiropas Parlamenta Iekšpolitikas ģenerāldirektorāts, Politikas departaments A — *Economic and Scientific Policy Economic and Monetary Affairs Study* "*State Aid Crisis Rules for the Financial Sector and the Real Economy"*, https://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201 107/20 110 714ATT24 010 /20 110 714ATT24 010EN.pdf (turpmāk "EP pētījums").

- dalībvalstu atšķirīgā prakse ir vājinājusi iekšējā tirgus darbību, neskatoties uz Komisijas pūliņiem[31].

Turklāt pētījumā ir paustas bažas par pārredzamības trūkumu un uzsvērts, ka Komisijas lēmumi jāpublicē ātrāk[32].

30 **Spēkā esošie krīzes noteikumi netika oficiāli izvērtēti.** Lai gan pirms 2013. gada pārskatīšanas Komisija bija apspriedusies ar dalībvalstīm un citām ieinteresētajām personām, tā nebija oficiāli izvērtējusi krīzes noteikumu efektivitāti. Pašreizējā Banku darbības paziņojuma versija tika publicēta 2013. gada augustā pēc apspriešanās ar dalībvalstīm un dialoga ar Ekonomikas un finanšu komiteju, tostarp ar centrālajām bankām. Komisija bija veikusi arī dažus grozījumus citos krīzes noteikumos, kas mūsu revīzijas laikā palika spēkā. Kopš tā laika Komisija nebija oficiāli izvērtējusi ne savu mērķu sasniegšanu, ne krīzes noteikumu ES pievienoto vērtību, lai tos grozītu vai apturētu[33]. Tāpat Komisija nebija oficiāli izvērtējusi krīzes noteikumu un to piemērošanas ietekmi uz konkurenci ES banku tirgos.

Pārvaldības struktūras, ētikas satvars un resursi

31 **Saskaņā ar Komisijas iekšējās kontroles sistēmu ir jāizveido visaptverošas pārvaldības struktūras.** Pārvaldības struktūrām jānodrošina visu saistīto darbību efektīva iekšējā uzraudzība un jāatbalsta mērķu sasniegšana. Komisijai jādeleģē attiecīgi pienākumi un jāizstrādā un jāīsteno pienācīga pārskatu sniegšanas kārtība, kas ļauj īstenot pilnvaras, pildīt pienākumus un nodrošināt informācijas plūsmu[34]. Turklāt Komisijai jābūt kompetentiem darbiniekiem un resursi efektīvi jāizmanto, lai atbalstītu tās prioritāšu un pamatfunkciju īstenošanu[35].

---

[31] EP pētījums, 2.4.2. iedaļa "Konsekventas pieejas visām valstīm un uzņēmumiem saglabāšana" un 2.5. iedaļa "Galvenie konstatējumi".

[32] EP pētījums, 39. lpp.

[33] Vienīgais pieejamais dokuments, kurā aplūkota Komisijas apstiprinātā valsts atbalsta ietekme, ir paziņojums *Competition State aid brief* "*State aid to European banks: returning to viability*". Šajā dokumentā, kas atspoguļo tikai autoru, nevis Komisijas viedokli, ir mēģināts pierādīt, ka pārstrukturēšanas plāni, ko Komisija bija apstiprinājusi saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem, ir palīdzējuši glābt daudzas Eiropas bankas un padarījuši tās atkal dzīvotspējīgas.

[34] Iekšējās kontroles sistēma, 6. princips.

[35] COMP ĢD 2018. gada GPP, mērķis Nr. 2.

Pārvaldības struktūras

32 Matricas struktūra ar pienācīgu pārskatu sniegšanas kārtību ļāva nodrošināt atbilstošu informācijas plūsmu un pietiekamu iekšēju uzraudzību, ko veica augstākā vadība. Lai veicinātu zināšanas par instrumentiem un nozarēm, COMP ĢD bija izveidojis uz instrumentiem un nozarēm balstītu matricas struktūru. Trīs specializētas struktūrvienības bija atbildīgas par valsts atbalsta finanšu iestādēm lietu izskatīšanu. Koordinācijas struktūrvienība nodrošināja atbalstu satura un procedūras jautājumos, un procesā bija iesaistīta Galvenā ekonomista grupa, bet nebija dokumentācijas par šīs grupas devumu, proti, nebija detalizētas ekonomiskās analīzes par izrietošajiem konkurences traucējumiem vai tirgus nepilnībām individuālos gadījumos. ***2. attēlā*** parādītas par finanšu iestādēm piešķirtā valsts atbalsta kontroli atbildīgās organizatoriskās struktūras.

2. attēls. Organizatoriskā struktūra valsts atbalsta kontrolei finanšu nozarē

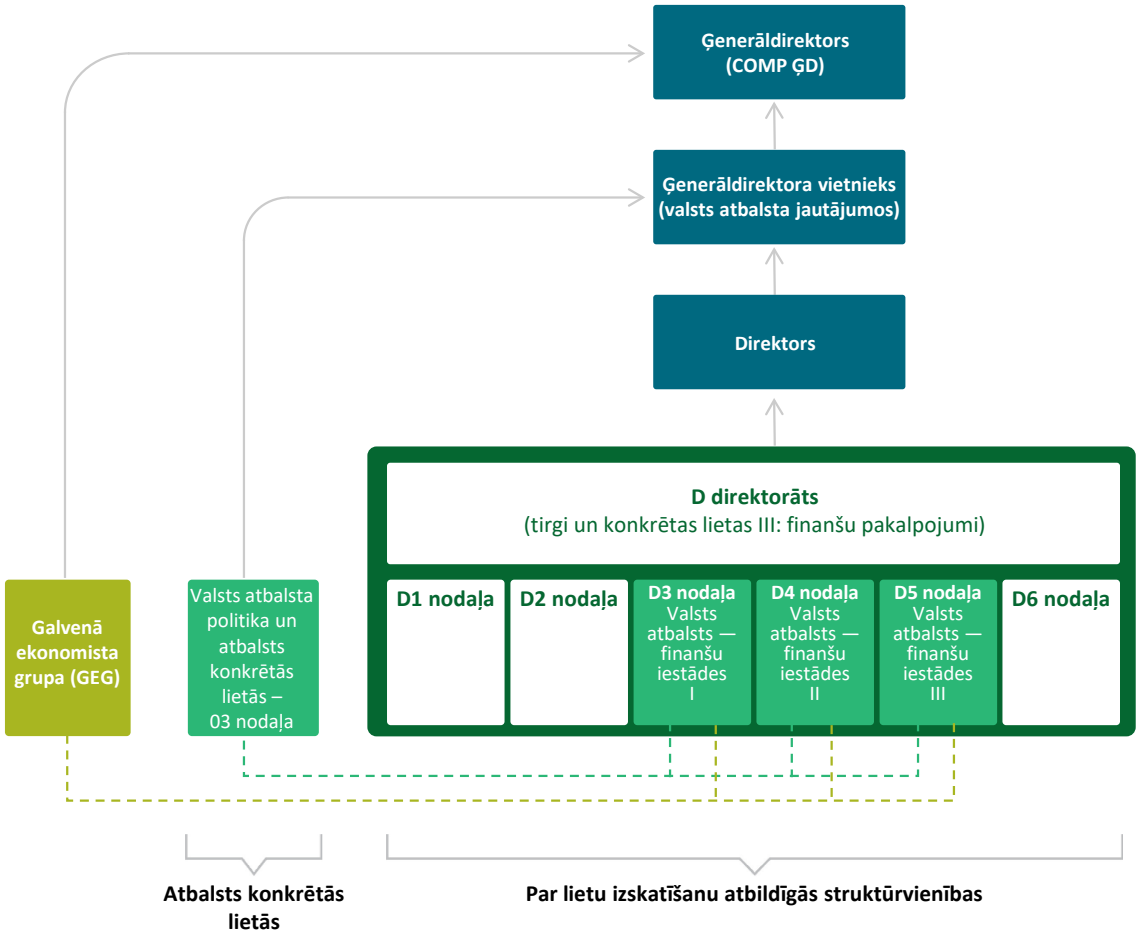

Avots: ERP, pamatojoties uz COMP ĢD struktūrshēmu.

Ētikas satvars

33 **COMP ĢD veicināja spēcīgu ētikas kultūru, galveno uzmanību pievēršot prevencijai.** Saskaņā ar Komisijas politiku par korporatīvās ētikas kultūras veicināšanu COMP ĢD galveno uzmanību pievērsa prevencijai, izmantojot izglītību un apmācību. Darbiniekiem ir jāiesniedz ikgadējs apliecinājums, ka viņi ievēros ētikas normas. Lietu izskatītājiem jāparaksta interešu konflikta deklarācija par katru lietu, kuras izskatīšanā viņi piedalās. Potenciālos konfliktus izvērtē katrā gadījumā atsevišķi.

34 **COMP ĢD ētikas satvars attiecas uz ES darbinieku vispārējiem pienākumiem, un tajā uzsvērts, ka iekšējās informācijas izplatīšana un iekšējās informācijas izmantošana ir krimināpārkāpumi.** Atšķirībā no citu Komisijas dienestu darbiniekiem COMP ĢD personālam un visiem citiem Komisijas darbiniekiem, kas iesaistīti valsts atbalsta lietu izskatīšanā, var būt priviliģēta piekļuve sensitīvai tirgus informācijai par atsevišķiem tirgus dalībniekiem. Turklāt tā lēmumiem valsts atbalsta lietās ir būtiska ietekme uz finanšu tirgiem, it īpaši uz atbalsta saņēmēju akciju un obligāciju cenām. Tomēr COMP ĢD nebija uzraudzības mehānisma vai citas kārtības, lai pārbaudītu, vai darbinieki, veicot finanšu darījumus, ievēro noteikumus.

Cilvēkresursi un IT resursi

35 **Komisija bija atvēlējusi pietiekamus resursus personāla nodrošināšanai, taču vajadzīgo talantu piesaistīšana un noturēšana bija kļuvusi sarežģītāka.** Darbiniekiem kopumā bija augsts izglītības līmenis un specializētas zināšanas, kā arī atbilstoša darba pieredze. Labi izstrādāta apmācība darbavietā un mentorēšanas programma, kā arī iekštīkla zināšanu apmaiņas rīks ļāva jaunpieņemtiem darbiniekiem iepazīties ar veicamajiem uzdevumiem un pieredzējušākiem lietu izskatītājiem atjaunināt zināšanas. D direktorātu 2015. un 2016. gadā bija skāris darbinieku aizplūšanas vilnis, un vairāki ļoti pieredzējuši darbinieki nesen bija aizgājuši no darba[36]. COMP ĢD bija izrādījies sarežģīti atrast piemērotus kandidātus, bet tas bija veicis ietekmes mazināšanas pasākumus. Kopumā Komisija revidētajā periodā bija atbilstoši nodrošināta, lai izskatītu lietas, kuru skaits bija ievērojami sarucis.

36 **Komisija plāno ieviest jaunas IT sistēmas, lai palīdzētu vadībai un personālam efektīvāk veikt, dokumentēt un uzraudzīt darbu.** Komisijas IT sistēmas ir paredzētas, lai veicinātu konkurences lietu drošu, efektīvu un integrētu pārvaldību un nodrošinātu būtisku atbalstu ikdienas darbā. Visu ar lietām saistīto dokumentu automātiskai

---

[36] Lietu pārvaldības plāns, 2018. gada aprīlis un novembris, 23. lpp.

apkopošanai un glabāšanai COMP ĢD neizmantoja vienotu sistēmu, bet dažādas lietojumprogrammas. Taču COMP ĢD ir nolēmis vadīt jaunas, vienotas lietu pārvaldības sistēmas izstrādi, lai aizstātu novecojošās lietu pārvaldības un dokumentvedības sistēmas. Šādā veidā tas plāno modernizēt IT sistēmas un novērst risku, ka pašreizējās IT sistēmas nepietiekamas veiktspējas dēļ tas vairs nespēs uzturēt savu izpildes spēju[37].

Valsts atbalsta kontroles satvars un valsts atbalsta noteikumi

37 **Atbilstošas pilnvaras un procesuālie instrumenti ir priekšnoteikums efektīvai un rezultatīvai valsts atbalsta kontrolei.** Valsts atbalsta noteikumiem jābūt labi izstrādātiem, lai nodrošinātu, ka tie pienācīgi atspoguļo Līguma mērķus un rosina šauri interpretēt izņēmumu no noteikuma, kas aizliedz valsts atbalstu. Šajā nolūkā ir arī būtiski, lai tie atspoguļotu tirgus situāciju (tostarp attiecīgas izmaiņas tiesiskajā regulējumā) jebkurā konkrētā laikposmā.

Valsts atbalsta kontroles procesuālais satvars

38 **Komisijai ir vajadzīgās pilnvaras, lai veiktu rezultatīvu un efektīvu valsts atbalsta kontroli.** Saskaņā ar LESD 108. panta 3. punktu dalībvalstīm ir jāpaziņo Komisijai par plānotajiem pasākumiem un tās nedrīkst tos īstenot bez Komisijas iepriekšēja apstiprinājuma. Saskaņā ar lojālas sadarbības principu ES un dalībvalstis savstarpēji palīdz cita citai. Turklāt dalībvalstīm jāveic visi atbilstošie pasākumi, lai nodrošinātu to pienākumu izpildi, kas izriet no Līgumiem, un jāsekmē ES uzdevumu izpilde un mērķu sasniegšana[38].

39 **Procedūru regula nodrošina atbilstošu satvaru Komisijas pilnvaru īstenošanai.** Procedūru regulā un tās priekštecēs ir paredzēti noteikumi par valsts atbalsta procedūrām. Dalībvalstīm laikus jāpaziņo Komisijai par plāniem piešķirt atbalstu un paziņojumā jāsniedz visa vajadzīgā informācija, lai Komisija varētu pieņemt lēmumu[39].

---

[37] Risku reģistra tabula: novēršamais risks Nr. 22.

[38] Līguma par Eiropas Savienību (LES) 4. panta 3. punkts.

[39] Procedūru regulas 2. pants.

Komisijai jāizskata paziņojums, tiklīdz tas saņemts. Pēc sākotnējas izskatīšanas Komisija divos mēnešos pēc pilnīga paziņojuma saņemšanas[40] pieņem lēmumu:

- ja tā konstatē, ka paziņotais pasākums nav atbalsts, tā nostiprina minēto konstatējumu ar lēmumu;
- ja tā konstatē, ka nav šaubu par to, ka pasākums ir saderīgs ar iekšējo tirgu, tā nolemj, ka pasākums ir saderīgs ("lēmums necelt iebildumus")[41];
- ja tā konstatē, ka ir neskaidrības par to, vai pasākums ir saderīgs ar iekšējo tirgu, tā nolemj sākt procedūras saskaņā ar LESD 108. panta 2. punktu ("lēmums sākt formālu izmeklēšanas procedūru")[42].

Ja Komisija nav pieņēmusi šādu lēmumu, uzskata, ka tā ir atļāvusi attiecīgo atbalstu[43].

40 **Konkrētāk, Komisijai ir juridiskās pilnvaras, lai nodrošinātu, ka tās lēmumi pamatojas uz pilnīgu un pareizu informāciju.** Informācijas pieprasījumi saskaņā ar Procedūru regulu nodrošina Komisijai informāciju, kas vajadzīga, lai sagatavotu novērtējumu. Saskaņā ar Procedūru regulas 5. pantu Komisija jebkurā procedūras posmā var pieprasīt paziņotājām dalībvalstīm informāciju. Ja Komisija uzsāk oficiālu izmeklēšanas procedūru atbilstoši Procedūru regulas 4. panta 4. punktam, ieinteresētās puses var iesniegt komentārus un Komisija noteiktos apstākļos var lūgt tirgus informāciju no citiem avotiem[44]. Turklāt gadījumos, kad paziņotājas dalībvalsts sniegta nepareiza informācija ir bijis noteicošs faktors lēmuma pieņemšanā, Procedūru regulas 11. pants piešķir Komisijai pilnvaras atcelt šo lēmumu.

41 **Papildus Procedūru regulā izklāstītajām formālajām procedūrām un pilnvarām Komisija bija izstrādājusi brīvprātīgas sadarbības procedūras, kas aprakstītas Paraugprakses kodeksā, it īpaši "saziņu pirms paziņošanas".** Pēc apspriešanās ar

---

[40] Saskaņā ar Procedūru regulas 4. panta 5. punktu "paziņojumu uzskata par pilnīgu, ja divos mēnešos pēc tā vai pēc pieprasītās papildu informācijas saņemšanas Komisija nav lūgusi nekādu papildu informāciju. Šo periodu var pagarināt, ja tam piekrīt gan Komisija, gan attiecīgā dalībvalsts. Attiecīgos gadījumos Komisija var noteikt īsākus termiņus".

[41] Procedūru regulas 4. pants.

[42] Procedūru regulas 4. panta 4. punkts.

[43] Procedūru regulas 4. panta 6. punkts (zināms arī kā *Lorenz* procedūra).

[44] Sk. Procedūru regulas 7. pantu.

dalībvalstīm un citām ieinteresētajām personām Paraugprakses kodekss par valsts atbalsta pārbaudes procedūru izpildi (turpmāk "Paraugprakses kodekss")[45] 2018. gadā bija atjaunināts[46]. Komisija uzskata, ka pirmspaziņošanas posms dod iespēju apspriest, kāda informācija ir vajadzīga, un sniegt norādes dalībvalstīm, lai nodrošinātu, ka paziņojums ir pilnīgs. Paraugprakses kodeksa pārskatīšanā 2018. gadā tika atzīts, ka pirmspaziņošanas saziņa var ietvert pasākuma juridisko un ekonomisko aspektu neformālu un konfidenciālu apspriešanu, pirms par pasākumu tiek paziņots oficiāli kā par labāko praksi, it īpaši, lai pievērstu uzmanību tiem aspektiem, kas varbūt nav pilnīgi atbilstīgi valsts atbalsta noteikumiem, ieskaitot gadījumus, kad pasākumā jāveic būtiskas izmaiņas[47]. ***3. attēlā*** sniegts pārskats par atšķirībām starp formālajām un neformālajām procedūrām.

[45] Paraugprakses kodekss par valsts atbalsta pārbaudes procedūru izpildi (2009/C 136/04), https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:136:0013:0020:LV:PDF

[46] Paraugprakses kodekss par valsts atbalsta kontroles procedūru izpildi (2018/C 253/05), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52 018XC0719(01)&from=IT

[47] Sk. 2018. gada Paraugprakses kodeksa 11. punktu.

3. attēls. Procedūra attiecībā uz paziņotu atbalstu

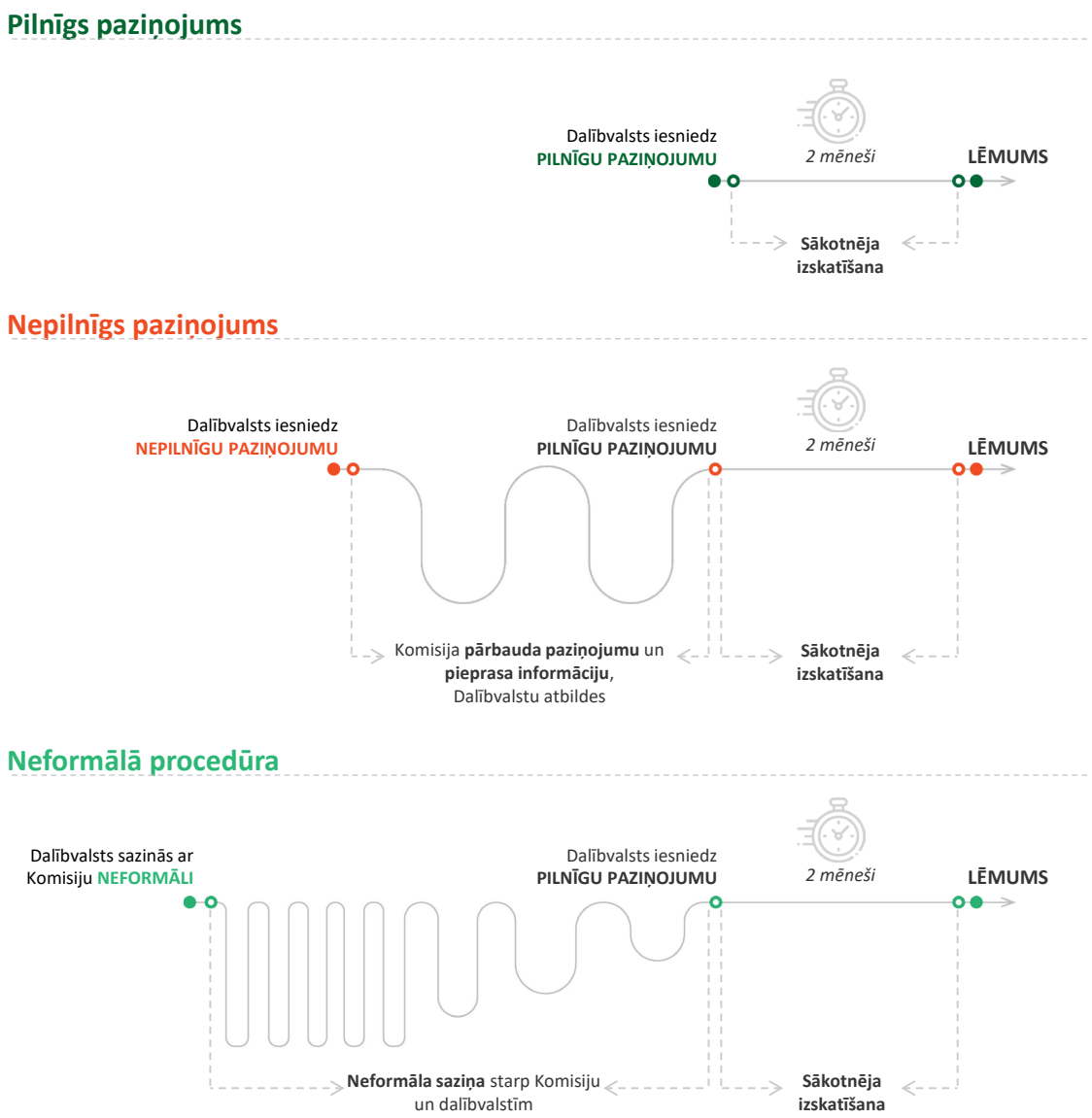

Avots: ERP.

42 **Komisija bija izvēlējusies atzīt par labāko praksi pirmspaziņošanas saziņas tvēruma un ilguma izvēršanu.** Tādējādi līdz ar 2018. gada pārskatīšanu tika pagarināts ieteiktais pirmspaziņošanas saziņas orientējošais ilgums — no diviem līdz sešiem mēnešiem. Sabiedriskās apspriešanas atbilžu kopsavilkums[48] liecināja, ka dalībvalstis kopumā atzinīgi vērtē šīs neformālās apspriešanās pastāvēšanu. Tomēr dažas dalībvalstis uzskatīja, ka process bija par ilgu. Divi no 21 aptaujātā respondenta aicināja ieviest lielāku pārredzamību. Mēs uzskatām, ka pirmspaziņošanas posma ilgums, kas

[48] Sabiedriskajā apspriešanā par Paraugprakses kodeksu par valsts atbalsta pārbaudes procedūru izpildi iesniegto atbilžu kopsavilkums, https://ec.europa.eu/competition/consultations/2016_cbp/submissions_summary_en.pdf

varētu būt viena no liecībām par šaubām pēc paziņošanas, varētu arī palielināt juridisku problēmu risku.

Valsts atbalsta noteikumi

43 **Komisijas noteikumi par valsts atbalsta kontroli finanšu nozarē kopumā ir labi izstrādāti un skaidri.** 2013. gada Banku darbības paziņojums ir formulēts skaidri un vienkārši un lielā mērā atbilst iepriekšējiem krīzes paziņojumiem. Tam ir tāda pati struktūra kā 2008. gada Banku darbības paziņojumam, tāpēc var labāk izprast noteikumu vispārējo loģiku un darbību. Tomēr skaidru kritēriju trūkums nopietnu traucējumu konstatēšanai nozīmē to, ka Komisijai ir liela rīcības brīvība.

44 **Komisija ir apņēmusies nodrošināt, lai valsts atbalsta noteikumi atbilstu mērķim un lai tie būtu saskaņoti ar tirgus situāciju un mūsdienu ekonomisko un juridisko domāšanu.** Princips, ka valsts atbalsta noteikumi ir pastāvīgi jāatjaunina, bija skaidri uzsvērts arī 2013. gada Banku darbības paziņojumā[49]. Sākotnējie krīzes noteikumi, tostarp 2008. gada Banku darbības paziņojums, izrietēja no *ECOFIN* padomes secinājumiem un atspoguļoja toreizējo tirgus situāciju. Reaģējot uz globālās finanšu krīzes ietekmi, *ECOFIN* padome 2008. gadā bija apņēmusies veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai pastiprinātu banku sistēmas drošību un stabilitāti nolūkā atjaunot uzticību finanšu nozarei un tās pareizu darbību laikā, kad vispārējā tirgus satricinājuma dēļ pat būtībā drošām bankām nebija pieejams finansējums. Tolaik 2008. gada Banku darbības paziņojumā Komisija uzskatīja, ka patiesi ārkārtējie apstākļi ļāva piemērot bijušo Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunktu, kas tagad ir LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunkts (sk. ***6. izcēlumu***). Pašreiz aktuālajā 2013. gada Banku darbības paziņojumā arī uzsvērts, ka atkāpe no LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunkta joprojām ir iespējama tikai tik ilgi, kamēr turpinās krīzes situācija, bet tā formulējums šajā ziņā nav tik konkrēts[50].

---

[49] 2013. gada Banku darbības paziņojuma 93. punkts: "Komisija pārskatīs šo paziņojumu, kad tas tiks uzskatīts par vajadzīgu, jo īpaši, lai nodrošinātu atbilstību tirgus apstākļu vai regulatīvo noteikumu pārmaiņām, kas varētu ietekmēt Komisijas paredzētos noteikumus."

[50] 2013. gada Banku darbības paziņojuma 6. punkts.

6. izcēlums

Nopietni traucējumi saskaņā ar 2008. gada Banku darbības paziņojumu

"Tomēr ir jāuzsver, ka iepriekš minētie apsvērumi norāda uz to, ka 87. panta 3. punkta b) apakšpunkta piemērošanu nevar principā paredzēt krīzes situācijās citās atsevišķās nozarēs, ja nepastāv salīdzināms risks, ka tās var nekavējoši ietekmēt dalībvalsts tautsaimniecību kopumā. Attiecībā uz finanšu nozari šo noteikumu var piemērot vienīgi neapšaubāmos ārkārtas apstākļos, kad tiek apdraudēta finanšu tirgu darbība kopumā.

Ja pastāv nopietni traucējumi kādas dalībvalsts tautsaimniecībā atbilstoši iepriekš minētajam, atsauce uz 87. panta 3. punkta b) apakšpunktu ir iespējama nevis uz nenoteiktu laiku, bet vienīgi tik ilgi, cik tā piemērošanu attaisno krīzes situācija."

45 **Tā kā ekonomikas situācija pakāpeniski uzlabojās, Komisija 2010. un 2011. gadā bija pārskatījusi un pielāgojusi savus paziņojumus.** Komisija bija pārskatījusi 2008. gada Banku darbības paziņojumu 2010. gadā un vēlreiz 2011. gadā un abās reizēs atzinusi, ka Līguma 107. panta 3. punkta b) apakšpunkts joprojām ir piemērojams. Saskaņā ar pārskatītajiem paziņojumiem Komisija pamatoja minētā panta izmantošanu ar situāciju, kad ekonomikas atveseļošanās bija notikusi straujāk, nekā paredzēts, un pielāgoja paziņojumus, lai sagatavotos pārejai uz pēckrīzes režīmu un izstrādātu pastāvīgus valsts atbalsta noteikumus banku glābšanai un pārstrukturēšanai normālos tirgus apstākļos. 2011. gadā Komisija paskaidroja, ka, tā kā 2011. gadā bija saasinājies saspīlējums valsts parāda tirgos, Savienības banku nozare tika pakļauta pieaugošam spiedienam.

46 **Komisija bija grozījusi krīzes noteikumus 2013. gadā pēc apspriešanās ar dalībvalstīm un citām ieinteresētajām personām.** Pašreizējā Banku darbības paziņojuma versija tika publicēta 2013. gada augustā pēc apspriešanās ar dalībvalstīm un dialoga ar Ekonomikas un finanšu komiteju. Atšķirībā no sākotnējiem krīzes noteikumiem jaunākā versija nebija saistīta ar *ECOFIN* padomes rezolūciju.

47 **Taču jaunākās 2013. gada versijas pārskatīšana nebija veikta un mūsu revīzijas laikā netika plānota.** 2013. gada Banku darbības paziņojumā bija skaidri teikts, ka "Komisija pārskatīs šo paziņojumu, kad tas tiks uzskatīts par vajadzīgu, jo īpaši, lai nodrošinātu atbilstību tirgus apstākļu vai regulatīvo noteikumu pārmaiņām, kas varētu ietekmēt Komisijas paredzētos noteikumus". Eiropas Parlaments vairākkārt bija aicinājis Komisiju katru gadu atkārtoti izvērtēt, vai finanšu nozarē joprojām ir izpildītas prasības, saskaņā ar kurām ir piemērojams LESD 107. panta 3. punkta

b) apakšpunkts[51]. Komisija oficiāli neizvērtēja ne 2013. gada Banku darbības paziņojumu, ne to, vai 107. panta 3. punkta b) apakšpunkta piemērošana pēc 2013. gada un līdz revidētā perioda beigām joprojām ir pamatota. Tāpat mūsu revīzijas laikā oficiāla izvērtēšana netika plānota arī tuvākajā nākotnē. Komisija norāda, ka tai nebija uzlikts pienākums veikt izvērtēšanu iepriekš noteiktā datumā, kā arī nav tāda noteikta automātiska notikuma, kas liktu iedarbināt izvērtēšanas mehānismu.

48 **Krīzes noteikumi palika spēkā bez izmaiņām, lai gan ekonomikas situācija ES un tās finanšu tirgos kopš valsts atbalsta noteikumu pēdējās pārskatīšanas 2013. gadā bija mainījusies un līdz Covid-19 uzliesmojumam kopumā bija labvēlīga.** ES banku sektors joprojām saskārās ar problēmām, bet tās palikušas mazāk izplatītas. Citas par finanšu stabilitāti atbildīgās ES iestādes revidētajā periodā nenoteica, vai sistēmiski riski joprojām nopietni apdraud finanšu tirgu sakārtotu darbību un integritāti vai visas ES finanšu sistēmas vai kādas tās daļas stabilitāti. Turklāt 2013. gada Banku darbības paziņojumā Komisija bija uzsvērusi, ka ir jānodrošina vienmērīga pāreja uz turpmāko BAND režīmu un visu iesaistīto iestāžu uzdevumu un pienākumu vienmērīga savstarpēja mijiedarbība[52]. Krīzes noteikumi netika pārskatīti pēc BAND transponēšanas 2015. gada janvārī un 2016. gada janvārī.

49 **Turklāt krīzes noteikumos nebija paredzēti specifiski ar valsts atbalstu saistīti noteikumi attiecībā uz tādas valdības intervences izvērtēšanu, kas ir saderīga ar BAND.** Saskaņā ar BAND 32. pantu pieļaujamie piesardzības un pagaidu pasākumi attiecas tikai uz maksātspējīgām iestādēm (sk. ***3. izcēlumu***). 2013. gada Banku darbības paziņojumā Komisija atzina, ka, ņemot vērā kredītiestāžu specifiku un tādu mehānismu trūkumu, kas nodrošinātu iespēju kredītiestāžu noregulējumu veikt, neapdraudot finansiālo stabilitāti, var būt neiespējami likvidēt kredītiestādi saskaņā ar parasto maksātnespējas procedūru. Tādēļ valsts atbalstu, kas piešķirts par maksātnespējīgām kļūstošu kredītiestāžu likvidēšanai, var uzskatīt par saderīgu atbalstu, kam jāatbilst 44. punktā norādītajām prasībām. Šādi mehānismi kā noregulējuma instrumenti bija jāievieš līdz 2016. gada 1. janvārim. Komisija uzskatīja, ka tās pieeja joprojām ir atbilstoša.

---

[51] Piemēram, Eiropas Parlamenta 2018. gada 19. aprīļa rezolūcija attiecībā uz gada ziņojumu par ES konkurences politiku (2017/2191(INI)), 33. punkts.

[52] 2013. gada Banku darbības paziņojuma 13. un 14. punkts.

50 **Attiecībā uz sloga sadalījumu BAND prasības ir stingrākas nekā 2013. gada Banku darbības paziņojuma prasības.** Kopš BAND transponēšanas valdības atbalstam bija ne vien jābūt saderīgam ar ES valsts atbalsta noteikumiem, bet arī jāatbilst BAND iekšējās rekapitalizācijas prasībām. Turklāt, ja Komisija sāk vērtēt BAND minēto valdības finanšu stabilizācijas instrumentu izmantošanas kā valsts atbalsta pamatotību, tai atsevišķi jānovērtē, vai ir ievēroti BAND noteikumi, it īpaši tie, kas attiecas uz prasību par minimālo zaudējumu absorbcijas līmeni 8 % apmērā, kā arī, vai pastāv ļoti ārkārtēja sistēmiskas krīzes situācija, kas attaisno minēto instrumentu izmantošanu[53]. BAND ir paredzētas stingrākas iekšējās rekapitalizācijas prasības nekā 2013. gada Banku darbības paziņojumā, lai sasniegtu vienu no likumdevēju mērķiem, proti, aizsargāt publiskos līdzekļus, līdz minimumam samazinot paļaušanos uz ārkārtas finansiālo atbalstu no publiskā sektora līdzekļiem par maksātnespējīgām kļūstošām iestādēm[54] (šīs prasības nebija atspoguļotas valsts atbalsta noteikumos). Plašāku informāciju sk. ***4. attēlā***.

4. attēls. Iekšējās rekapitalizācijas prasības publiskā sektora atbalstam noregulējuma procesā

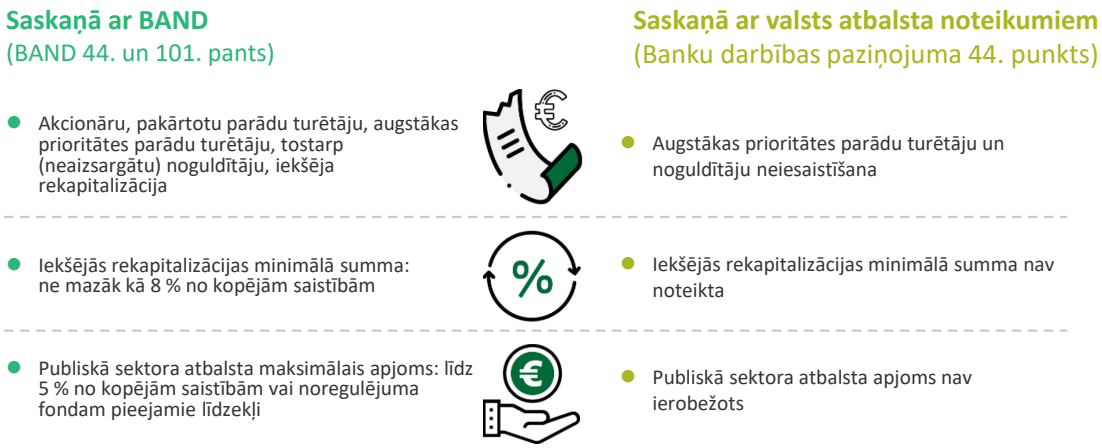

Avots: ERP.

[53] BAND 57. apsvērums.

[54] BAND 45. apsvērums.

Valsts atbalsta kontroles īstenošana

51 **Iekšējo procesu un procedūru ievērošana nodrošina mērķu sasniegšanu un veicina pārskatatbildību.** Augstāko profesionalitātes standartu un intelektuālās precizitātes ievērošana (tostarp attiecībā uz juridisko un ekonomisko analīzi), kā arī pienācīga procesa un pārredzamības nodrošināšana ir sevišķi svarīga, lai garantētu valsts atbalsta kontroles pasākumu kvalitāti. Komisijai saskaņā ar tās iekšējās kontroles sistēmu ir jādefinē korporatīvā politika, kurā ir noteikti sasniedzamie mērķi un procedūras politikas īstenošanai[55]. Ar kontroles pasākumiem ir jāpārbauda atbilstība un tādējādi jānodrošina mērķu sasniegšana.

Iekšējo procesu un procedūru ievērošana

52 **Komisijas veiktā valsts atbalsta kontrole atbilda šim nolūkam izveidotajām struktūrām, pārskatu sniegšanas kārtībai, pilnvarām un pienākumiem, nodrošinot pienācīgu pārvaldību un politisku pārraudzību.** Uz iekšējo lēmumu sagatavošanas procesu, kas notiek pirms jebkura lēmuma ierosināšanas konkurences komisāram, attiecas līdzsvara un atsvara princips un vairākkārtēja kontrole. Kopā ar citiem attiecīgajiem dalībniekiem vadība lemj par pieņemamo nostāju un vēlamajiem risinājumiem. Vairākas vadības un operatīvās sanāksmes nodrošina iespēju apspriest, analizēt un izlemt svarīgākos jautājumus. Ar lietu izskatīšanu saistītās sanāksmes ļauj savlaicīgi (atkarībā no lietas sarežģītības un izskatīšanas posma) iesaistīt atbildīgo ģenerāldirektora vietnieku. Komisāru kolēģija kolektīvi lemj par konkrētām lietām, tādējādi uzņemoties vispārēju politisku atbildību.

53 **Lēmumpieņemšanas procesā citiem ģenerāldirektorātiem tika dota iespēja izteikt apsvērumus.** Galīgā apspriešanās starp dažādiem Komisijas departamentiem pirms lēmuma pieņemšanas ir starpdienestu apspriešanās (SA). Tās mērķis ir saskaņot nostājas un izstrādāt kopēju pieeju pirms priekšlikuma iesniegšanas kolēģijai. Ja pēc šīs apspriešanās pieņemtais atzinums par priekšlikumu ir negatīvs, priekšlikums pirms iesniegšanas kolēģijai ir jāgroza. Ja atzinums ir pozitīvs, bet tam ir pievienotas piezīmes, priekšlikumu pieņem, un piezīmju izskatīšana ir vadošā departamenta, t. i., COMP ĢD, ziņā.

54 **Visos izlasē iekļautajos gadījumos citi Komisijas dienesti bija piekrituši attiecīgajiem COMP ĢD priekšlikumiem.** Bija notikusi apspriešanās ar citiem Komisijas

---

[55] Iekšējās kontroles sistēmas 12. princips — Kontroles pasākumi: īstenošana ar politiku un procedūrām.

departamentiem, it īpaši ar Finanšu stabilitātes, finanšu pakalpojumu un kapitāla tirgu savienības ģenerāldirektorātu (FISMA ĢD) un Juridisko dienestu, kas visos gadījumos bija snieguši atzinumus. Izlasē nebija gadījumu, kad citi ģenerāldirektorāti būtu snieguši negatīvus atzinumus. Dažos gadījumos pozitīviem atzinumiem bija pievienotas piezīmes un jautājumi attiecībā uz, piemēram, sniegto pamatojumu, spriešanas loģiku un ekonomisko novērtējumu.

55 **Komisijas lietu izmeklēšanas darbības lielākoties atbilda tās nesaistošajām un regulāri atjaunotajām iekšējām pamatnostādnēm.** Iekšējie darba instrumenti, piemēram, Procedūru rokasgrāmata[56], sniedz praktiskus norādījumus par to, kā veikt izmeklēšanu un ievērot iekšējos noteikumus, piemēram, pārskatu sniegšanas kārtību un ar lietu izskatīšanu saistītās sīki izstrādātās administratīvās darbības, lai nodrošinātu procedūras prasību izpildi. Procedūru rokasgrāmata attiecas uz katru potenciālo posmu lietas "dzīves ciklā", lai nodrošinātu nevainojamu izskatīšanas procesu.

56 **Komisija cenšas nodrošināt atbilstošu dokumentvedību, lai atvieglotu publisku piekļuvi dokumentiem.** Piekļuve dokumentiem ir Eiropas iestāžu īstenotās pārredzamības politikas būtiska sastāvdaļa. Saskaņā ar Līgumu piekļuves tiesības ir visiem ES pilsoņiem un iedzīvotājiem[57]. Komisija ir ieviesusi standarta noteikumus, lai nodrošinātu, ka tā jebkurā laikā spēj sniegt informāciju par jautājumiem, par kuriem tā ir atbildīga. Ņemot vērā, ka svarīgu dokumentu izgūšana bieži aizņēma pārāk ilgu laiku, jo tie nebija pienācīgi reģistrēti, sistematizēti un glabāti, Ģenerālsekretariāts 2015. gada 16. janvārī izdeva paziņojumu par dokumentvedību un piekļuvi dokumentiem. Tajā bija uzsvērts, ka laba dokumentvedība Komisijā ir būtiska, lai nodrošinātu iestādes darba efektivitāti un lietderību, atvieglotu informācijas apmaiņu un izgūšanu un nodrošinātu atbilstību piemērojamajiem noteikumiem, tostarp par piekļuvi dokumentiem. Plašāku informāciju par dokumentvedību Komisijā sk. ***7. izcēlumā***.

---

[56] Publiska versija ir pieejama Komisijas tīmekļa vietnē — *EU Competition law State Aid Manual of Procedures — Internal DG Competition working documents on procedures for the application of Articles 107 and 108 TFEU*, pārskatīta 10.7.2013., https://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/sa_manproc_en.pdf

[57] Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 30. maija Regula (EK) Nr. 1049/2001 par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem, OV L 145, 31.5.2001., 43.–48. lpp.

7. izcēlums

Dokumentvedība Komisijā[58]

Komisijas pamatnostādnēs par dokumentvedību un piekļuvi dokumentiem un Komisijas lēmumā par dokumentvedību ir noteikts, ka dokuments, ko izveidojusi vai saņēmusi Komisija, jāreģistrē, ja tajā ir svarīga informācija, kas nav īslaicīga un/vai ietver darbību vai Komisijas vai kāda tās departamenta turpmāku rīcību. Dokumentu turēšana darbapgabalā, piemēram, koplietojamos diskos vai elektroniskās pastkastes mapēs, nenodrošina to integritāti, saglabāšanu un izguvi. Tāpēc ir svarīgi, lai visi dokumenti, kas atbilst *eDomec* noteikumos noteiktajiem reģistrācijas kritērijiem, faktiski tiktu reģistrēti *Ares* vai citā Komisijas dokumentvedības sistēmā.

Pamatnostādnēs ir iekļauts neizsmeļošs to dokumentu saraksts, kuri pieprasa darbību vai turpmāku rīcību vai rada saistības iestādei un tāpēc ir svarīgi un jāreģistrē:

- oficiālas piezīmes/paziņojumi — gan saņemtie, gan nosūtītie,
- finanšu dokumenti (saskaņā ar BUDG ĢD pamatnostādnēm),
- sanāksmju protokoli, it īpaši, ja sanāksmēs piedalās citas iestādes vai ārējas ieinteresētās personas, un attiecībā uz svarīgām sanāksmēm — informatīvi ziņojumi / runas / argumentācija utt.,
- no citām iestādēm vai ārējām ieinteresētajām personām saņemtā / tām nosūtītā informācija,
- ieguldījums starpdienestu apspriedēs vai iepriekšējās apspriedēs,
- dokumenti (tostarp neoficiāli, piemēram, e-pasta ziņojumi vai piezīmes lietas materiālos), kas apliecina situācijas vai notikumus, pamato pieņemtus lēmumus vai citādi izskaidro oficiālo darbību norisi,
- norādījumi, vadlīnijas.

Dokumenti, kas nav jāreģistrē:

- projekti (t. i., dokumenti, kurus vēl nav apstiprinājusi persona, kas tos parakstīs vai uzņemsies par tiem atbildību),
- e-pasta ziņojumi un citi teksti, kas tiek izplatīti neformālā viedokļu apmaiņā starp kolēģiem,
- apmaiņa ar īslaicīgu informāciju (piemēram, ielūgumi),

- informācija par personīgo situāciju.

57 **COMP ĢD dokumentvedība lielā mērā atbilda standartiem.** COMP ĢD Valsts atbalsta procedūru rokasgrāmatā ir noteiktas COMP ĢD dokumentvedības prasības, kas papildina un sīkāk precizē Komisijas vienotos noteikumus[59]. Procedūru rokasgrāmatā ir teikts, ka visa attiecīgā ar lietām saistītā informācija jāglabā *ISIS*[60]. Tajā precizēts, ka reģistrācijas prasība it īpaši attiecas uz visiem dokumentiem, kas varētu būt svarīgi tiesvedības gadījumā. Dokumentus nereģistrē automātiski, bet pēc lietu izskatītāju pieprasījuma, izņemot gadījumus, kad iesniegšanai tiek izmantots oficiālās paziņošanas rīks *SANI*. Komisija kopumā sistemātiski reģistrē dokumentus *ISIS*, kā noteikts. Tomēr (ar lietām saistīti) informatīvi ziņojumi un koordinācijas sanāksmju un sanāksmju ar komisāra piedalīšanos protokoli nebija reģistrēti lietas materiālos, bet atsevišķos failos[61]. Lielākā daļa sanāksmju ar dalībvalstu piedalīšanos bija protokolētas un protokoli reģistrēti. Tomēr bija arī daži gadījumi, kad tas tā nebija[62]. Turklāt mēs

---

[58] Ģenerālsekretariāts, "*NOTE TO DIRECTORS GENERAL, HEADS OF CABINET AND DIRECTORS OF EXECUTIVE AGENCIES Subject*: *Document management and access to documents*, https://www.asktheeu.org/de/request/2786/response/9713/attach/6/Ares%202 015 %20 182 108 %20persdataremoved%20Redacted.pdf?cookie_passthrough=1
Šīs pamatnostādnes atjaunināja 2018. gadā, lai tajās iekļautu atjauninātus norādījumus par to, kas jāreģistrē, tostarp atjauninātus praktiskos reģistrācijas kritērijus, kuru ievērošana nodrošina to, ka ir reģistrēti un izgūstami visi attiecīgie dokumenti. Atjauninātajā sarakstā bija iekļauti visi dokumenti, kas bija iekļauti 2015. gada sarakstā.

[59] Procedūru rokasgrāmata, 2.2. iedaļa "Dokumentvedība — *ISIS*".

[60] *ISIS* ir dokumentvedības sistēma, ko izmanto lietu izskatīšanas darbībām. Dokumentu apkopošanai un glabāšanai COMP ĢD izmanto dažādas lietojumprogrammas. *ISIS* ir tikai viena šāda sistēma. Citas lietojumprogrammas ietver *DECIDE*, kas paredzēta Komisijas lēmumpieņemšanas procesa uzraudzībai un fiksēšanai, un *SANI*, ko dalībvalstis izmanto valsts atbalsta paziņojuma veidlapu nosūtīšanai. Ar lietām saistītus darba dokumentus un tieši nesaistītus materiālus, ko sagatavojusi lietu izskatīšanas grupa, glabā struktūrvienības elektroniskajā lietu bibliotēkā (koplietojamā diskā).

[61] Šie faili nebija iekļauti mūsu pārskatā, kas attiecās tikai uz lietu materiāliem.

[62] Tas neatbilst Komisijas pamatnostādnēm, kurās uzsvērts, ka sanāksmju protokoli, it īpaši, ja sanāksmēs piedalās citas iestādes vai ārējas ieinteresētās personas, un — attiecībā uz svarīgām sanāksmēm — informatīvi ziņojumi / runas / argumentācija utt. ir svarīgi

atradām pierādījumus par saziņu pirms pirmspaziņošanas posma, kura nebija dokumentēta *ISIS*.

58 Valsts atbalsta procedūru (iekšējā) rokasgrāmatā un Valsts atbalsta paraugprakses kodeksā ir izklāstīti nesaistoši visaptveroši norādījumi par saziņu pirms paziņošanas, kuri ne vienmēr bija pilnībā ievēroti. Saskaņā ar minēto Procedūru rokasgrāmatu[63] saziņai pirms paziņošanas principā jānotiek, tikai pamatojoties uz rakstisku paziņojuma projektu. Paziņojuma projekts jānosūta, izmantojot drošu e-pastu, un jāreģistrē *ISIS*. Pastāvēja atsevišķas pirmspaziņošas lietas katrai no mūsu izlasē iekļautajām valsts atbalsta procedūrām. Vairumā gadījumu lietas ietvēra saderības pārbaudes aspektus, piemēram, pārstrukturēšanas plānu analīzi un sarunas par saistībām, bet neietvēra rakstiskus paziņojumu projektus.

59 Pirmspaziņošanas posma rezultāts ne vienmēr bija īsākas vispārējās procedūras, kā paredzēts. Saskaņā ar Procedūru rokasgrāmatu pirmspaziņošanas posma ilgumam vislabākajā standarta gadījumu scenārijā nevajadzētu pārsniegt divus mēnešus un ideālā gadījumā tam seko pilnīgs paziņojums. Sarežģītākos gadījumos pirmspaziņošanas posmu var pagarināt[64]. Pirmspaziņošanas posma ilgums nepārsniedza divus mēnešus 11 no 23 gadījumiem. Turklāt gadījumos, kad tas bija garāks, bija ilga kavēšanās: 9 no 12 šādiem gadījumiem pirmspaziņošanas saziņa ilga vairāk nekā 150 dienas (līdz pat 1181 dienai). Vairumā gadījumu, kad bija notikusi saziņa pirms paziņošanas (18 no 23), Komisija varēja pieņemt lēmumu divos mēnešos pēc oficiālā paziņojuma. Tomēr vidējais procedūru ilgums, ieskaitot saziņu pirms paziņošanas, bija 253 dienas, un garākā procedūra ilga 1350 dienas, ko varētu skaidrot ar banku lietu tehnisko sarežģītību. Konsultējusies ar dalībvalstīm, Komisija 2018. gadā pārskatīja Paraugprakses kodeksu, kurā kā orientējošu pirmspaziņošanas posma ilgumu norādīja sešus mēnešus. Pilnīgs saraksts, kurā norādīts procedūru ilgums mūsu atlasītajos gadījumos, atrodams ***5. attēlā***.

---

dokumenti, kas jāreģistrē. Komisija apgalvoja, ka šajos gadījumos runa ir par nebūtisku un īslaicīgu informāciju, un sniedza paskaidrojumus par katru no šiem gadījumiem.

63 Procedūru rokasgrāmata, 5.3. iedaļa “Saziņa pirms paziņošanas — Darbības”.

64 Procedūru rokasgrāmata, 5.4. iedaļa “Saziņa pirms paziņošanas — Ilgums”.

5. attēls. Valsts atbalsta procedūru ilgums

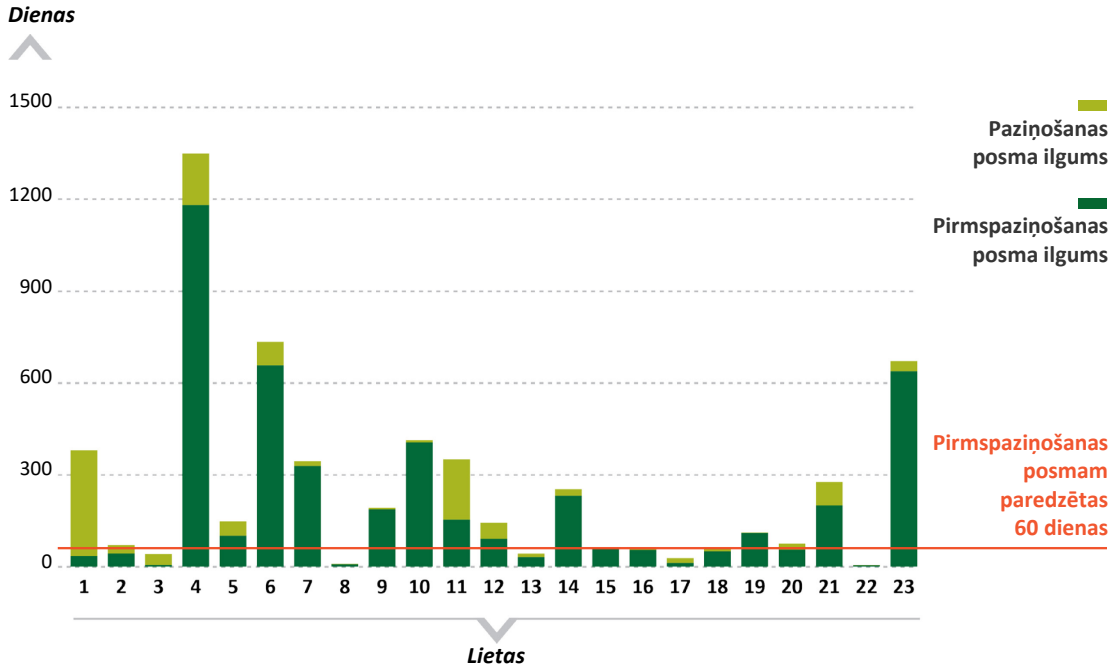

Avots: ERP, pamatojoties uz COMP ĢD sniegtajiem datiem.

60 **Lēmumu publicēšana prasīja daudz laika, un daļa būtiskas informācijas netika publiskota.** Komisijai ir pienākums publicēt lēmumus vai kopsavilkuma paziņojumus *Oficiālajā Vēstnesī*. Tomēr dalībvalstis var pieprasīt neizpaust konkrētu informāciju, uz ko attiecas pienākums glabāt dienesta noslēpumu. Parasti dalībvalstīm ir 15 darba dienas, lai iesniegtu šādu pieprasījumu. Ja pieprasījums netiek iesniegts, lēmumu parasti publisko pilnībā[65]. Šādos gadījumos saskaņā ar Procedūru rokasgrāmatu lēmums jāpublicē divos mēnešos[66]. Mēs konstatējām, ka 19 no 29 mūsu izlasē iekļautajiem gadījumiem Komisijai vajadzēja vairāk nekā 100 dienu, lai publicētu lēmuma nekonfidenciālo versiju *Oficiālajā Vēstnesī*[67]. Plašāku informāciju sk. ***6. attēlā***.

---

[65] Komisijas 2003. gada 1. decembra paziņojums par dienesta noslēpumu lēmumos par valsts atbalstu, 4.2. iedaļa, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52 003XC1209(02)&from=EN

[66] Procedūru rokasgrāmata, 1.1.1. –1.2. iedaļa "Nekonfidenciālā versija".

[67] Bija arī gadījumi, kad publicēšana bija prasījusi vairāk nekā gadu, tostarp viens gadījums, kad Komisijai vajadzēja vairāk nekā divus gadus, lai publicētu lēmumu, kuru tā bija pieņēmusi divos mēnešos.

Mēs konstatējām, ka dažos gadījumos, kad dalībvalstu dēļ bija notikusi kavēšanās, Komisija bija mēģinājusi paātrināt procesu, dažkārt publicējot lēmumus bez dalībvalstu piekrišanas[68].

6. attēls. Laiks, ko prasīja lēmumu publicēšana

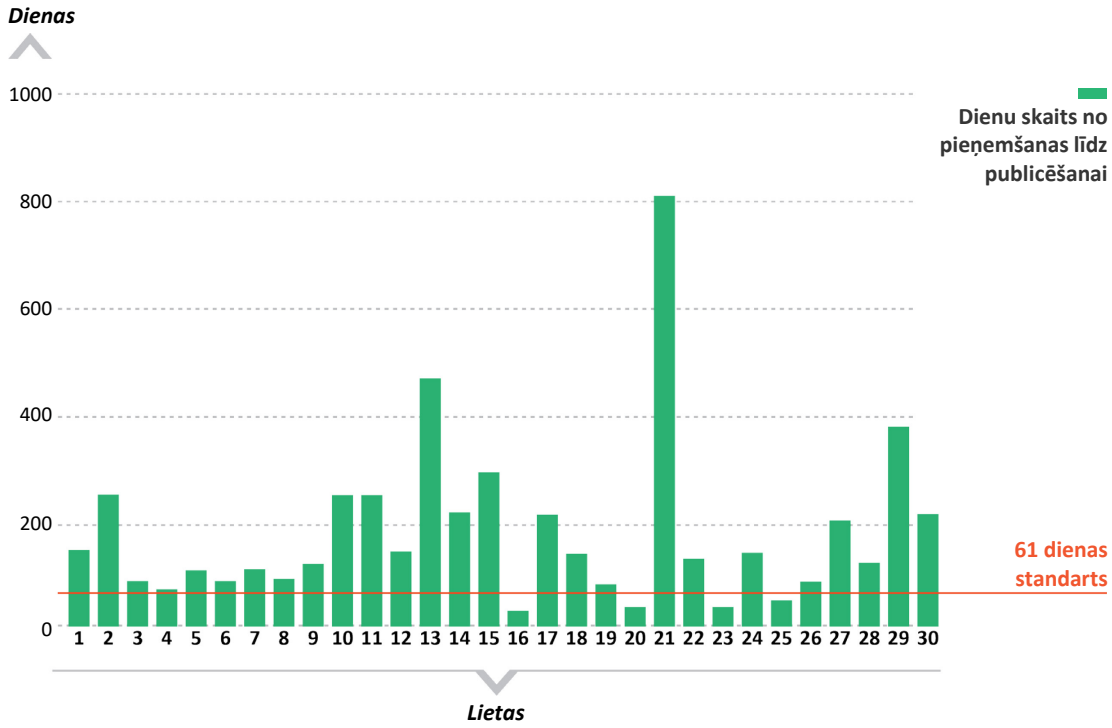

Avots: ERP, pamatojoties uz COMP ĢD sniegtajiem datiem.

61 **Komisija noraidīja nepamatotus pieprasījumus saglabāt informācijas konfidencialitāti, taču reti publicēja lēmumu pilnu tekstu.** Valsts atbalsta procedūru rokasgrāmatā ir aprakstīti vispārīgie lēmumu publicēšanas principi, kas izklāstīti Komisijas 2003. gada 1. decembra paziņojumā par dienesta noslēpumu lēmumos par valsts atbalstu, un uzsvērtas sevišķas sabiedrības intereses, kas pamato tās lēmumu publiskošanu pilnībā, vienlaikus pienācīgi respektējot uzņēmējdarbības noslēpumu konfidencialitāti. Tā rezultātā Komisija reti piekrita paturēt visu pieprasīto informāciju slepenībā. Tomēr lielākajā daļā valsts atbalsta lēmumu bija aizklātas teksta daļas un informācija, kas bija svarīga, lai izprastu lēmuma būtību, nebija publiskota pilnībā[69].

---

[68] Paziņojuma par dienesta noslēpumu 26. punkts: "Ja attiecīgā dalībvalsts Komisijas noteiktajā termiņā nepaziņo, uz kādu informāciju būtu jāattiecina pienākums glabāt dienesta noslēpumu, lēmumu parasti publisko pilnībā."

[69] Piemēram, informācija par pārstrukturēšanas mērķiem, tostarp par sasniedzamo pašu kapitāla atdevi nākotnē, reti tiek atklāta tādā veidā, kas ļautu ieinteresētajām personām novērtēt, vai pārstrukturēšanas mērķi ir sasniegti.

Dalībvalstis bieži nebija laikus norādījušas, kādu informāciju tās uzskata par konfidenciālu, vai nebija sniegušas pienācīgu pamatojumu. Faktiski mēs konstatējām, ka vairākos gadījumos lietu izskatītāji bija uzskatījuši, ka pieprasījumi neatbilst paziņojumā izklāstītajiem kritērijiem (sk. ***8. izcēlumu***, kurā minēti piemēri tam, ko Komisija uzskata par komercnoslēpumiem). Turklāt Komisija ne vienmēr bija konsekventa savā pieejā. Piemēram, Komisija publiskoja skaitļus daļēji, publiskoja diapazonus vai vispār nepubliskoja informāciju.

8. izcēlums

Komercnoslēpumi saskaņā ar Procedūras rokasgrāmatu

Tipiski komercnoslēpumu piemēri:

- metodes ražošanas un izplatīšanas izmaksu noteikšanai,
- ražošanas noslēpumi un procesi,
- piegādes avoti,
- saražotais un pārdotais daudzums,
- tirgus daļa,
- klientu un izplatītāju saraksti,
- tirgvedības plāni,
- pašizmaksas struktūra,
- tirdzniecības politika,
- informācija par uzņēmuma iekšējo organizāciju.

Apgrozījums parasti nav uzskatāms par komercnoslēpumu, jo šo rādītāju publicē gada pārskatā vai tas citādi kļūst zināms tirgus aprindās. Pieprasot publiski nepieejamu apgrozījuma datu konfidencialitāti, tas ir jāpamato, un katrs pieprasījums jāizvērtē atsevišķi.

Šāda veida datus var uzskatīt par komercnoslēpumu tikai tad, ja tie ir slepeni, t. i., nav publiski pieejami (sk. paziņojuma 14. punkta a) apakšpunktu).

62 **Komisija uzraudzīja lēmumu īstenošanu, izmantojot uzraudzības pilnvarniekus.** Komisija ieceļ pilnvarniekus, kurus apmaksā bankas, lai tie visos gadījumos uzraudzītu saistību izpildi. Saistības var attiekties uz konkurences traucējumu ierobežošanu vai apņemšanos nodrošināt, ka izglābtā banka atkal kļūs dzīvotspējīga. Tādējādi uzraudzība

ietvēra atbalsta saņēmēju finanšu darbības rezultātus un citu saistību ievērošanu. Uzraudzības process turklāt sniedz Komisijai daudz vērtīgu ieskatu, tostarp par neveiksmēm iepriekšējo pasākumu īstenošanā, kā arī informāciju par jauniem atbalsta pasākumiem, ko dalībvalstis plāno veikt, neinformējot Komisiju, kā noteikts.

63 **Uzraudzības rezultāti netika publicēti un saistības dažkārt tika grozītas.** Komisija nepublicēja informāciju un neveidoja statistiku par gadījumu skaitu, kad saistības bija vai nebija izpildītas. Komisija reizēm apstiprināja saistību izmaiņas un pagarināja to izpildes termiņus, lai gan saskaņā ar Komisijas prasībām šādas izmaiņas ir pieļaujamas izņēmuma gadījumos un vienīgi tad, ja radušies svarīgi jauni faktiskie apstākļi. Komisija uzsvēra, ka šādos gadījumos tā vienmēr nodrošina, lai jaunās ierosinātās saistības neizjauktu sākotnējā lēmuma līdzsvaru. Tomēr mēs konstatējām, ka paskaidrojumi par to, kā to paredzēts panākt, nebija pietiekami detalizēti un ka dažiem Komisijas publicētajiem lēmumiem nebija sniegti pietiekami detalizēti skaidrojumi.

Lēmumi par valsts atbalstu finanšu iestādēm pēc būtības

64 **Lēmumu par valsts atbalstu pamatā jābūt juridiski un ekonomiski pamatotam novērtējumam.** Saskaņā ar Līgumu un Komisijas reglamentu[70] Komisijai parasti jānorāda pamatojums, t. i., jāattaisno savi lēmumi. Tas ietver prasību, ka lēmumi jābalsta uz juridiski un ekonomiski drošu novērtējumu un jāpamato ar atbilstošiem faktiem. COMP ĢD pamatprincipos ir uzsvērts, ka novērtējuma kvalitātes priekšnoteikums ir tiekšanās pēc vislielākās precizitātes un kvalitātes juridiskajā novērtējumā un ekonomiskajā analīzē. Svarīgākais vadlīniju avots Komisijai šajā ziņā ir tās lēmumpieņemšanas prakse un ES tiesu judikatūra. Koordinētajam lēmumpieņemšanas procesam, Komisijas ieviestajam līdzsvara un atsvara principam un kvalitātes kontrolei ir jānodrošina, lai Komisijas novērtējums katrā atsevišķā gadījumā atbilstu šīm prasībām.

65 **Komisija ļoti stingri novērtēja pārstrukturēšanas plānus, pieprasīja detalizētu informāciju un rūpīgi to pārbaudīja.** Pārstrukturēšanas paziņojumā ir noteiktas ļoti sīki izstrādātas prasības attiecībā uz pārstrukturēšanas plānā iekļaujamo informāciju. Komisija pieprasa, lai pārstrukturēšanas plāni būtu visaptveroši, sīki izstrādāti un sistematizēti. Šajos plānos ir uzskatāmi jāparāda, kā banka bez valsts atbalsta grasās atjaunot ilgtermiņa dzīvotspēju. Dalībvalstu iesniedzamās informācijas plašums un dziļums apliecina, ka Komisija ļoti rūpīgi pārbauda pārstrukturēšanas plānus

[70] Labas administratīvās prakses kodekss ir Komisijas reglamenta pielikums.

(sk. ***9. izcēlumu***). Mūsu pārbaudītajos gadījumos Komisija vajadzības gadījumā bija pieprasījusi papildu vai atbilstošāku informāciju.

9. izcēlums

Informācija, kas jāiekļauj pārstrukturēšanas plānā saskaņā ar Pārstrukturēšanas paziņojumu[71]

- Ja dalībvalstij, pamatojoties uz iepriekšējiem Komisijas norādījumiem vai lēmumiem, ir pienākums iesniegt pārstrukturēšanās plānu, šim plānam ir jābūt visaptverošam, sīki izstrādātam un sistematizētam.
- Šajā plānā ir uzskatāmi jāparāda, kā banka iespējami īsā laikā bez valsts atbalsta grasās atjaunot ilgtermiņa dzīvotspēju.
- Lai Komisija varētu novērtēt, vai pastāv citi, vairāk uz tirgu orientēti un lētāki vai mazāk konkurenci traucējoši risinājumi finansiālās stabilitātes saglabāšanai, paziņojumā par pārstrukturēšanas plānu jāiekļauj salīdzinājums ar iespējamām alternatīvām — sadalīšanu vai pārņemšanu no citas bankas puses.
- Ja banka nevar atjaunot dzīvotspēju, pārstrukturēšanas plānā jānorāda, kā to pareizi likvidēt.
- Pārstrukturēšanas plānā skaidri jānorāda minētās bankas grūtību iemesli un tās trūkumi, kā arī jāizklāsta, kā ierosinātie pārstrukturēšanas pasākumi likvidēs konkrētās bankas problēmas.
- Pārstrukturēšanas plānā jāiekļauj informācija par saņēmēja uzņēmējdarbības modeli, īpašu uzmanību pievēršot šādiem faktiem:
  - organizatoriskajai struktūrai,
  - finansējumam (pierādot īstermiņa un ilgtermiņa finansējuma struktūras dzīvotspēju),
  - korporatīvajai pārvaldībai (pierādot, ka tiek novērsti interešu konflikti un veiktas vajadzīgās izmaiņas vadībā),
  - riska pārvaldībai (tostarp samazinātas vērtības aktīvu atklāšanai un piesardzīgai nodrošinājuma veidošanai paredzamajiem nedrošajiem aktīviem),

[71] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52 009XC0819(03)&from=LV

— aktīvu un pasīvu pārvaldībai,

— naudas plūsmas nodrošināšanai (kam bez valsts atbalsta jābūt pietiekamā apmērā),

— ārpusbilances saistībām (pierādot to noturību un konsolidāciju, ja banka ir pakļauta lielākam riskam),

— ieguldījumiem par saņemtā kredīta līdzekļiem,

— pašreizējai un gaidāmajai kapitāla pietiekamībai atbilstoši spēkā esošajam uzraudzības regulējumam (pamatojoties uz piesardzīgu vērtējumu un atbilstīgu nodrošinājumu) un

— atlīdzības struktūras stimulējošam raksturam (parādot, kā tas sekmē saņēmēja ilgtermiņa rentabilitāti).

o Katra darbības joma un peļņas centrs ir jānorāda atsevišķi un jāanalizē to dzīvotspēja. (..)

(..) Plānotās pārstrukturēšanas gaidāmie rezultāti ir jāapliecina gan pamatscenārijā, gan "stresa" scenārijos. Šo iemeslu dēļ pārstrukturēšanas plānos cita starpā ir jāņem vērā gan finanšu tirgu pašreizējā situācija, gan nākotnes prognozes un jāpauž vērtējums par bāzes un vissliktāko gaidāmo rezultātu. Stresa testā jāaplūko vairāki scenāriji (..).

— Pieņēmumi ir jāsalīdzina ar atbilstīgiem nozares kritērijiem, kas attiecīgi jāpielāgo, ievērojot jaunākos pavērsienus saistībā ar pašreizējo krīzi finanšu tirgos (..).

66 **Komisijai ir ekskluzīva kompetence veikt valsts atbalsta saderības novērtējumu, un, pildot šo pienākumu, Komisija uzskata, ka visos gadījumos bija ievēroti nosacījumi par nopietnu traucējumu pastāvēšanu.** Novērtējot nopietnos traucējumus katrā atsevišķā gadījumā, Komisija ņēma vērā attiecīgās dalībvalsts iesniegumu. Līdz ar Banku darbības paziņojuma pieņemšanu Komisija ir apņēmusies novērtēt valsts atbalstu banku likviditātei, dzīvotspējai vai sakārtotai iziešanai no tirgus saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu, ja atbalsta iemesls ir krīzes stāvoklis un riskam pakļauta vispārējā finanšu stabilitāte, kas izpaužas kā nopietns ekonomikas traucējums. Tad Komisija uzskatīja, ka dalībvalstis vislabāk spēja sākotnēji novērtēt, vai kādas konkrētas bankas nekontrolēta izstāšanās no tirgus varētu apdraudēt finanšu stabilitāti (vai izraisīt citu nopietnu traucējumu dalībvalstī). Attiecīgi, Komisija neapšaubīja, vai katrā atsevišķā gadījumā pastāv nopietni traucējumi. Tāpat krīzes noteikumos nebija precizēts, kāda informācija dalībvalstīm jāiesniedz. Izņemot gadījumus valstīs, kurām piemēro ekonomikas korekciju programmu, mēs reti

atsevišķu gadījumu lietās atradām ekonomiskus vai – pēc mūsu ieskatiem – citus atbilstošus datus, kas pamatotu apgalvojumu, ka šādi traucējumi pastāv.

67 **Ne visos publicētajos lēmumos bija ietvertas sīkākas ziņas par šādiem novērtējumiem attiecībā uz to, vai pastāv nopietni traucējumi**[72]**.** Komisija bieži vispārīgi atsaucās uz 2013. gada Banku darbības paziņojumu, neapstrīdot dalībvalstu argumentus par konkrētā gadījuma individuālajiem apstākļiem (sk. ***10. izcēlumu***). Tomēr šāda vispārīga atsauce nepaskaidro, kāpēc Komisija ir uzskatījusi, ka attiecīgajos gadījumos pastāv nopietni traucējumi, izņemot valstis, kurām piemēro ekonomikas korekciju programmu. Mūsuprāt, šādi secinājumi nav pamatoti arī ne ar attiecīgajiem Padomes, ne ESRK novērtējumiem (plašāku informāciju par ESRK uzdevumiem sk. ***2. izcēlumā***)[73].

10. izcēlums

Piemēri, kā Komisija ir pamatojusi 107. panta 3. punkta b) apakšpunkta piemērošanu atsevišķos pārstrukturēšanas lēmumos

"Komisija ir atzinusi, ka globālā finanšu krīze dalībvalstu ekonomikā var radīt nopietnus traucējumus, ko var novērst ar valsts atbalsta pasākumiem finanšu iestāžu labā. Tas ir secīgi izklāstīts un izstrādāts sešos krīzes paziņojumos, kā arī 2013. gada Banku darbības paziņojumā."

"Komisija atgādina, ka kopš finanšu krīzes sākuma tā ir sistemātiski izmantojusi LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu kā juridisko pamatu, lai novērtētu jebkādu pārstrukturēšanas vai likvidācijas atbalstu grūtībās nonākušām bankām. Tāpēc pašreizējo pasākumu novērtēšana saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu pilnīgi atbilst iepriekšējiem gadījumiem."

68 **Likvidācijas atbalsta gadījumos Komisija neapstrīdēja dalībvalstu apgalvojumus, ka bankas iespējamais bankrots rada draudus finanšu stabilitātei.** 2013. gada Banku

---

[72] Ieskaitot gadījumus, kad valsts finanšu krīzes laikā nebija piedzīvojusi negatīvu izaugsmi un tās bankas bija izvairījušās no nopietnām problēmām.

[73] Saistībā ar Komisijas ekskluzīvo kompetenci kontrolēt valsts atbalstu, Komisijai šādi novērtējumi nav saistoši un tie nav priekšnoteikums LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunkta piemērošanai.

darbības paziņojumā nav definētas situācijas, kad kredītiestādi var būt neiespējami likvidēt saskaņā ar parasto maksātnespējas procedūru, neapdraudot finanšu stabilitāti, un tajā nav arī noteikts, kāda informācija dalībvalstīm jāsniedz kā pierādījums par šādu apdraudējumu. Lēmumi par likvidācijas atbalstu mūsu izlasē balstījās uz dalībvalstu sniegtiem paziņojumiem par iespējamu finanšu stabilitātes apdraudējumu[74] (sk. ***11. izcēlumu***). Visi lēmumi attiecās uz bankām, kuru tirgus daļa svārstījās no 0,02 % līdz 2 %. Ir vairāki iespējami iemesli, kāpēc pat nesistēmiskas nozīmes bankas bankrots varētu radīt potenciālus draudus finanšu stabilitātei. Mūsu pārbaudītajos gadījumos mēs uzskatījām, ka Komisija nepaskaidroja šos iemeslus publicētajos lēmumos[75].

11. izcēlums

Piemēri, kā Komisija ir pamatojusi 107. panta 3. punkta b) apakšpunkta piemērošanu atsevišķos lēmumos par likvidācijas atbalstu

"2013. gada Banku darbības paziņojumā Komisija atzina, ka dalībvalstis jāmudina veicināt tādu tirgus dalībnieku darbības pārtraukšanu, kas nav dzīvotspējīgi, vienlaikus nodrošinot iespēju veikt organizētu izstāšanās procedūru, lai saglabātu finanšu stabilitāti. Tā kā (..) pasākumu mērķis ir ļaut gūt pozitīvu iznākumu no pārdošanas, kas nodrošina (..) banku kā atsevišķu struktūru organizētu izstāšanos no tirgus, ja tās pārņem iespējamais pircējs, Komisija uzskata, ka tai jāvērtē (..) pasākumu saderība, atsaucoties uz 2013. gada Banku darbības paziņojumu."

"2013. gada Banku darbības paziņojumā Komisija atzina, ka dalībvalstis jāmudina veicināt tādu tirgus dalībnieku darbības pārtraukšanu, kas nav dzīvotspējīgi, vienlaikus nodrošinot iespēju veikt organizētu izstāšanās procedūru, lai saglabātu finanšu stabilitāti. Kā minēts (..). apsvērumā, noregulējuma iestāde norāda, ka parastā maksātnespējas procedūra nebūtu piemērota noregulējuma mērķu un it īpaši vispārējā mērķa saglabāt finanšu stabilitāti sasniegšanai tādā pašā mērā kā pasākumi."

"Ar (..) vēstuli (..) paziņoja, ka bankas stāvoklis apdraud finanšu stabilitāti un ka tāpēc ir nepieciešama steidzama iejaukšanās, lai novērstu nopietnus traucējumus

---

[74] Komisija uzskata, ka dalībvalstu iestādes vislabāk spēj novērtēt, vai konkrētas bankas nekontrolēta iziešana no tirgus apdraudētu finanšu stabilitāti, jo tieši dalībvalstis ir tās, kurām ir dati par riska darījumiem ar citām bankām, par savstarpējo saistību vai papildu sekām.

[75] Tas ietvēra gadījumus, kad VNV iepriekš bija noraidījusi apgalvojumus, ka bankas nevarot likvidēt saskaņā ar parasto maksātnespējas procedūru, neradot draudus finanšu stabilitātei, un atteikusies piemērot noregulējuma instrumentus.

(..) ekonomikā. (..) norādīja, ka likvidācija saskaņā ar parasto maksātnespējas procedūru nebūtu sabiedrības interesēs, jo tā apdraudētu finanšu stabilitāti, pārtrauktu kritiski svarīgu funkciju nodrošināšanu, ietekmētu noguldītāju aizsardzību un iznīcinātu vērtību. (..) turklāt norādīja, ka bankas parastas likvidācijas gadījumā (..) noguldījumu garantiju sistēmai (NGS) nekavējoties būtu jāatmaksā segtie noguldījumi. Tas radītu ievērojamu papildu stresu banku sistēmai, ņemot vērā vajadzību iekasēt šīs summas no NGS finansētājiem, t. i., (..) bankām."

"Saskaņā ar (..) iestāžu sniegto informāciju apgabalos, kuros darbojas (..) un (..), nebūtu iespējams izvairīties no nopietniem traucējumiem ekonomikā, it īpaši no MVU uzņēmējdarbības un mājsaimniecību kreditēšanas pārtraukšanas."

69 **Saskaņā ar krīzes noteikumiem ir jānodrošina efektīvi pasākumi konkurences traucējumu ierobežošanai.** 2013. gada Banku darbības paziņojumā ir noteiktas prasības, lai nodrošinātu, ka atbalsta summas tiek ierobežotas līdz nepieciešamajam minimumam. Šīs prasības ietver sloga sadalījumu akcionāru un subordinēto obligāciju turētāju starpā, līdzekļu aizplūšanas novēršanu un ierobežojumu noteikšanu attiecībā uz maksājumiem akcionāriem un obligāciju turētājiem, kā arī atalgojuma "griestu" noteikšanu. Tās ietver arī iegādes un cenu dempinga aizliegumu, lai ierobežotu konkurences traucējumus. Analizējot lēmumus, mēs konstatējām, ka dalībvalstis bija uzņēmušās saistības īstenot šādus pasākumus. Tomēr ne vienmēr bija skaidrs, kā šīs saistības bija pielāgotas konkrētā pasākuma kropļojošajai ietekmei[76]. No mūsu pārbaudītajiem publicētajiem lēmumiem mēs nevarējām izsecināt, ka Komisija bija analizējusi pasākumu ietekmi uz tirgus struktūrām un piekļuves šķēršļiem, kā noteikts 2013. gada Banku darbības paziņojumā[77]. Komisija norāda, ka šādi novērtējumi nav vajadzīgi un netiek veikti citās nozarēs.

---

[76] 2013. gada Banku darbības paziņojuma 20. punkts: "Jebkurā gadījumā pasākumi, kas vērsti uz konkurences traucējumu ierobežošanu, būtu jāpielāgo tādā veidā, lai cik vien iespējams tuvinātu tirgus situāciju, kāda būtu izveidojusies, ja atbalsta saņēmējs būtu izstājies no tirgus bez atbalsta."

[77] 2013. gada Banku darbības paziņojuma 11. punkts: "Turklāt, vērtējot sloga sadalījumu un konkurences traucējumu ierobežošanas pasākumus, Komisija novērtē ierosināto pasākumu, tostarp atsavināšanas, īstenošanas iespējamību un to ietekmi uz tirgus struktūru un piekļuves šķēršļiem. Vienlaikus Komisijai ir jānodrošina, lai konkrētajā gadījumā vai konkrētajā dalībvalstī paredzētie risinājumi būtu saderīgi ar mērķi novērst būtiskas

70 **Pārstrukturēšanas paziņojumā ir skaidri noteikts: “Lai Komisija varētu novērtēt, vai pastāv citi, vairāk uz tirgu orientēti un lētāki vai mazāk konkurenci traucējoši risinājumi finansiālās stabilitātes saglabāšanai, paziņojumā par pārstrukturēšanas plānu jāiekļauj salīdzinājums ar iespējamām alternatīvām — sadalīšanu vai pārņemšanu no citas bankas puses”[78]. Pārbaudot mūsu izlasi, mēs konstatējām, ka Komisija nepārbaudīja, vai pastāv lētākas vai mazāk konkurenci traucējošas alternatīvas attiecīgajam pasākumam.** Komisija norādīja, ka saskaņā ar judikatūru tā nevar likt dalībvalstīm piemērot alternatīvus pasākumus un ka tā var tikai novērtēt ierosinātā pasākuma saderību.

---

neatbilstības dalībvalstīs, kas varētu veicināt turpmāku vienotā tirgus sadrumstalošanu un izraisīt finansiālu nestabilitāti, tādējādi kavējot Savienības ekonomikas atveseļošanos."

[78] Pārstrukturēšanas paziņojuma 9. punkts.

Secinājumi un ieteikumi

71 **Komisijas rīcībā bija piemēroti resursi un instrumenti, lai nodrošinātu efektīvu valsts atbalsta kontroli.** Komisijai ir skaidri definēti iekšējie procesi un procedūras, kas sekmē mērķu sasniegšanu un veicina pārskatatbildību. Tai ir piemērota organizatoriskā struktūra ar pienācīgu pārskatu sniegšanas kārtību, kas ļauj nodrošināt atbilstošu informācijas plūsmu un pietiekamu iekšēju uzraudzību, ko veic augstākā vadība (sk. ***31***. un ***32***. punktu). Tai ir stingrs ētikas satvars, kurā gan ir dažas nepilnības attiecībā uz sensitīvas tirgus informācijas izmantošanu, un visaptverošs pamatprincipu kopums, kas veicina integritāti un augstāko profesionālo standartu ievērošanu (sk. ***33***. un ***34***. punktu). Komisijai bija efektīvai tiesību aizsardzībai vajadzīgie cilvēkresursi un IT resursi (sk. ***35***. un ***36***. punktu). Komisijai ir vajadzīgās pilnvaras efektīvai valsts atbalsta kontrolei un atbilstošs procesuālais satvars (sk. ***37***.–***42***. punktu). Tādējādi Komisijai bija visi vajadzīgie līdzekļi, lai nodrošinātu, ka tās lēmumi pamatojas uz pareizu informāciju.

72 **Uzskatām, ka mūsu revīzijas laikā valsts atbalsta noteikumi nebija pilnīgi piemēroti finanšu iestādēm piešķirtā valsts atbalsta kontroles vajadzībām saskaņā ar Līguma mērķiem** (sk. ***48***. punktu). Finanšu nozarē valsts atbalsta noteikumu mērķis ir nodrošināt finanšu stabilitāti, vienlaikus ierobežojot konkurences traucējumus līdz minimumam. Krīzes noteikumi kopumā ir labi izstrādāti un skaidri, lai gan tajos nav noteikti nopietnu traucējumu kritēriji (sk. ***43***. punktu). Tomēr krīzes noteikumi netika pārskatīti pēc tirgus apstākļu uzlabošanās revidētajā periodā un tiesiskā regulējuma pārskatīšanas pēc finanšu krīzes, tostarp atbilstoši faktam, ka saskaņā ar BAND tika ierobežotas iespējas piešķirt atbalstu bankām, ja tā rezultātā netika piemērots noregulējums (sk. ***48***.–***50***. punktu).

1. ieteikums. Izvērtēt, vai valsts atbalsta noteikumi joprojām ir atbilstoši, un vajadzības gadījumā veikt korektīvus pasākumus

Lai nodrošinātu, ka ES valsts atbalsta noteikumi finanšu nozarē arī turpmāk ir atbilstoši tirgus situācijai un piemērojamajam tiesiskajam regulējumam, Komisijai

1) jāizvērtē pašreizējie krīzes noteikumi (tostarp valsts atbalsta kontroles vispārējā ietekme uz konkurenci ES banku tirgos), lai lemtu par atbilstošiem pasākumiem;

2) ja izvērtējumā konstatēts, ka krīzes noteikumi jāpārskata, Komisijai cita starpā jāapsver,

   a) vai būtu izstrādājami novērtēšanas kritēriji par to, kas uzskatāms par "nopietniem traucējumiem" saistībā ar LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunkta piemērošanu;

   b) vai būtu jāiekļauj kopējie novērtēšanas principi;

   c) vai būtu jāpielāgo piesardzības pasākumu un atbalsta noregulējuma procesā saderības nosacījumi;

   d) vai būtu sīkāk jānosaka iesniedzamās informācijas detalizācijas pakāpe.

Termiņš: 2023. gads (attiecībā uz izvērtēšanu)

73 **Komisija lielākoties pārvaldīja valsts atbalsta procedūras saskaņā ar saviem (nesaistošajiem) iekšējiem procesiem.** Komisijas īstenotā valsts atbalsta kontrole atbilda šim nolūkam izveidotajām struktūrām, pārskatu sniegšanas kārtībai, pilnvarām un pienākumiem (sk. ***52***. punktu). Kolēģija pieņēma lēmumus pēc tam, kad citiem ģenerāldirektorātiem bija dota iespēja izteikt apsvērumus (sk. ***53***. un ***54***. punktu). Komisijas lietu izmeklēšanas darbības lielākoties atbilda iekšējiem procesiem (sk. ***55***. punktu). Dokumentvedība lielā mērā atbilda Komisijas standartiem (sk. ***56***. un ***57***. punktu). Tomēr valsts atbalsta procedūras bija ilgstošas un ne vienmēr pilnīgi pārredzamas, daļēji tāpēc, ka dalībvalstis plaši izmantoja neformālo saziņu pirms paziņošanas (sk. ***58***. un ***59***. punktu). Lēmumu publicēšana bieži aizkavējās, jo notika diskusijas ar dalībvalstīm par tiesībām slēpt konfidenciālu informāciju lēmumu publiskajā versijā (sk. ***60***. un ***61***. punktu).

2. ieteikums. Turpināt uzlabot atbilstību iekšējiem procesiem un labākajai praksei

Lai palielinātu efektivitāti, pārskatatbildību un pārredzamību, Komisijai

1) jāuzlabo dokumentvedība un jānodrošina, lai būtu reģistrēti visi attiecīgie dokumenti;

2) jāmudina dalībvalstis ievērot to, ka pirmspaziņošanas saziņai nevajadzētu pārsniegt Paraugprakses kodeksā norādīto orientējošo sešu mēnešu termiņu un ka saziņas pamatā jābūt rakstiskiem paziņojumu projektiem;

3) jāpastiprina sadarbība ar dalībvalstīm, lai paātrinātu lēmumu nekonfidenciālo versiju publicēšanu un nodrošinātu konsekventu pieeju attiecībā uz to, kāda informācija netiek izpausta.

Termiņš: 2022. gads

74 Lēmumu par valsts atbalstu pamatā jābūt juridiski un ekonomiski drošam novērtējumam (sk. ***64*.** punktu). Komisija stingri analizēja pārstrukturēšanas plānus (sk. ***65***. punktu), bet neapstrīdēja dalībvalstu novērtējumus par to, vai katrā atsevišķā gadījumā pastāv nopietni traucējumi, tostarp finanšu stabilitātes apdraudējums (sk. ***66*** un ***67***. punktu). Komisija noteica pasākumus konkurences traucējumu ierobežošanai, bet neanalizēja katra pasākuma faktisko ietekmi uz konkurenci (sk. ***69***. punktu). Darbības rezultātu rādītāji nebija pilnībā piemēroti paredzētajam mērķim, jo tie atspoguļoja ārējus faktorus ārpus Komisijas kontroles un ne vienmēr atspoguļoja Komisijas darbības (sk. ***23***. un ***24***. punktu). Komisija arī nebija oficiāli izvērtējusi, cik labi bija darbojušies tās nozaru valsts atbalsta noteikumi un vai tai nebūtu jāmaina vai vienkārši jāpārtrauc izraudzītā pieeja (sk. ***28***.–***30***. punktu).

3. ieteikums. Uzlabot darbības rezultātu novērtēšanu

Lai apliecinātu valsts atbalsta kontroles ietekmi un lai uzlabotu tās pārredzamību un pārskatatbildību Eiropas Parlamenta un ES iedzīvotāju priekšā, Komisijai

1) jānosaka piemēroti un atbilstoši finanšu iestādēm piešķirtā valsts atbalsta kontroles rādītāji, kas atspoguļotu COMP ĢD darbību rezultātus tā, lai būtu iespējams efektīvi uzraudzīt progresu virzībā uz mērķiem ĢD gada ziņojumu kontekstā, un jāuzrauga šo rādītāju piemērotība.

Termiņš: 2022. gads

Šo ziņojumu 2020. gada 28. jūlija sēdē Luksemburgā pieņēma IV apakšpalāta, kuru vada Revīzijas palātas loceklis *Alex Brenninkmeijer*.

Revīzijas palātas vārdā –

priekšsēdētājs
Klaus-Heiner Lehne

Glosārijs

Banku atveseļošanas un noregulējuma direktīva (BAND): direktīva, ar ko paredz dažādu veidu finanšu iestāžu atveseļošanas un noregulējuma noteikumus un procedūras.

Banku savienība: viens no ekonomiskās un monetārās savienības izveides galvenajiem elementiem, ko veido integrēts finanšu satvars ar vienotu uzraudzības mehānismu, vienotu banku noregulējuma mehānismu un vienotu noteikumu kopumu.

***De Larosière* grupas ziņojums:** 2009. gada februāra ziņojums, kurā aicināts pārskatīt Eiropas finanšu regulējuma sistēmu.

Galvenā ekonomista grupa: Komisijas Iekšējā tirgus, rūpniecības, uzņēmējdarbības un MVU ģenerāldirektorāta darba grupa, kas izstrādā, koordinē un sagatavo ekonomikas analīzi, lai nodrošinātu, ka ģenerāldirektorāta iniciatīvas pamatojas uz pārliecinošiem ekonomiskiem pierādījumiem.

Iekšēja rekapitalizācija: veids, kā novērst banku bankrotu, kad tiek veikta bankas rekapitalizācija, uzliekot slogu bankas akcionāriem (tā vietā, lai banku glābtu, izmantojot publiskus līdzekļus).

Iekšējās informācijas izmantošana: akciju pirkšana vai pārdošana, lai gūtu peļņu vai līdz minimumam samazinātu zaudējumus, izmantojot informāciju, kas, ja tā būtu vispārzināma, ietekmētu akciju vērtību.

Ienākumus nenesošs aizdevums (INA): aizdevums ir ienākumus nenesošs, ja maksājumi ir kavēti noteiktu laika periodu (parasti 90 dienas) vai pazīmes liecina, ka pilna atmaksa ir maz ticama.

Labāks regulējums: koncepcija, kas virza ES politiku un tiesību aktu izstrādi, pamatojoties uz principu, ka regulējumam jāsasniedz paredzētie mērķi ar minimālām izmaksām un tas jāizstrādā pārredzamā, uz pierādījumiem balstītā veidā ar iedzīvotāju un ieinteresēto personu līdzdalību.

Noregulējuma fonds: fonds, kas izveidots, lai palīdzētu finansēt grūtībās nonākušu finanšu iestāžu sistemātisku noregulējumu.

Noregulējums: grūtībās nonākušas finanšu iestādes sakārtota likvidācija, lai nodrošinātu tās svarīgāko funkciju nepārtrauktību, saglabātu finanšu stabilitāti un aizsargātu publiskos līdzekļus, līdz minimumam samazinot vajadzību pēc publiskā sektora finansiāla atbalsta.

Valsts atbalsts: tiešs vai netiešs valdības atbalsts uzņēmumam vai organizācijai, kas tiem dod priekšrocības salīdzinājumā ar konkurentiem.

Valsts obligācija: valdības emitēts parāda vērtspapīrs valsts izdevumu segšanai.

Vienotais noregulējuma mehānisms: mehānisms, saskaņā ar kuru Vienotajai noregulējuma valdei un valstu noregulējuma iestādēm ir centralizētas noregulējuma pilnvaras un tās ir tieši atbildīgas par visu to dalībvalstu finanšu iestāžu noregulējumu, kuras piedalās banku savienībā.

Vienotais noteikumu kopums: tiesību aktu kopums, kas jāievēro visām ES finanšu iestādēm.

Vienotais uzraudzības mehānisms: ES finanšu iestāžu uzraudzības sistēma, ko veido Eiropas Centrālā banka un iesaistīto valstu uzraudzības iestādes.

Vienotā noregulējuma valde: centrālā noregulējuma iestāde banku savienībā, kuras uzdevums ir gādāt par grūtībās nonākušu finanšu iestāžu sistemātisku noregulējumu ar minimālām izmaksām nodokļu maksātājiem un pārējai ekonomikai.

Saīsinājumu saraksts

BAND: Banku atveseļošanas un noregulējuma direktīva

COMP ĢD: Konkurences ģenerāldirektorāts

EBI: Eiropas Banku iestāde

ECB: Eiropas Centrālā banka

ECOFIN: Ekonomikas un finanšu padome

EP: Eiropas Parlaments

ESRK: Eiropas Sistēmisko risku kolēģija

EUI: Eiropas Uzraudzības iestāde

FISMA ĢD: Finanšu stabilitātes, finanšu pakalpojumu un kapitāla tirgu savienības ģenerāldirektorāts

GDP: gada darbības pārskats

GEG: galvenā ekonomista grupa

INA: ienākumus nenesošs aizdevums

LESD: Līgums par Eiropas Savienības darbību

SA: starpdienestu apspriešanās

VNM: vienotais noregulējuma mehānisms

VNV: Vienotā noregulējuma valde

VUM: vienotais uzraudzības mehānisms

EIROPAS KOMISIJAS GALĪGĀS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS ĪPAŠO ZIŅOJUMU

"ES FINANŠU IESTĀDĒM PIEŠĶIRTĀ VALSTS ATBALSTA KONTROLE: VAJADZĪGA ATBILSTĪBAS PĀRBAUDE"

KOPSAVILKUMS

Komisijas kopējā atbilde uz I–X punktu.

Kopš 2008. gada Eiropas Komisija ir finanšu nozarei piemērojusi valsts atbalsta noteikumus saskaņā ar Līgumu, balstoties uz konkrētām pamatnostādnēm. Pēdējā desmitgadē Komisija, balstoties uz šīm pamatnostādnēm, ir pieņēmusi vairāk nekā 500 lēmumu.

Revidētajā periodā (2013.–2018. gads) un kopā ar ES noregulējuma režīma īstenošanu kopš 2015. gada valsts atbalsta kontroles vienota piemērošana, ko Komisija nodrošina finanšu nozarē, ir palīdzējusi aizsargāt Savienības finanšu stabilitāti, novēršot visādi citādi dzīvotspējīgu banku nesakārtotu bankrotu un atvieglojot dzīvotnespējīgu struktūru sakārtotu aiziešanu no tirgus. Tā ir palīdzējusi uzlabot ES banku nozares stabilitāti, attīrot banku bilances un pamudinot padziļinātu pārstrukturēšanu un neefektīvāko tirgus dalībnieku aiziešanu no tirgus. Tāpat tā ir ļāvusi saglabāt godīgu konkurenci, prasot atbalstu saņēmušajām bankām īstenot pasākumus, lai mazinātu konkurences izkropļojumus. Visbeidzot, tā ir noteikusi, ka atbalstu saņēmušo banku akcionāriem un subordinētajiem kreditoriem ir jāuzņemas privāta zaudējumu dalīšana. Komisija uzskata, ka ir efektīvi un lietderīgi izmantojusi savus resursus un instrumentus atbilstīgi saviem noteikumiem un procedūrām.

Kā atzīst Eiropas Revīzijas palāta (ERP), Līgums Komisijai piešķir lielu rīcības brīvību saistībā ar to kritēriju interpretāciju, ar ko saskaņā novērtē valsts atbalsta pasākumu atbilstību. Šajā nolūkā Komisijai ir rūpīgi jāapsver dažādi ekonomiskie un juridiskie elementi, pirms tā konstatē, ka konkrēta situācija pamato valsts atbalsta piešķiršanu konkrētam atbalsta saņēmējam. Saskaņā ar Līgumu Komisijai ir uzticēts novērtēt, vai ir rasts līdzsvars un atbalstu pamato kopīgu Eiropas interešu mērķa sasniegšana, ietverot nopietnu ekonomikas traucējumu novēršanu.

Veicot minēto novērtējumu, Komisija 2013. gadā pārskatīja savas pamatnostādnes, kurās ir noteikti kritēriji krīzes seku skartām finanšu iestādēm piešķirta atbalsta atbilstības noteikšanai. Šo pārskatīšanu Komisija īstenoja pēc apspriešanās ar ieinteresētajām personām, tostarp ar dalībvalstīm kā atbalsta piešķīrējām. Šie kritēriji ir spēkā arī šobrīd, jo visā ES banku nozarē joprojām pastāv krīzes radītās sekas. Vairākās dalībvalstīs ekonomikas atveseļošanās bijusi vāja, un situācija banku nozarē nebija atgriezusies stāvoklī, kāds pastāvēja līdz 2008. gadam. Turklāt konkrētas dalībvalstis vēl nesen bija iesaistītas ekonomikas korekciju programmās.

2014. gadā tika pieņemts jauns ES banku tiesiskais regulējums, it sevišķi Banku atveseļošanas un noregulējuma direktīva (BAND)[1], Vienotā noregulējuma mehānisma regula (VNMR)[2] un Noguldījumu garantiju sistēmu direktīva (NGSD)[3].

Šajā jaunajā tiesiskajā vidē jaunizveidoti dalībnieki ir uzņēmušies savus pienākumus banku savienībā, proti, Eiropas Centrālā banka (ECB) kā banku galvenais uzraudzītājs vienotajā uzraudzības mehānismā (VUM) un Vienotā noregulējuma valde (VNV) kā vienotais noregulējuma mehānisms

[1] OV L 173, 12.6.2014., 190.–348. lpp.
[2] OV L 225, 30.7.2014., 1.–90. lpp.
[3] OV L 173, 12.6.2014., 149.–178. lpp.

(VNM)[4]. Jānorāda, ka, lai gan kopš 2015. gada ir panākts liels progress, joprojām norisinās BAND īstenošana[5], piemēram, saistībā ar rekapitalizējamu instrumentu veidošanu. Turklāt vairākas Eiropas banku nozares daļas joprojām ir apdraudētas, piemēram, liela ieņēmumus nenesošu aizdevumu apjoma un mazas rentabilitātes dēļ šajā nozarē.

Dalībvalstīm ir Komisijai jāiesniedz visi plāni piešķirt valsts atbalstu. Tāpat, ja VNV plāno izmantot vienoto noregulējuma fondu, VNMR[6] nosaka, ka VNV ir tās priekšlikums piešķirt fonda atbalstu jāiesniedz Komisijai. Komisijas kā konkurences tiesību izpildiestādes uzdevums būtībā ietver novērtēšanu, vai atbalsta pozitīvā ietekme pārspēj negatīvo ietekmi, ar kuru saskarsies konkurence. Komisija šo novērtējumu veic *ex ante*, t. i., pēc atbalsta priekšlikuma paziņošanas un pirms tā īstenošanas attiecīgajā dalībvalstī. Tas nozīmē, ka finanšu iestāžu darbības rezultātus *ex post*, t. i., pēc valsts atbalsta saņemšanas, nevar attiecināt tikai uz Komisiju, jo nozīmīga loma ir arī citiem dalībniekiem un faktoriem, tādēļ ir grūti definēt darbības rezultātu rādītājus, kas skaidri atspoguļotu valsts atbalsta kontroles devumu. Dalībvalstis var izlemt piešķirt valsts atbalstu, lai palīdzētu novērst vai mazināt iespējamas negatīvas sekas, kuras rada grūtībās nonākušas bankas, pilnībā ievērojot ES noregulējuma režīmu.

Pēc iespējas samazinot konkurences izkropļojumus gadījumos, kad tiek piešķirts publiskā sektora atbalsts, finanšu nozares valsts atbalsta pamatnostādnes aizsargā vienlīdzīgus konkurences apstākļus neatkarīgi no tā, vai dalībvalstis piedalās banku savienībā vai ne. Jaunajā tiesiskajā vidē likumdevēji ir citiem dalībniekiem uzticējuši svarīgus uzdevumus, piemēram, banku ikdienas uzraudzību, kapitāla prasību noteikšanu, spriedzes testu veikšanu un aktīvu kvalitātes pārskatīšanu, kā arī lēmumu par to, vai banka ir "nonākusi vai, visticamāk, nonāks grūtībās" un vai bankai piemērot noregulējumu vai ne. Un — kas nav mazsvarīgi — lēmums par atbalsta piešķiršanu un par atbalsta pasākuma struktūru ir dalībvalsts pienākums. Komisijas nozīme paziņota valsts atbalsta pasākuma atbilstības iekšējam tirgum novērtēšanā bija un ir neliela.

Komisija uzskata, ka valsts atbalsta noteikumi, kas ir konkrēti izstrādāti, lai risinātu finanšu krīzes ietekmi uz bankām, revīzijas aptvertajā laikposmā joprojām bija atbilstīgi tirgus realitātei. Ir svarīgi, lai Komisija visām dalībvalstīm piemērotu vienādus noteikumus. Tādēļ Komisija uzskata, ka ir pāragri uzsākt finanšu nozares valsts atbalsta pamatnostādņu oficiālu izvērtēšanu. Tā tas būs vēl arī tuvākajā nākotnē, jo pašreizējās Covid-19 krīzes ietekme uz ekonomiku, tostarp uz bankām, nepārprotami rada būtiskus traucējumus dalībvalstu tautsaimniecībās.

Valsts atbalsta noteikumiem būtu jāatspoguļo tirgus realitāte un vienlaikus jāsniedz pamatoti norādījumu tirgus dalībniekiem par valsts atbalsta kontroles īstenošanu. Komisija pēc vajadzības ātri pielāgos valsts atbalsta noteikumus, lai atspoguļotu dramatiskās izmaiņas ekonomikas vidē, kā tā pavisam nesen rīkojās, reaģējot uz Covid-19 pandēmiju. Pagaidu regulējumu reālajai ekonomikai pieņēma ātri, un tas stājās spēkā jau 2020. gada 19. martā. Citu pasākumu starpā šis regulējums ļauj dalībvalstīm ar banku starpniecību novirzīt atbalstu uz reālo ekonomiku. Pirmajos trīs mēnešos pēc šā pagaidu noregulējuma stāšanās spēkā Komisija paguva pieņemt vairāk nekā 160 lēmumus[7], apstiprinot vairāk nekā 200 valstu pasākumus, kurus bija paziņojušas visas 27 dalībvalstis un AK. Uz šāda pamata dalībvalstis varēja piešķirt atbalstu aptuveni 2,2 triljonu EUR apmērā, lai palīdzētu uzņēmumiem risināt Covid-19 ietekmi uz to uzņēmējdarbību. Tādējādi valsts atbalsta kontrole

---

4 Turklāt Komisija apstiprina un par spēkā esošām nosaka VNV noregulējuma shēmas bankām gadījumos, kad VNV konstatē, ka grūtībās nonākušas bankas noregulējums ir sabiedrības interesēs.

5 Sk. Komisijas ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par Direktīvas 2014/59/ES (Banku atveseļošanas un noregulējuma direktīva) un Regulas 806/2014 (Vienotā noregulējuma mehānisma regula) piemērošanu un pārskatīšanu, COM(2019) 213 final, 30.4.2019. Tiešsaistē pieejams: https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2019/LV/COM-2019-213-F1-LV-MAIN-PART-1.PDF.

6 It sevišķi 19. pantā.

7 Saraksts ar visiem pieņemtajiem valsts atbalsta lēmumiem attiecībā uz Covid-19 pasākumiem ir pieejams šeit: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/covid_19.html.

ievērojami sekmē ES vispārējos centienus mazināt Covid-19 pandēmijas ietekmi uz ekonomiku un veicina spēcīgu ekonomiku, vienlaikus aizsargājot vienlīdzīgus konkurences apstākļus.

Runājot par finanšu nozares valsts atbalsta noteikumiem, Komisija revidētajā periodā ir konsekventi piemērojusi savus kopējos noteikumus aptuveni 200 gadījumu konkrētajiem apstākļiem. Komisijas iejaukšanās, kas reizēm tikušas īstenotas pie liela laika spiediena, lai saglabātu noguldītāju uzticēšanos un finanšu stabilitāti, ir ievērojami palīdzējušas uzturēt vienlīdzīgus konkurences apstākļus ES finanšu nozarē un ierobežot konkurences izkropļojumus. Katrā no pieņemtajiem lēmumiem Komisija, balstoties uz pamatnostādnēs noteiktajiem līdzsvarotajiem kritērijiem, ir vienmēr pārbaudījusi, vai ir izpildīti nosacījumi dalībvalsts ierosinātā valsts atbalsta apstiprināšanai un vai novērtētie valsts atbalsta pasākumi ir vajadzīgi, kā arī vai atbalsta summa atbilst minimumam, kas vajadzīgs, lai sasniegtu konkrētos kopīgo interešu mērķus. Ikviens valsts atbalsta lēmums skaidri parāda, ka Komisija savos valsts atbalsta novērtējumos ir ņēmusi vērā jauno regulatīvo vidi, kad vien ir bijusi juridiska prasība to darīt.

Komisijas valsta atbalsta lēmumiem piemēro vairākas pārbaudes un bilances, gan iekšējās, gan ārējās. It sevišķi jānorāda, ka tieši Eiropas Savienības Tiesas ekskluzīvā kompetencē ir pārskatīšana pēc būtības, lai konstatētu, vai Komisija valsts atbalsta noteikumu piemērošanā nodrošina atbilstību Līgumam, kā noteikts LESD 263. un 267. pantā. Īstenojot šīs pilnvaras, tieši Eiropas Savienības Tiesai ir jānovērtē juridiskais pamatojums, procedūras un fakti, kas ir Komisijas rīcības pamatā.

Ņemot vērā iepriekš izklāstīto un atbildot uz ERP ieteikumiem, Komisija:

- pieņem ieteikumu izvērtēt valsts atbalsta noteikumus bankām saskaņā ar labāka regulējuma pamatnostādnēm; Covid-19 pandēmijas izraisītās krīzes ietekme uz ekonomiku smagi skar dalībvalstu tautsaimniecību, un ekonomikas prognozēs valda liela nenoteiktība; tādēļ Komisija veiks izvērtēšanu tad, kad ekonomika būs atveseļojusies, taču ne vēlāk kā 2023. gadā;

- pieņem ieteikumu vēl vairāk palielināt iekšējo procesu efektivitāti, un — attiecīgos gadījumos — Komisija atgādinās dalībvalstīm, ka ir jāievēro paraugprakse;

- pieņem ieteikumu noteikt atbilstīgus un piemērotus rādītājus, ko var iekļaut tās gada pārvaldības plānā, lai atspoguļotu Konkurences ĢD darbību rezultātus un uzraudzītu to piemērotību.

IEVADS

Komisijas kopējā atbilde uz 01.–16. punktu.

Valsts atbalsts ir objektīvs jēdziens, kas ir noteikts Līgumā, un tas ir jāinterpretē Eiropas Savienības Tiesai un ir jāievēro Komisijai[8]. Toties dalībvalsts ierosināta valsts atbalsta pasākuma atbilstības novērtēšanu iekšējam tirgum Līgums nodod Komisijas ekskluzīvā kompetencē. Šā novērtējuma vajadzībām Komisija veic "samērošanas pārbaudi", izsverot pasākuma pozitīvo ietekmi attiecībā pret tā negatīvo ietekmi uz tirdzniecību un konkurenci kopējā tirgū.

Šīs samērošanas pārbaudes vispārējie principi, ņemot vērā nozaru kontekstu, ir izklāstīti vairākās pamatnostādnēs par konkrētām atbalsta kategorijām. Tādēļ, novērtējot atbalsta pasākumu saskaņā ar (ņemot vērā atbalsta mērķi) attiecīgajām pamatnostādnēm, Komisija katrā gadījumā atsevišķi piemēro samērošanas pārbaudi. Šajā saistībā Komisija atgādina, ka, ja konkrēts atbalsta pasākums sava mērķa dēļ ir esošu pamatnostādņu piemērošanas jomā un tādēļ ir jānovērtē saskaņā ar šīm pamatnostādnēm, piemēro tikai šajās pamatnostādnēs noteiktos novērtēšanas kritērijus.

[8] Komisija savu izpratni par ES tiesu judikatūru ir izklāstījusi paziņojumā par valsts atbalsta jēdzienu. OV C 262, 19.7.2016., 1.–50. lpp.

Saistībā ar valsts atbalstu bankām Komisija samērošanas pārbaudes principus pēdējo reizi izklāstīja 2013. gada Banku darbības paziņojumā. Tā kā šīs pamatnostādnes ir paredzētas ļoti atšķirīgām situācijām, tajās ir noteikti principi, ko Komisija konsekventi piemēro visās dalībvalstīs, vienlaikus ņemot vērā gadījuma konkrēto specifiku. Atbilstības novērtējuma kritērijus ir iespējams sagrupēt trīs "pamatpīlāros":

1) konkurences izkropļojumu samazināšana pēc atbalsta piešķiršanas, lai pēc iespējas saglabātu godīgu konkurenci (piemēram, ierobežojot atbalstu saņēmušo banku bilances izaugsmi, prasot pārdot konkrētas darbības vai aktīvus vai aizliedzot agresīvu komercpraksi);

2) sloga sadale, lai ierobežotu vajadzīgā valsts atbalsta summu, tādējādi samazinot morālo kaitējumu (piemēram, bankas akcionāriem un subordinētajiem kreditoriem piedaloties zaudējumu segšanā, bet arī ar atsavināšanu un atalgojuma vai cenu noteikšanas prasībām) un cita starpā arī samazinot slogu nodokļu maksātājiem;

3) bankas ilgtermiņa dzīvotspējas pierādīšana, ņemot vērā pasākumus, kas vajadzīgi divu pārējo pīlāru ietvaros; ja dzīvotspēju nav iespējams pierādīt, bankai būtu pienācīgā veidā jāpamet tirgus.

Komisijas atbilstības novērtējumi vienmēr tiek veikti *ex ante*, balstoties uz faktiem, kas Komisijai ir pieejami paziņotā pasākuma novērtēšanas laikā.

Banku nozarei piemērojamos valsts atbalsta noteikumos nodala trīs atbalsta veidus:

1) "likviditātes atbalsts", lai risinātu visādi citādi maksātspējīgu struktūru pagaidu likviditātes sarežģījumus;

2) "pārstrukturēšanas atbalsts", lai palīdzētu grūtībās nonākušām struktūrām atjaunot ilgtermiņa dzīvotspēju un tādējādi palīdzētu tām saglabāt saimniecisko darbību;

3) "likvidācijas atbalsts", lai palīdzētu grūtībās nonākušām struktūrām, kuru ilgtermiņa dzīvotspēju nav iespējams atjaunot, pienācīgā veidā pamest tirgu.

Komisija pēc jaunā ES tiesiskā regulējuma par banku noregulējumu un attiecīgo valsts atbalsta noteikumu banku nozarei stāšanās spēkā ir tos konsekventi piemērojusi bez nekādas diskriminācijas. Saskaņā ar Eiropas Savienības Vispārējās tiesas un Eiropas Savienības Tiesas praksi, ja ES banku noregulējuma noteikumi ir pēc būtības tā saistīti ar atbalsta priekšmetu, ka tos nav iespējams novērtēt atsevišķi, Komisija ir veikusi šo noteikumu novērtējumu attiecīgajā valsts atbalsta lēmumā. Turklāt, tā kā ES banku noregulējuma noteikumus un kapitāla noteikumus īsteno citas iestādes, Komisija cieši sadarbojas ar ECB, VNV un valstu uzraudzības un noregulējuma iestādēm.[9] Lai gan katrs no šiem dalībniekiem darbojas saskaņā ar savām pilnvarām, tiem visiem ir kopīgs mērķis, proti, panākt drošu un stabilu finanšu nozari. Komisija regulāri sadarbojas un koordinē savu darbību ar uzraudzības un noregulējuma iestādēm ES un valstu līmenī, lai risinātu sarežģītas un steidzamas situācijas un izvairītos no banku nesakārtota bankrota, kas ir saistīts ar finanšu stabilitātes apdraudējumiem. Tomēr jaunajā regulatīvajā vidē ir nodalītas lomas un pienākumi, kas būtu jāņem vērā, runājot par valsts atbalsta kontroli banku nozarē.

It sevišķi tieši ECB vai valsts uzraudzītājs var paziņot, ka banka ir nonākusi vai, visticamāk, nonāks grūtībās. Pēc šāda paziņojuma atbildīgajai noregulējuma iestādei (banku savienībā tā ir VNV nozīmīgu iestāžu gadījumā[10]) ir jālemj par to, vai sabiedrības interesēs ir bankai piemērot noregulējumu vai arī banku varētu likvidēt saskaņā ar valsts maksātnespējas tiesību aktiem. Ja VNV

[9] ESRK ir atšķirīgs mērķis un pilnvaras, kas, pēc Komisijas domām, nav attiecināms uz konkrēto mērķi, proti, valsts atbalsta atbilstības novērtēšanu saskaņā ar LESD 107. panta 3. punktu.

[10] Ārpus banku savienības un mazāk nozīmīgu iestāžu gadījumā banku savienībā šo lēmumu pieņem valsts noregulējuma iestādes.

vai valsts noregulējuma iestāde uzskata, ka noregulējums nebūtu sabiedrības interesēs, ES tiesību akti paredz, ka banku likvidē atbilstīgi valsts maksātnespējas tiesību aktiem. Komisija iesaistās kā konkurences tiesību izpildiestāde, ja bankas noregulējums ir saistīts ar, piemēram, vienotā noregulējuma fonda[11] izmantošanu vai ja valsts maksātnespējas procedūras ietvaros dalībvalsts uzskata, ka ir nepieciešams piešķirt valsts atbalstu[12]. Abās situācijās atbalsta pasākumi ir jāpaziņo Komisijai, lai tā tos novērtētu saskaņā ar ES valsts atbalsta noteikumiem.

Komisija kopš 2008. gada kā juridisko pamatu saviem lēmumiem par valsts atbalstu bankām ir piemērojusi LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu[13]. Šis juridiskais pamats arī tagad ir derīgs pamatojums, jo joprojām ir pieejami pierādījumi, kas liecina, ka finanšu nozare nav pabeigusi pielāgošanās ciklu krīzei, ka joprojām pastāv apdraudējumi un ka nozarei ir radušies jauni riski.

APSVĒRUMI

Komisijas kopējā atbilde uz 21.–25. punktu (mērķu noteikšana un darbības rezultātu novērtēšana)

Ikviens Komisijas dienests izstrādā gada pārvaldības plānu nākamajam gadam, kurā atspoguļo dienesta darbības un to, kā šīs darbības palīdz sasniegt dienesta stratēģiskajā plānā izklāstītos Komisijas mērķus. Darbības rezultātu rādītājus izmanto, lai dienesta gada ziņojumu kontekstā uzraudzītu progresu mērķu virzienā. Komisija norāda, ka vienmēr cenšas panākt labākos darbības rezultātu rādītājus, kādi iespējami, ņemot vērā pastāvošos ierobežojumus, piemēram, aktuālu, uzticamu un konsekventu datu pieejamība, vispāratzītas metodikas un iedibinātas unikālas cēloņsakarības, uz kurām balstīt rādītājus. Komisija ir gatava uzlabot savu darbības rezultātu novērtējumu, taču rezultātu rādītājiem jābūt piemērotiem gada pārvaldības plāna vajadzībām. Tādēļ Komisija uzskata, ka pastāv vairāki sarežģījumi, kas neļauj vienkārši, operatīvi un ar skaidru cēloņa virzienu novērtēt ļoti dažādus gada darbības rezultātus, piemēram, "*iekšējā tirgus integritāti kopumā*", kā uzsvērusi ERP.

Ņemot vērā minēto, Komisija neuzskata, ka banku sekmīgu pārstrukturēšanu varētu rezumēt vienkāršā, piemērotā rādītājā, ko varētu izmantot Komisijas dienestu gada pārvaldības ziņojumiem. Komisija kā valsts atbalsta izpildiestāde vienmēr novērtē dzīvotspēju un dalībvalsts attiecīgās uzņemtās saistības *ex ante* perspektīvā. Komisija arī tiek informēta par konkrētu dalībvalstu uzņemto saistību izpildi, izmantojot Komisijas ieceltu neatkarīgu pilnvarnieku īpašus uzraudzības ziņojumus. Tomēr juridiski uzraugāmas saistības, kas ir saistītas ar konkrētām darbībām, atšķiras no daudzajiem faktoriem, kuri var ietekmēt piecu gadu pārstrukturēšanas perioda sekmes, it sevišķi makroekonomikas vai uzņēmējdarbības notikumi, uz ko neattiecas šādas saistības. Komisija nepārņem kontroli pār atbalstu saņēmušiem uzņēmumiem, un saistību īstenošana paliek dalībvalsts ziņā. Tāpat Komisija nefunkcionē kā uzraudzītājs, tādēļ nevar uzraudzīt banku ikdienas darbības rezultātus vai plašākus tirgus notikumus.

Revidētajā periodā Komisija ir apstiprinājusi individuālu pārstrukturēšanas atbalstu vairāk nekā 25 gadījumos, un tikai dažos gadījumos ir saņemts atkārtots kapitāla atbalsts. ERP ir norādījusi, ka vairākām no izlasē iekļautajām bankām, kas bija saņēmušas šādu atbalstu, bija nepieciešama valdības papildu iejaukšanās pēc tam, kad Komisija tās bija atzinusi par dzīvotspējīgām. Neiedziļinoties atsevišķu gadījumu būtībā, ir jānorāda, ka katrs no gadījumiem ir saistīts ar sarežģītu novērtējumu,

---

[11] Pirms var izmantot vienoto noregulējuma fondu (vai valstu noregulējuma fondus) ES noregulējuma režīms paredz, ka bankas zaudējumi būs jāsedz ar akcionāru un kreditoru iekšējo rekapitalizāciju un, ja vajadzīgs, arī ar augstākas prioritātes parādu iekšējo rekapitalizāciju.

[12] Ja dalībvalstis piešķir atbalstu valsts maksātnespējas procedūras ietvaros, ir piemērojamas sloga sadales prasības, t. i., akcionāriem un subordinēto instrumentu turētajiem ir pilnībā jāsedz pasākumu izmaksas, savukārt noguldītājiem un privileģētajiem kreditoriem nav jāiesaistās.

[13] Ņemot vērā pašreizējo Covid-19 pandēmiju, Komisija 2020. gada martā saskaņā ar tādu pašu juridisko pamatu pieņēma pagaidu noregulējumu (OV C 91I, 20.3.2020., 1.–9. lpp.).

kas jāveic ļoti atšķirīgos apstākļos[14]. Turklāt 175 banku izlasē Komisijas dienesti ir novērtējuši atbalstu saņēmušo banku atgriešanos pie dzīvotspējas, tās salīdzinot ar atbalstu nesaņēmušām bankām. Konstatējumi, ko publicēja 2015. gadā, parāda, ka pārstrukturētu banku darbības rezultāti[15] vidēji pietuvinās tādu banku rādītājiem, kuras atbalstu nesaņēma, lai gan tas notiek tikai pārstrukturēšanas perioda beigās[16]. Tādēļ valdības papildu iejaukšanos vēlākā posmā nevajadzētu interpretēt kā pretrunīgu dzīvotspējas novērtējumam, kuru Komisija veica *ex ante*.

Komisijas kopējā atbilde uz 26. un 27. punktu (riska novērtējums)

Komisija norāda, ka Konkurences ĢD ieviestais risku apzināšanas un atlases process ir nozaru ziņā neitrāls, un uzsver gan būtiskus novēršamus riskus, kuru gadījumā ir vajadzīga mazināšanas rīcība, gan pieņemtos riskus, kuru gadījumā mazināšanas darbības ir jau ieviestas atbilstīgi Komisijas iekšējām pamatnostādnēm, kas attiecas uz visiem tās dienestiem.

Lai nodrošinātu efektīvu konkurences tiesību piemērošanu visā ES, Komisija regulāri pārliecinās, ka tās tiesību instrumenti atbilst tirgus realitātei un mūsdienīgām ekonomikas un juridiskajām pieejām, izvērtējot un pārskatot šos instrumentus. Komisija to īsteno, vai nu saskaņā ar noteikto tiesību instrumentā vai pašā regulējumā, vai balstoties uz savām tirgus zināšanām un mijiedarbību ar ieinteresētajām personām un šobrīd arī labāka regulējuma satvara kontekstā, novērtējot, kad uzsākt izvērtēšanu un iespējami pārskatīt noteikumus, ja vien nav piemērojams izņēmums. Tādēļ tiesību instrumentu atbilstības nodrošināšana tirgus realitātei un mūsdienīgām ekonomikas un juridiskajām pieejām ir vispārējs princips, un konkrētas nozares politikas norādījumi saistībā ar valsts atbalstu finanšu iestādēm nav konkrēti apzināti kā būtisks risks. Tomēr tirgus situācijas attīstība tiek pastāvīgi novērota. Tāpat ir jāpatur prātā, ka konkurences noteikumi, it sevišķi pamatnostādnes, nodrošina stabilitāti un juridisko noteiktību tirgus dalībniekiem un dalībvalstīm, tādēļ noteikumu grozījumi ir rūpīgi jāizsver.

Kā jau minēts, Komisija ir ieviesusi vispusīgu politikas satvaru, kas attiecas uz valsts atbalstu finanšu nozarē, un tā ir konsekventi piemērojusi šo satvarus. Tādēļ Konkurences ĢD nav bijis nekāda iemesla attālināties no šīs nozaru ziņā neitrālās pieejas un uzskatīt šo nozari/instrumentu par būtisku risku, kas atšķirībā no citam nozarēm/instrumentiem var apdraudēt ģenerāldirektorāta mērķu sasniegšanu.

Komisijas kopējā atbilde uz 28.–30. punktu (ietekmes novērtējums un izvērtējums)

Labāka regulējuma satvars ir nozīmīgs instruments Komisijas politikas izstrādē. Tas stājās spēkā 2015. gadā pēc Banku darbības paziņojuma pieņemšanas 2013. gadā. Tomēr 2013. gadā Komisija jau bija guvusi ievērojamu pieredzi saistībā ar valsts atbalsta noteikumu piemērošanu tieši finanšu nozarē, un šādā kontekstā tā rūpīgi novērtēja attiecīgos faktorus, par kuriem apspriedās ar visām dalībvalstīm un citām ieinteresētajām personām. Turklāt Komisija norāda, ka labāka regulējuma pamatnostādnes nenosaka konkrēto laiku, kad būtu jāizvērtē politikas virzieni, bet gan apraksta, kā veikt izvērtējumu, ja ir pieņemts politisks lēmums uzsākt konkrētu politikas virzienu izvērtēšanu vai ja politiskie tiesību akti paredz izvērtējumu veikšanu.

---

[14] Ja dalībvalsts argumentē, ka ir nepieciešama valdības papildu iejaukšanās, nozīme var būt daudziem faktoriem. Dažos gadījumos sākotnējo atbalstu sniedza makroekonomikas korekciju programmas laikā, proti, izteiktas nepastāvības apstākļos. Citos gadījumos atkārtoto atbalstu piešķīra pirms 2013. gada vai tas tika atmaksāts pirms nākamās iejaukšanās. Vairākos gadījumos atkārtots kapitāla atbalsts noveda pie attiecīgo banku aiziešanas no tirgus, kas ir nozīmīgs rezultāts, skatoties no konkurences perspektīvas. Konkurences ziņā patiešām ir svarīgi, vai bankas saņem kapitāla atbalstu pārstrukturēšanai vai likvidācijas atbalstu. Tāpat ir svarīgi, vai bankas saņem kapitāla atbalstu vai likviditātes atbalstu (privileģēta finansējuma garantiju veidā). Neaplūkojot katru atsevišķo gadījumu, nav iespējams noteikt, vai INA līmenis vai riska darījumi ietekmē pārstrukturēšanas sekmes.

[15] Novērtēts, izmantojot darbības un riska rādītājus, rentabilitāti un finansējuma un maksātspējas stāvokļus.

[16] Eiropas Komisija — *Competition State aid Brief* (Konkurence un valsts atbalsts) (2015/1): *State aid to European banks: returning to viability* (Valsts atbalsts Eiropas bankām — atgriešanās pie dzīvotspējas), pieejams: https://ec.europa.eu/competition/publications/csb/csb2015_001_en.pdf.

Jebkurā gadījumā Komisija uzskata, ka tās noteikumi, kas piemērojami valsts atbalsta atbilstības novērtēšanai finanšu nozarē, ir atbilstīgi un piemēroti mērķim un ir tādi bijuši visā revidētajā periodā. Kā paskaidrots iepriekš, revidētajā periodā nebija prasības oficiāli novērtēt 2013. gada Banku darbības paziņojumu, un Komisija uzskata, ka noteikumi atbilda tirgus realitātei, vienlaikus nodrošinot stabilus un pamatotus norādījumus visām dalībvalstīm un tirgus dalībniekiem.

Komisijas atbilde uz 32. punktu (pārvaldības struktūras)

Komisija atzinīgi vērtē ERP novērtējumu, ka Konkurences ĢD pārvaldības struktūras ir bijušas atbilstīgas. Galvenais ekonomists un tā grupa Konkurences ģenerāldirektorātā sniedz nozīmīgu ieguldījumu Komisijas īstenotajā valsts atbalsta kontrolē, un Konkurences ĢD šo ieguldījumu ņem vērā, sagatavojot savus lēmumus šajā jomā,

Komisijas kopējā atbilde uz 33. un 34. punktu (ētikas satvars)

Komisija priecājas par vispārējo atzinību, ko saņēmis spēcīgs ētikas satvars, un uzskata, ka tās noteikumi ir labi piemēroti arī tiem darbiniekiem, kuri strādā ar konfidenciālu tirgus informāciju. Komisija norāda, ka tās Civildienesta noteikumu 11. līdz 26. panta a) punkts veido ētikas satvaru, kuru Eiropas iestāžu darbiniekiem ir noteikuši likumdevēji. Uz šāda pamata iestādes pieņem detalizētākus noteikumus tieši saviem darbiniekiem. Pamatojoties uz Konkurences ģenerāldirektorātā veikto riska novērtējumu, pienākuma noteikšana darbiniekiem saņemt iepriekšēju atļauju attiecībā uz konkrētiem privātiem finanšu darījumiem būtu nesamērīga kontrole, ņemot vērā arī (konfidenciālu) personas datu apstrādi saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1725 4. panta 1. punkta c) apakšpunktu, kur noteikts, ka personas datu apstrādei ir jābūt ir adekvātai, atbilstīgai un jāietver tikai tas, kas nepieciešams apstrādes nolūkos ("datu minimizēšana").

Turklāt Komisija norāda, ka nesen veiktā iepriekšējā revīzijā par ES iestāžu ētikas satvaru ERP sniedza pozitīvas piezīmes par Konkurences ĢD norādījumiem un procedūrām ētikas jautājumos[17].

Visbeidzot, Komisija norāda, ka banku nozares (vai citos) gadījumos konkurences iestādes, kuras Eiropas Savienībā ir norīkotas šā uzdevuma veikšanai, nav ziņojušas par nevienu pārkāpumu.

Komisijas kopējā atbilde uz 35. un 36. punktu (cilvēkresursi un IT resursi)

Komisija atzinīgi vērtē ERP secinājumu par to Komisijas darbinieku kvalitāti, kas strādā šajā jomā, kurai veikta revīzija. Komisija atgādina, ka, pateicoties tās īstenotajiem mazināšanas pasākumiem, Konkurences ĢD vienmēr bija (un ir) augsti kvalificēti un spējīgi darbinieki ĢD uzdevumu veikšanai.

Komisijas kopējā atbilde uz 38.–42. punktu (valsts atbalsta kontroles procesuālais satvars)

Komisija un tās dienesti kontrolē valsts atbalstu saskaņā ar savām Līgumā noteiktajām pilnvarām un ar formālu un neformālu procesu palīdzību. Formālās procedūras ir noteiktas Padomes regulās,[18] savukārt Komisija un dalībvalstis kā atbalsta piešķīrējas ir atzinušas arī neformālas sadarbības paraugpraksi, kā pārredzami ir noteikts Paraugprakses kodeksā[19]. Šāda neformāla sadarbība, ko dēvē par pirmspaziņošanas posmu, sniedz iespēju dalībvalstīm neformāli un nesaistošā veidā apspriesties ar

[17] Sk. 37. un 71. punktu ERP Īpašajā ziņojumā Nr. 13/2019 "Revidēto ES iestāžu ētikas satvari: iespējami uzlabojumi". Tiešsaistē pieejams: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR19_13/SR_ethical_frameworks_LV.pdf.

[18] It sevišķi "Procedūras regula" (Padomes 2015. gada 13. jūlija Regula (ES) 2015/1589, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta piemērošanai, OV L 248, 24.9.2015., 9. lpp.) un "Īstenošanas regula" (Komisijas 2015. gada 27. novembra Regula (ES) 2015/2282, ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 794/2004 attiecībā uz paziņošanas veidlapām un informācijas lapām, OV L 325, 10.12.2015., 1.–180. lpp.).

[19] Komisijas paziņojums "Paraugprakses kodekss par valsts atbalsta pārbaudes procedūru izpildi", OV C 253, 19.7.2018., 14.–27. lpp.

Komisiju par plānotajiem pasākumiem. Šādas neformālas informācijas apmaiņas ilgums un dziļums ir atkarīgs to tā, cik tālā izstrādes posmā ir dalībvalsts plāns. Neskaidrāks priekšstats par iespējamo pasākumu, protams, nozīmē, ka nepieciešama plašāka informācijas apmaiņa līdz Komisijas rīcībā ir pietiekami daudz informācijas, lai dalībvalstij sniegtu jēgpilnu atgriezenisko saiti. Sabiedriskās apspriešanas rezultāti saistībā ar Paraugprakses kodeksa 2018. gada pārskatīšanu, kas nav attiecināms uz kādu konkrētu nozari, parāda, ka lielākā daļa respondentu plašu pirmspaziņošanas posmu vērtēja pozitīvi un patiešām uzskatīja par paraugpraksi. Turklāt Komisija nevar atteikties iesaistīties šādās neformālās diskusijās ar dalībvalstīm, pat ja dalībvalstis neievēro Paraugprakses kodeksā noteikto paraugpraksi. Visbeidzot, tā kā jebkādu Komisijas lēmumu par atbalsta pasākumu var pieņemt tikai pēc oficiālas paziņošanas, pat ja ir notikusi šāda neformāla pirmspaziņošanas saziņa, Procedūras regulā[20] noteiktās trešo pušu procesuālās tiesības tiek aizsargātas tādā pašā veidā kā valsts atbalsta procedūrā bez šāda neformāla pirmspaziņošanas posma. Šajā kontekstā Komisija norāda, ka Eiropas Savienības Vispārējā tiesa ir noteikusi, ka pirmspaziņošanas saziņas ilgumu vien nevar uzskatīt par faktoru, kas liecina par šaubām attiecībā uz atbilstību.

Komisijas kopējā atbilde uz 43.–50. punktu (valsts atbalsta noteikumi)

Komisija apstiprina, ka konkrētas nozares valsts atbalsta atbilstības novērtēšanas pamatnostādņu izstrāde ir ekskluzīvā valsts atbalsta kontroles kompetencē, kā noteikts Līgumā. Juridiskā pamata izvēle ir daļa no šīs kompetences īstenošanas, un Komisija uzskata, ka LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunkts joprojām ir piemērots juridiskais pamats, lai novērtētu revidētajā periodā finanšu iestādēm piešķirto atbalsta pasākumu atbilstību. Patiešām, it sevišķi tas attiecas uz pašreizējo situāciju, jo Covid-19 pandēmija ir bijusi milzīgs trieciens ES tautsaimniecībām.

It sevišķi Komisija uzskata, ka tās lēmumi i) revidētajā periodā saglabāt LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu kā juridisko pamatu bankām piešķirtam valsts atbalstam un ii) vēl nepārskatīt 2013. gada Banku darbības paziņojumu bija pamatoti, ņemot vērā turpmāk izklāstītos apsvērumus.

- Revidētajā periodā pastāvēja un joprojām pastāv būtiskas nepilnības tautsaimniecībās, pat ja tās visas dalībvalstis neskar vienlīdz smagi[21]. Piemēram, vairākās dalībvalstīs joprojām ir jūtama krīzes negatīvā ietekme (piemēram, liels ieņēmumus nenesošu aizdevumu apjoms). Jāatzīmē, ka šīs sekas ir apdraudējušas banku dzīvotspēju. Komisija uzskata, ka, ja dalībvalstis lemj par to, ka ir vajadzīgi atbalsta pasākumi, lai risinātu minētās problēmas, tās joprojām ir krīzes sekas. Tādēļ Komisija uzskata, ka tās pamatnostādņu pieņemšanas laikā izdarītais 2013. gada novērtējums par LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunkta vispārējo piemērošanu, kas ir rezumēts 2013. gada Banku darbības paziņojuma 6. punktā, joprojām ir pamatots. Turklāt vienādu 2013. gada Banku darbības paziņojuma principu piemērošana ir nodrošinājusi vienlīdzīgu attieksmi pret visām dalībvalstīm. Protams, noregulējuma režīms ir bijis piemērojams kopš stāšanās spēkā.
- 2013. gada Banku darbības paziņojuma izvērtēšanā un iespējamā pārskatīšanā lieti noderētu pieredze saistībā ar to, kā rīkoties grūtībās nonākušu banku gadījumā saskaņā ar noregulējuma režīmu. Jāatzīmē, ka ES noregulējuma režīms un it sevišķi VNV pilnībā stājās spēkā 2016. gadā, taču līdz šim ir bijuši tikai daži gadījumi.[22]

Valsts atbalsta noteikumi un banku noregulējuma režīms ir piemērojami paralēli. Valsts atbalsta kontrole ir ekskluzīva kompetence, kas saskaņā ar Līgumu ir uzticēta Komisijai, un sekundāru tiesību aktu pieņemšana prudenciālo prasību un noregulējuma jomā tieši neietekmē šo kompetenci. Turklāt Komisija nevar izmantot savu valsts atbalsta kontroles kompetenci, lai piemēroto citus Savienības tiesību aktu noteikumus, izņemot gadījumus, kad šādi noteikumi ir piemērojami un pēc būtības saistīti ar konkrēta atbalsta pasākuma atbilstību. BAND tekstā ir tieša atsauce uz ES valsts atbalsta regulējumu, un BAND teksts skaidri liecina par to, ka likumdevēji atzīst valsts atbalsta regulējuma (un 2013. gada Banku darbības paziņojuma) piemērojamību, vienlaikus BAND paredzot nosacījumus

[20] Sk. 18. zemsvītras piezīmi.

[21] Sk., piemēram, 2020. gada Eiropas pusgada 4.1. iedaļu. Tiešsaistē pieejams: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1584543632863&uri=CELEX%3A52020DC0150.

[22] Sīkāku informāciju sk. 4. zemsvītras piezīmē.

par ārkārtas valsts atbalsta izmantošanu izņēmuma gadījumos (piemēram, piesardzīgai rekapitalizācijai un valsts finanšu stabilizācijas instrumentiem) jaunā noregulējuma režīma ietvaros. Turklāt BAND neizslēdz atbalstu no noregulējuma finansējuma nosacījumiem noregulējuma ietvaros vai valsts atbalstu ārpus noregulējuma (piemēram, saskaņā ar valstu maksātnespējas procedūru). Lēmums par to, kādu procedūru piemērot (t. i., noregulējumu vai valsts maksātnespējas procedūru), galu galā ir uzraudzības un noregulējuma iestāžu ziņā, lai gan Komisijas kompetence konkurences jautājumos joprojām ir nozīmīga.

Kopumā 2013. gada Banku darbības paziņojumā izšķir bankas, kuru dzīvotspējas atjaunošanu var pierādīt, un bankas, kam to nevar pierādīt un kurām, skatoties no konkurences perspektīvas, būtu jāpamet tirgus. Tādēļ valsts atbalsta noteikumos ir svarīgi nodalīt jēdzienus "pārstrukturēšanas atbalsts" (ilgtermiņā dzīvotspējīgām bankām) un "likvidācijas atbalsts" (lai sekmētu tādu banku sakārtotu iziešanu no tirgus, kuras nav ilgtermiņā dzīvotspējīgas). Runājot par iespēju piešķirt atbalstu, lai sekmētu bankas aiziešanu no tirgus, 2013. gada Banku darbības paziņojuma attiecīgie noteikumi ir koncentrēti uz konkurences izkropļojumu mazināšanu. Nosacījumi, kas paredz, lai likvidācijas atbalsts nebūtu pretrunā konkurences noteikumiem, nav atkarīgi no kāda konkrēta tiesiskā režīma, tādēļ tie ir piemērojami gan noregulējuma ietvaros, kad izmanto publiski pārvaldītus līdzekļus, gan ārpus noregulējuma (t. i., valstu maksātnespējas procedūrās).

Atbildot uz apsvērumu, ka BAND pastiprinātās rekapitalizācijas prasības nebija atspoguļotas valsts atbalsta noteikumos, ir svarīgi norādīt, ka revidētajā periodā pieņemtajos valsts atbalsta lēmumos Komisija pēc būtības saistītos BAND noteikumus ir novērtējusi atbilstības novērtējuma ietvaros. Tas ietvertu arī rekapitalizācijas prasības gadījumos, kad iejauktos vienotais noregulējuma fonds vai valstu noregulējuma fondi[23].

Komisijas kopējā atbilde uz 52.–63. punktu (iekšējo procesu un procedūru ievērošana)

Starpdienestu apspriešanās ir nozīmīgs elements Komisijas lēmumu pieņemšanā. Konkurences ĢD sagatavo lēmuma projektu (kas ir iekšējs dokumenta projekts un attiecīgi nepabeigts darbs), savukārt starpdienestu apspriešanās nodrošina pārējo Komisijas dienestu iesaisti atkarībā no to attiecīgajām atbildības jomām. Saskaņā ar Komisijas iekšējo reglamentu cita dienesta pozitīvs atzinums ar piezīmēm nozīmē piekrišanu ar nosacījumu, ka tiek ņemtas vērā sniegtās piezīmes. Pēc tam vadošais dienests (t. i., Konkurences ĢD) pārskata lēmuma projektu, izskatot sniegtās piezīmes, un lēmumu iesniedz Komisijai tikai pēc tam, kad ir panākta vienošanās ar dienestiem, kuri sniedza piezīmes. Ņemot vērā izklāstīto, Komisija norāda, ka 54. punktā minētās piezīmes bija ļoti mazā skaitā un, protams, attiecās konkrēti uz attiecīgajiem gadījumiem. Jebkurā gadījumā Komisijas dienestu konstruktīvas piezīmes, ko tie iesniedz cits citam, ir parasts Komisijas lēmumu pieņemšanas procesa elements, un šīs piezīmes procesa gaitā tiek atbilstīgi izskatītas. Katrā no revidētajiem gadījumiem par valsts atbalsta lēmuma galīgo projektu vienojās ar dienestiem, ar kuriem bija notikusi apspriešanās, lai to varētu iesniegt komisāru kolēģijai oficiālai pieņemšanai.

Attiecībā uz dokumentu reģistrēšanu Komisijas dokumentu pārvaldības politika paredz, ka ir jāreģistrē dokumenti, kas ir attiecināmi uz lēmumu pieņemšanas procesu. Šo reģistrēšanu veic kādā no Konkurences ĢD dokumentu pārvaldības sistēmām. Komisija uzskata, ka sistemātiski netrūka nekādu būtisku dokumentu un ka Konkurences ĢD lietu reģistrēšanas infrastruktūras notiekošā modernizācija sekmēs atbilstību iekšējām pamatnostādnēm šajā jomā.

Konkurences ĢD procedūru rokasgrāmatā ir nesaistoši norādījumi, kuros izklāstīti iekšējie darba nosacījumu principi ģenerāldirektorāta darbiniekiem. Kā minēts iepriekš, Paraugprakses kodeksā ir noteikta nesaistoša paraugprakse neformālai sadarbībai ar dalībvalstīm. Ja dalībvalstis neformālajā pirmspaziņošanas posmā iesniegtu paziņojuma projektu, to patiešām varētu uzskatīt par paraugpraksi, taču Komisija nedrīkst liegt dalībvalstij iesaistīties diskusijās, pat ja šāds projekts nav iesniegts. It sevišķi tas attiecas uz banku lietām, kuru gadījumā neformāla saziņa var būt lietderīga, pat ja

[23] Komisija norāda, ka līdz šim nav bijis neviena gadījuma, kad šī prasība būtu bijusi jāpārbauda.

pasākumi ir vēl tikai sākotnējā un agrīnas plānošanas posmā. Tam, protams, būtu jānotiek, ievērojot stingru konfidencialitāti. Tomēr, ja dalībvalstis izvēlas neizmantot šo nesaistošo paraugpraksi, tas nav reglamenta pārkāpums no Konkurences ĢD puses.

Komisija vēlas izteikt argumentu saistībā ar 60. punktā pausto apgalvojumu, ka "*daļa būtiskas informācijas netika publiskota*". Komisijai ir jāizpilda divi nosacījumi, proti, prasība norādīt savu lēmumu iemeslus saskaņā ar LESD 296. pantu un tādējādi nodrošināt, ka tās lēmumos ir visi būtiskie elementi, uz kuriem tie balstās, un prasība aizsargāt pienākumu ievērot dienesta noslēpumu[24]. Tas nozīmē, ka ir iespējama tāda informācija, kas ir būtiska Komisijas novērtējumā, bet ko nedrīkst pilnībā publiskot. Neskarot iepriekš minēto, kā liecina Komisijas gūtā pieredze, vienošanās ar dalībvalstīm par konfidenciālu informāciju reizēm var būt sarežģīta.

Komisija norāda, ka tai nav nekāda juridiska pienākuma publicēt konkrētu veikto darbību uzraudzības rezultātus. Saistību uzņemšanās ir daļa no dalībvalsts paziņojuma, un šādas saistības novērtē un publicē lēmumu ietvaros. Apņemšanos turpmākā uzraudzība, lai gan parasti ar neatkarīga pilnvarnieka palīdzību, ir konfidenciālas informācijas avots Komisijai. Ja saistību pārkāpuma dēļ Komisijai nākas īstenot turpmāku rīcību, tās lēmums tiks publiskots. Savukārt, ja šādu pārkāpumu nav, Komisija norāda, ka uzraudzības gaitā iegūto informāciju aizsargā konfidencialitātes nosacījumi.

Līdzīgi dalībvalsts vienmēr var ierosināt turpmākas tās iesniegto saistību izmaiņas, lai Komisija varētu veikt atbalsta pasākuma samērošanas pārbaudi. Pēc tam Komisija novērtēs, vai ierosinātās saistību izmaiņas neiedragā sākotnējā lēmuma samērīgumu, un pieņems un publicēs attiecīgu pamatotu lēmumu. Komisija nepiekrīt ERP viedoklim, kas izklāstīts 63. punktā. Tā uzskata, ka Komisijas lēmumos ir atbilstīgi skaidrots, kādēļ saistību izmaiņas neiedragā sākotnējā lēmuma samērīgumu.

Komisijas kopējā atbilde uz 64.–70. punktu (lēmumi par valsts atbalstu finanšu iestādēm pēc būtības)

Komisija uzskata, ka vienmēr ir pārbaudījusi, vai pastāv nopietni traucējumi. Pieņemot pamatnostādnes (t. i., 2013. gada Banku darbības paziņojumu), Komisija ir apņēmusies novērtēt valsts atbalstu bankām saskaņā ar LESD 107. gada 3. punkta b) apakšpunktu, ņemot vērā krīzes situāciju un finanšu stabilitātes risku kopumā, kas ekonomikai rada nopietnus traucējumus. Runājot par šo pamatnostādņu piemērošanu katrā konkrētā gadījumā, Komisija norāda, ka dalībvalstu iestādēm ir pienākums lemt par to, vai tās vēlas piešķirt atbalstu nolūkā novērst konkrētas bankas nekontrolētu tirgus pamešanu, kas apdraudētu finanšu stabilitāti. Ja dalībvalsts izlemj, ka šāds atbalsts būtu jāpiešķir, tā plānoto atbalstu paziņo Komisijai, un tad Komisijai ir pienākums novērtēt šā atbalsta atbilstību iekšējam tirgum. Komisija norāda, ka attiecīgajai dalībvalstij ir jāpierāda, ka atbalsts ir nepieciešams, jo bez valsts atbalsta ir apdraudēta finanšu stabilitāte. Šajā kontekstā Komisija novērtēja, vai valstu iestāžu izvirzītie argumenti ir pamatoti vai — attiecīgā un vajadzības gadījumā — arī ir vajadzīgi papildu pierādījumi. Turklāt Komisija uzskata, ka vismaz daļā ES banku nozares joprojām pastāv krīzes sekas, tādēļ turpināja piemērot vienādu noteikumu kopumu visās dalībvalstīs. Šajā kontekstā Komisija uzsver, ka attiecīgajai dalībvalstij ir pienākums lojāli sadarboties saskaņā ar LES 4. panta 3. punktu. Komisija arī norāda, ka pret nevienu no tās lēmumiem nav iesniegta apelācija, balstoties uz minēto pamatojumu.

Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, Komisija apstiprina, ka, katrā konkrētajā gadījumā novērtējot nopietnus traucējumus, tā ņēma vērā dalībvalstu iesniegumus. Tā tos apvienoja ar savām zināšanām par vispārējo ekonomisko situāciju attiecīgajā dalībvalstī; šīs zināšanas nav jāreģistrē lietā[25]. Turklāt

[24] 18. punkts Komisijas 2003. gada 1. decembra paziņojumā C(2003)4582 "*Professional secrecy in State aid decisions*" (Dienesta noslēpums valsts atbalsta lēmumos), OV C 297, 9.12.2003., 6.–9. lpp.

[25] Komisija norāda, ka ESRK nav Komisijai adresējusi nevienu ieteikumu par to, vai pastāv vai nepastāv ar grūtībās nonākušu banku saistīts nopietns traucējums, tādēļ Komisija nevar sniegt nekādas piezīmes par to, vai ESRK to darītu.

Komisija norāda, ka Padome ir atzinusi finanšu stabilitātes risku esību, apstiprinot (vai grozot) ekonomikas korekciju programmas (piemēram, programmu Grieķijai).

Runājot tieši par likvidācijas atbalstu, Komisija norāda, ka ERP atzīst, ka pat mazas bankas nesakārtots bankrots var apdraudēt finanšu stabilitāti. Paziņoto likvidācijas atbalsta pasākumu gadījumā Komisija uzskatīja, ka dalībvalstu sniegtie pierādījumi ir pietiekami. Attiecīgos gadījumos šie pierādījumi tika apvienoti ar Komisijas zināšanām par vispārējo ekonomisko situāciju attiecīgajā dalībvalstī. Komisija atzīst, ka 2013. gada Banku darbības paziņojumā nav aprakstīti pierādījumi, kuri ir jāiesniedz dalībvalstīm, kad tās plāno piešķirt likvidācijas atbalstu. Tomēr Komisija uzskata, ka tās pamatnostādnēs nebija vajadzības iekļaut šādus detalizētus aprakstus. Reglaments patiešām ir pietiekams pamats, lai Komisija no dalībvalstīm pieprasītu jebkādu vajadzīgo papildu informāciju, lai veiktu savu atbilstības novērtējumu. Komisija jau iepriekš skaidroja, ka novērtē, vai valstu iestāžu izvirzītie argumenti ir pamatoti, un vajadzības gadījumā pieprasa papildu pierādījumus.

Saistības ierosina dalībvalstis, un tās atbilst lietas konkrētajiem apstākļiem. Šīs saistības novērtē valsts atbalsta lēmumos samērošanas pārbaudes ietvaros, lai nodrošinātu, ka tiek mazināti no ierosinātā atbalsta pasākuma izrietoši nepamatoti konkurences izkropļojumi. Vairākas saistības ir bināras (piemēram, vai nu tiek, vai netiek piemērots dividenžu aizliegums vai iegādes aizliegums). Citas saistības (piemēram, atsavināšana vai uzņēmējdarbības jomu pamešana) nepārprotami atbrīvo tirgus telpu konkurentiem, un Komisija novērtē, vai saistības ir samērīgas attiecībā pret atbalsta summu. Tāpat ir redzama mazināšanas ietekme, ko rada saistības, kuras atbalsta saņēmējam liek rīkoties saskaņā ar tirgus praksi, piemēram, attiecībā uz cenu noteikšanu. Komisija uzrauga konkrētu saistībās noteikto darbību izpildi, un tas ir saistīts ar atbalsta derīgumu, nevis īstenoto pasākumu tirgus ietekmes *ex post* novērtējumu. Kā jau skaidrots, atbilstības novērtējums ir *ex ante* novērtējums, t. i., tas tiek veikts pirms atbalsta pasākuma īstenošanas dalībvalstī, balstoties uz konkrētajā brīdī pieejamo informāciju. Tādēļ saistību novērtēšana attiecībā pret kropļojošo ietekmi tiek veikta katrā gadījumā atsevišķi, un Komisija uzskata, ka savos lēmumos ir izklāstījusi pienācīgu novērtējumu.

2009. gada Pārstrukturēšanas paziņojuma 9. punktā par alternatīvu, tostarp sadalīšanas vai pārņemšanas no citas bankas puses, salīdzināšanu ir runa par pārstrukturēšanas plāna paziņojuma, t. i., dalībvalsts iesnieguma, iespējamo saturu, un tas Komisijai neuzliek pienākumu. Saskaņā ar ES tiesu judikatūru[26] Komisijai ir pienākums tikai novērtēt dalībvalsts paziņoto pasākumu. Tā nevar analizēt visus iespējamos alternatīvos pasākumus, kas varētu sasniegt tādu pašu mērķi, lai paziņoto pasākumu atzītu par atbilstīgu. *A fortiori* Komisija nav pilnvarota aizstāt paziņoto pasākumu ar alternatīvu pasākumu, ko tā varētu atzīt par piemērotāku, samērīgāku vai mazāk kropļojošu. Turklāt konkrēta atbalsta pasākuma izraudzīšanās nereti ir noregulējuma iestādes uzraudzības prasību izpilde vai lēmuma pieņemšana (līdzekļu gadījumā no vienotā noregulējuma fonda vai valsts noregulējuma fonda), ko Komisija novērtē kā valsts atbalsta iestāde attiecībā uz atbilstību valsts atbalsta noteikumiem.

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

Komisijas atbilde uz 71. punktu

Komisija uzskata, ka tās ētikas satvars, kas, kā norādījusi ERP, ir stingrs, ir piemērots arī, lai mazinātu konfidenciālas tirgus informācijas neatbilstīgas apstrādes risku, ņemot vērā iemeslus, kuri iepriekš izklāstīti atbildē uz 33. un 34. punktu.

Komisijas atbilde uz 72. punktu

[26] Lieta T-135/17 *SCOR* pret Komisiju, 94. un 123. punkts; lieta T-57/11 *Castelnou Energía* pret Komisiju, 171. punkts; lieta C-159/94 Komisija pret Franciju, 101. punkts.

Komisija uzskata, ka valsts atbalsta noteikumi bija pilnībā piemēroti, lai revidētajā periodā kontrolētu finanšu iestādēm piešķirto valsts atbalstu, tādēļ tie nebija jāpārskata, ņemot vērā iemeslus, kuri iepriekš izklāstīti pirmajā iedaļā un detalizētajā atbildē uz 30. un 43.–50. punktu.

1. ieteikums. Izvērtēt, vai valsts atbalsta noteikumi joprojām ir atbilstoši, un vajadzības gadījumā veikt korektīvus pasākumus

Komisija pieņem šo ieteikumu.

Saistībā ar 1. ieteikumu Komisija piekrīt uzsākt izvērtējumu saskaņā ar savām labāka regulējuma pamatnostādnēm. Covid-19 pandēmijas izraisītās krīzes ietekme uz ekonomiku smagi skar dalībvalstu tautsaimniecību un ekonomikas prognozēs valda liela nenoteiktība. Tādēļ Komisija veiks izvērtēšanu tad, kad ekonomika būs atveseļojusies, taču ne vēlāk kā 2023. gadā.

Komisijas atbilde uz 73. punktu

Komisija uzsver, ka vienmēr nodrošināja atbilstību saistošajam reglamentam un Īstenošanas regulai. Tas būtu stingri jānodala no Komisijas iekšējām (nesaistošajām) un detalizētākām pamatnostādnēm darbiniekiem. Tomēr jebkāda atkāpe no šīm iekšējām pamatnostādnēm nebija būtiska un neietekmēja Komisijas novērtējumu rezultātu. Valsts atbalsta procedūru ilgumu dažās banku lietās nosaka šādu atbalsta pasākumu konfidencialitāte un sarežģītība, un tas ir atkarīgs no citu dalībnieku lēmumiem. It sevišķi šie dalībnieki ietver uzraudzītājus un noregulējuma iestādes, kam, tāpat kā Komisijai, ir šo lietu ietvaros jāaizsargā konfidenciālas diskusijas un konfidenciāla tirgus informācija. Jāatgādina arī, ka Komisija nevienā procesa posmā nedrīkst dalībvalstīm liegt konsultācijas par iespējamu plānu valsts atbalsta ietekmi, pat ja dalībvalstis ne vienmēr pilnībā ievēro Paraugprakses kodeksu. Visbeidzot, Komisija atgādina, ka publicētajos lēmumos ir jāizvairās no komercnoslēpumu atklāšanas, vienlaikus nodrošinot maksimālu pārredzamību, kā iepriekš skaidrots atbildē uz 58.–61. punktu, un ka šādas publicēšanas savlaicīgums visvairāk ir atkarīgs no labas sadarbības no dalībvalstu puses.

2. ieteikums. Turpināt uzlabot atbilstību iekšējiem procesiem un procedūrām

Komisija pieņem šo ieteikumu.

Runājot par 2. ieteikuma 1. punktu, Komisija norāda, ka tā ieviesīs jaunu lietu pārvaldības instrumentu (Case@EC), kas atvieglos dokumentu pārvaldību arī valsts atbalsta lietu gadījumā. Šajā kontekstā Komisija arī atgādinās saviem darbiniekiem par piemērojamiem dokumentu reģistrēšanas noteikumiem un pārskatīs savas iekšējās pamatnostādnes saskaņā ar jauno dokumentu pārvaldības instrumentu.

Runājot par 2. ieteikuma 2. punktu, Komisija atgādinās dalībvalstīm par paraugpraksi saistībā ar pirmspaziņošanas saziņu, kā aprakstīts Paraugprakses kodeksā. It sevišķi Komisija to darīs Valsts atbalsta modernizācijas darba grupā ar dalībvalstīm.

Runājot par 2. ieteikuma 3. punktu, Komisija atgādina, ka ir lielā mērā atkarīga no dalībvalstu sadarbības, lai nodrošinātu savu lēmumu savlaicīgu publicēšanu, kā atzīst ERP. Lai gan Komisija ir izmantojusi pieejamos instrumentus, lai publicētu valsts atbalsta lēmumus bez dalībvalstu piekrišanas, būtu nesamērīgi to izmantot uzreiz un visos gadījumos. Tādēļ Komisija viena pati nevar apņemties praksē paātrināt šo procesu. Tomēr Komisija atgādinās dalībvalstīm par konfidencialitātes pieprasījumu procesu Valsts atbalsta modernizācijas darba grupā ar dalībvalstīm. Komisija arī apsvērs iespēju izdot papildu iekšējās pamatnostādnes darbiniekiem, lai nodrošinātu dalībvalstu konfidencialitātes pieprasījumu efektīvu un konsekventu izskatīšanu.

Komisijas atbilde uz 74. punktu

Komisija apliecina, ka visi tās valsts atbalsta lēmumi balstās uz juridiski un ekonomiski pamatotiem novērtējumiem, un atzinīgi vērtē ERP secinājumu par pārstrukturēšanas plānu stingru analīzi. Komisija uzskata, ka tās pieeja nopietnu traucējumu esības novērtēšanai bija atbilstīga, ņemot vērā iemeslus, kas iepriekš izklāstīti detalizētajā atbildē uz 64.–70. punktu. Runājot par tādu pasākumu ietekmi, kuru mērķis ir ierobežot konkurences izkropļojumus, Komisija norāda, ka samērošanas pārbaudes ietvaros tā ir katrā gadījumā atsevišķi pielāgojusi šos pasākumus (saistības) kropļojošajai ietekmei. Komisija uzskata, ka katrā lēmumā ir sniegusi pietiekamu pamatojumu. Attiecībā uz darbības rezultātu rādītājiem gada pārvaldības vajadzībām Komisija atgādina, ka uzticamu un attiecināmu rādītāju noteikšana ir saistīta ar daudziem sarežģījumiem, kā izklāstīts detalizētajā atbildē uz 21.–25. punktu. Visbeidzot, Komisija jau skaidroja, ka revidētajā periodā nebija pamata uzsākt 2013. gada Banku darbības paziņojuma oficiālu izvērtēšanu. Šajā saistībā Komisija atsaucas uz argumentiem, kas iepriekš izklāstīti kopsavilkumā un atbildēs uz 28.–30. un 43.–50. punktu.

3. ieteikums. Uzlabot darbības rezultātu novērtēšanu

Komisija pieņem šo ieteikumu.

Saistībā ar šo ieteikumu Komisija piekrīt pārskatīt savus darbības rezultātu rādītājus 2020.–2024. gada stratēģiskā plāna un 2020. pārvaldības plāna kontekstā, kurus šobrīd izstrādā. Šie rādītāji noteikti attiecas uz iznākumu un rezultātiem, kuri izriet no Konkurences ĢD darbībām, ko Konkurences ĢD spēj kontrolēt un kas ir uzticami un efektīvi novērtējami. Komisija uzraudzīs šo darbības rezultātu rādītāju turpmāko piemērotību.

Revīzijas darba grupa

ERP īpašajos ziņojumos tiek atspoguļoti rezultāti, kas iegūti, revidējot ES politikas jomas un programmas vai ar pārvaldību saistītus jautājumus konkrētās budžeta jomās. ERP atlasa un izstrādā revīzijas uzdevumus tā, lai tiem būtu pēc iespējas lielāka ietekme, konkrēti, tiek ņemts vērā risks, kādam pakļauta lietderība vai atbilstība, attiecīgo ienākumu vai izdevumu apjoms, paredzamie notikumi, kā arī politiskās un sabiedrības intereses.

Šo lietderības revīziju veica ERP locekļa *Alex Brenninkmeijer* vadītā IV apakšpalāta, kuras pārziņā ir to izdevumu jomu revīzija, kas attiecas uz tirgu regulējumu un konkurētspējīgu ekonomiku. Šo revīziju vadīja ERP loceklis Mihails Kozlovs, un atbalstu sniedza locekļa biroja vadītāja Edīte Dzalbe, locekļa biroja atašejs Laura Graudiņa, atbildīgais vadītājs *Zacharias Kolias*, darbuzdevuma vadītājs *Jörg Genner* un revidenti *Giorgos Tsikkos*, *Vasileia Kalafati*, *Marc Hertgen* un *Maria Isabel Quintela*. Lingvistisko atbalstu sniedza *Michael Pyper*.

Covid-19 pandēmijas un stingro pašizolācijas noteikumu dēļ nav iespējams pievienot revidentu grupas fotoattēlu.

Laika skala

Notikums	Datums
Revīzijas plāna pieņemšana / revīzijas sākums	22.1.2019.
Ziņojuma projekta oficiāla nosūtīšana Komisijai (vai citai revidējamai vienībai)	14.5.2020.
Galīgā ziņojuma pieņemšana pēc revīzijas konstatējumu saskaņošanas procedūras	28.7.2020.
Komisijas (vai citas revidējamās vienības) oficiālo atbilžu saņemšana visās valodās	27.8.2020.

AUTORTIESĪBAS

© Eiropas Savienība, 2020. gads.

Eiropas Revīzijas palātas (ERP) atkalizmantošanas politiku īsteno ar Eiropas Revīzijas palātas Lēmumu Nr. 6–2019 par atvērto datu politiku un dokumentu atkalizmantošanu.

Ja vien nav norādīts citādi (piem., individuālās autortiesību norādēs), ERP saturs, kurš pieder ES, ir licencēts saskaņā ar šādu starptautisku licenci: Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) licence. Tas nozīmē, ka atkalizmantošana ir atļauta, ja tiek sniegtas pienācīgas atsauces un norādītas izmaiņas. Atkalizmantošana nedrīkst sagrozīt dokumentu sākotnējo nozīmi vai jēgu. ERP nav atbildīga par atkalizmantošanas sekām.

Jums ir jānoskaidro papildu tiesības, ja konkrētā saturā attēlotas identificējamas privātpersonas, piem., attiecībā uz ERP darbinieku fotoattēliem, vai ja tas ietver trešās personas darbu. Ja atļauja ir saņemta, tā atceļ iepriekš minēto vispārējo atļauju un skaidri norāda uz visiem izmantošanas ierobežojumiem.

Lai izmantotu vai reproducētu saturu, kas nepieder ES, jums var būt jāprasa atļauja tieši autortiesību īpašniekiem.

3. un 4. attēls: Ikonas izveidojis *Pixel perfect* no https://flaticon.com.

Programmatūra vai dokumenti, uz kuriem attiecas rūpnieciskā īpašuma tiesības, proti, patenti, preču zīmes, reģistrēti dizainparaugi, logotipi un nosaukumi, nav iekļauti ERP atkalizmantošanas politikā un jums nav licencēti.

Eiropas Savienības iestāžu un struktūru tīmekļa vietnēs, kas izvietotas domēnā europa.eu, ir atrodamas saites uz trešo personu vietnēm. Tā kā ERP šīs vietnes nekontrolē, iesakām rūpīgi iepazīties ar to privātuma un autortiesību politiku.

Eiropas Revīzijas palātas logotipa izmantošana

Eiropas Revīzijas palātas logotipu nedrīkst izmantot bez Eiropas Revīzijas palātas iepriekšējas piekrišanas.

PDF	ISBN 978-92-847-5140-2	ISSN 1977-5717	doi:10.2865/9495	QJ-AB-20-018-LV-N
HTML	ISBN 978-92-847-5117-4	ISSN 1977-5717	doi:10.2865/3025	QJ-AB-20-018-LV-Q

Mūsu revīzijā konstatējām, ka laikposmā no 2013. gada augusta līdz 2018. gada beigām Komisijas rīcībā bija piemēroti resursi un instrumenti, tostarp piemērota organizatoriskā struktūra, lai kontrolētu finanšu iestādēm piešķirto valsts atbalstu. Tomēr Komisija ne vienmēr spēja izmantot šos resursus un instrumentus pilnībā efektīvi.

Komisijas darbības rezultātu rādītāji pilnībā neatspoguļoja sniegumu. Mēs novērojām, ka revīzijas periodā un līdz pat Covid-19 uzliesmojumam uzlabojās reālā tirgus situācija un ka bija mainījies regulējums, tomēr, kas attiecas tieši uz piemērojamajiem valsts atbalsta noteikumiem, tie nebija mainīti kopš 2013. gada.

Turklāt mēs konstatējām, ka Komisijas veiktās valsts atbalsta kontroles efektivitāte, iespējams, reizēm nebija pilnīga, jo Komisija neapstrīdēja dalībvalstu iesniegumus, kuros bija norādīts, ka katrā atsevišķajā gadījumā bija spēkā nosacījumi, atbilstoši kuriem ir vajadzīgs valsts atbalsta ārkārtas apstiprinājums.

ERP īpašais ziņojums saskaņā ar LESD 287. panta 4. punkta otro daļu.

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA

Eiropas Savienības Publikāciju birojs

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tālrunis: +352 4398-1

Uzziņām: eca.europa.eu/lv/Pages/ContactForm.aspx
Tīmekļa vietne: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors